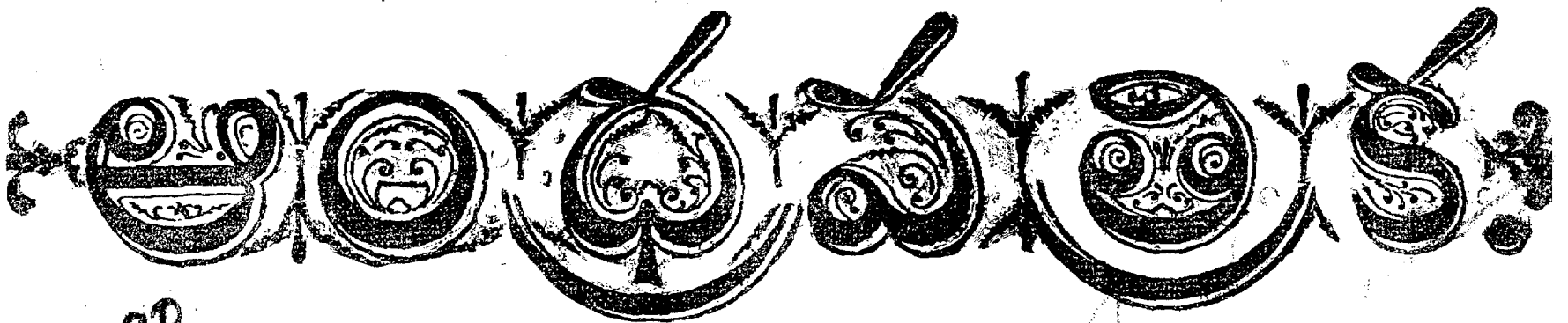

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

విడివత్రిక 1-8 0-1-8

Telephone No. 544.

3/09/20

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ నవంబరు నెల 13-వ తేది గురువారము

శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, కార్తీకమాస బహుళ ద్వితియ ౨.

No. 189

సంచిక ౧౮౯

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంపభాష చీటి కూచి కొనిన మౌనముగలుగఁడు.

అమృతాంజనము న కలవిద

తలనొప్పుల మాన్పును, బాంతులబొట్ట కాపును,
పొన్ను నొప్పుల బారదోలును, పొట్టగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును బాపుల చూపుమాఱును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

నొప్పులకు సంజీవివంటిది

ఈమందును రుద్దగానే బెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి యహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

తక్కినిడబ్బితో నహ సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

మైనపువత్తులు

ది ఇండో - బర్మా వెట్రోలియం కంపెనీ లిమిటెడ్
రంగూను,

వారి చేత యారు చేయబడినది
విజంట్టు, స్టాక్ చేయువారు

ప్యారి అండు కో
పోస్టుబాక్సు నెం 12, మద్రాసు

మైనపువత్తులు, మైనము, ధరలకు వ్రాసిన తెలుపబడును.

గ్లాసు
పాళీలు

పాంతుక్ పేనాల బంగారపు పాళీలను యిహతన గ్లాసుపాళీలు చేతమంతయు వాడుకలోనున్నవి. (గ్లాసు రూ 14.

గ్లాసుపాళీల కలము

మైలాపూరు

ఒకతూరి సిరాలో మంచినయెడల 5 నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును.
గ్లాసు రూ 14. గ్లాసుపాళీ ఫ్రంట్ పేన్ పేనా రూ 1. డజను రూ 10.

విక్టోరియాడిపో,

మద్రాసు.

వెల్లింగ్టన్ సినిమా,

మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు.

8-11-24 తేది శనివారమునుండి 14-11-24 తేది శుక్రవారము
వరకు యూనివర్సల్ జ్యూయల్ క్రాఫ్ట్స్ 8 వ ఫీరీస్.

ది లెడర్ ఫుష్షర్స్

రిజినాలు డెన్ని కృత్యములు చూడతగినవి
ఆరోసు గొప్పసీరియల్ 49 దిరముల కథ
నేవా గర్బర్ కృత్యములు చూడతగినవి. 958

కావలెను.

మా బ్రాంచిలో ఒక చీఫ్ షాప్స్ ఫిజిషియన్
న్నది. అనుభవముగల ఏజంట్లు దరఖాస్తులను యీ
దిగువ విలాసముకు పంపుకొనవలెను.

మనజింగు డై రెక్టరు,
యిండియా యీ క్వెటెలిల్ యిన్స్పెక్షన్ కంపెనీ
మద్రాసు బ్రాంచి, లిమిటెడ్.
19, హాస్పిటల్ రోడ్డు - మాంటురోడ్డు మద్రాసు.

ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహము

అన్ని వ్యాధులకును సులభముగా చికిత్సచేసేగొన దగిన
600 యోగములు గల వైద్యగ్రంథము. 1-కి 1-4-0 వి. పి, అ 6
ఆయుర్వేదచరిత్ర:— వైద్య, ఆరోగ్య, కారీర, వస్తు
గుణ, చికిత్స మొ॥ వ్రాయబడు వైద్యచరిత్ర. సం॥ చందా.
రూ. 2-8-0, మాదిరి యిచ్చితము. (385)2
పి. సి. వ. అందు కో, పెరిదేపి, నెల్లూరుజిల్లా.

డబ్బీ 1-కి కుమ్మకు తెలము రూ. 0-8-0

ఈతెలము పొడలు, బొల్లి, తెలుపు, నయపు,
కుమ్మకు రాముటకు ఉపయోగించును.
అమృతాంజనం డిపో, మద్రాసు - బొంబాయి.

పురమాపీఠములు పోకరపనులు చేయునట్టి

వారెవ్వరో బాగుగా విచారించి

1842

మొదట తెలిసికొనుడు.

బహుమానము నిచ్చుగొన్నెలు, పంచెపులొట్టాలు ఎట్టిమాదిరిలో
నైనను ఆర్జరిచ్చిన సకాలములో తృప్తికరముగా తయారుచేసి
యిచ్చెదము సీసవెండికి నవరంబంగారుకు పూచీనిచ్చెదము.

రూ. 10 ఎత్తు మొదలకొని రూ. 25 ఎత్తువరకు ఒకరూపాయ ఎత్తునకు 1-12-0,
చొప్పునను అంతకుపైన ఒకరూపాయ ఎత్తు 1-8-0 చొప్పున విక్రయించబడును.

(2) ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి, కంపెనీ

నగలవ ర్రకులు 25, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు

దంతచూరము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-2-0 డబ్బీ 1 కి 1-4-0

ఈదంతచూరముతో శండ్లతోముటువలన చిగుళ్లు గట్టిపడెను.
చిగుళ్లనుండి రక్తము కారకుండును నోటదుర్గంధములేకుం
డును. పండ్లముత్యములతో తెల్లగా నుండును.

రోమహరి డబ్బా 1-కి రు. 0-8-0

ఈ భస్మమును నీటితో కలిపి పట్టించిన రోమములమూ
డునిమిషములలో మొదలంట రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము
నలు పెక్కుదు, మంటయుండదు. రోమములు రాలిపోవును
అమ్మి తొంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

నవలలు సరస్వతీగ్రంథమండలి నవలలు

ప్రకాశకుడు:

రాజమహేంద్రవరము

సంపాదకుడు:

అద్దేపల్లి లక్ష్మణస్వామి,

తల్లావజ్జల శివశంకరశాస్త్రి,

నూతనకథాకల్పితములు—భాషాంతరీకరణములు—శిష్టదుమధురపద సహితములు—మనోరంజకములు—నగు
నవలలు రెండుమాసముల కొకటిగ వెలువడును. చక్కని క్యాల్లిగ్రాఫీ. ప్రవేశరసుము 0-4-0 యిచ్చి చందాదారు
లగువారికి పోస్టేజీగాక చందాదారులకు రు 1-0-0; ఇతరులకు రు 1-8-0.

కుముద్వతి

రచియిత: శ్రీమతి పులవర్తి కమలాదేవి

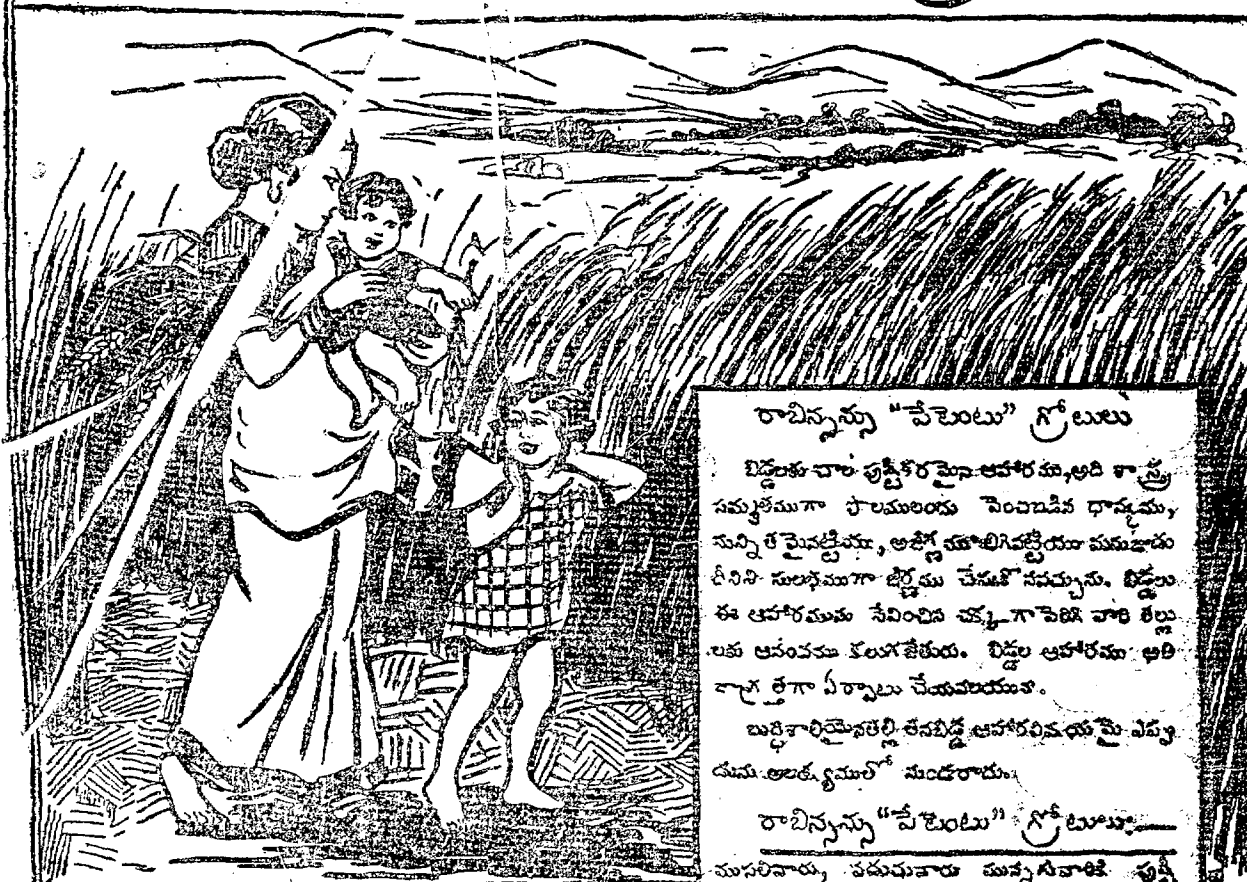
మనోహర మైనపదలాలిత్యము—చమత్కారకథాల్పనము — కుముద్వతి దైర్యసాహసము — రామానందుని
యుదారస్వభావవర్ణనము—మిక్కిలి కామణీయకము. స్త్రీలు వ్రాసిన గ్రంథ మిట్లుండదు యరిది యని చదువరులు
తలంతురు. వెల చందాదారులకు రు 1-0-0; ఇతరులకు రు 1-8-0.

భద్రవేషి

తెలిగిరిదినది: శ్రీయుత చిల్లరిగె శ్రీనివాసరావు.

ఇంద్రజిత్ లలితమత్కారములు — హంతకృత శక్తిపిండుట — చీటిచోరి పట్టుకొనుట — మున్నగు రహస్యా
శ్శేషము లిందు మిక్కిలి రమ్యముగ వర్ణింపబడినవి. వెల చందాదారులకు రు 0-8-0; ఇతరులకు 0-12-0.

రాచిన్నన్ను "వేటెంటు" గ్రోటులు

పొలమునుండి గృహమునకు

రాచిన్నన్ను "వేటెంటు" గ్రోటులు

విద్వంశులచూపుకీరమైనఆచారము, అది కాస్త్ర
సమృద్ధిగా రాలములందు పెంచబడిన భాషము,
సున్నితమైనట్టియు, అల్పముగాలిగివట్టియు మునుజుడు
దీనిని సులభముగా జిల్లేము చేసుకొనవచ్చును. విద్వంశు
ఈ ఆచారమును నేవించిన చక్కగాపెరిచి వారి కిల్లు
లకు ఆనందము కలుగజేయుదు. విద్వంశ ఆచారము అది
చాలా త్రగా ఏర్పాటు చేయవలయును.

బుద్ధికారియైనతల్లి తనబిడ్డ ఆచారవిషయమై ఎవ్వ
డును అంత్యములో నుండరాదు.

రాచిన్నన్ను "వేటెంటు" గ్రోటులు:

ముసలివారు, పదుమవారు మున్నగువారికి శిష్టి
కరమైనట్టియు, సున్నితమైనట్టియు ఆచారము అన్ని
చోట్లలోను దొరుకును.

అమృతాంజనము

జగత్ప్రసిద్ధమైనది

అన్ని నెత్తులకుమంచిమందు

అమృతాంజనము ప్రాచ్యుడేశ మూలికల సంపుటిచే
హిందూదేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోకప్రఖ్యాత
మైనమందు. ఇది ఇష్టాదీవుడు తయారగుచున్న శ్రోత్ర
మందు గాదు. ఇరువదేండ్లుగా దేశమునం దంతటను
వాడుకలో నుండి మెప్పును బొందిన. దివ్యామృతము
నొప్పులు, వాపులు, గాయములు, బిళ్ళలు, పోట్లు
బెలుకులు, మొదలగుబాధలకు అమృతాంజనము ప్రథమ
సహాయముగా మెంటునే పనిజేయును. చర్మముపైన
రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి నొప్పులు సయితము
పోగలవు, సెత్తురు ప్రతిక్షణమునందును శరీరాంగములకు
ఆనందపదార్థములను గొనిపోయి అచ్చటి శిథిలపదార్థము
లను గ్రహించి ప్రాణరక్షణము జేయుచున్నది.

అన్నిమాపులో దొరకును

అమృతాంజనం డిపో,

మదరాసు - బొంబాయి

అప్రమేయగగనవైపులము

జ్యోతిర్దూత 10,00,000 సంవత్సరముల ప్రయాణము

(మైమేగజేసునుండి)

అమెరికాఖండమందలి కాల్ఫోర్నియా దేశములోని విల్సన్వర్షతనక్షత్రశాలయందలి యత్యధ్యుత్తమైన దూరవస్తుప్రతిబింబదర్శనీయంత్రముతో నాకాశమందలి చుక్కల మధ్యనున్న తెల్లనుచ్చయొక్కటి పరీక్షింపబడినది. ఈమచ్చ ఎంతదూరమున నున్నదోగాని దీనివెల్లురు భూమిని చేరుటకు 10 లక్షల సంవత్సరముల ప్రయాణముననున్నది. ఈమచ్చ నక్షత్రసూచికయందు (కేటలాగ్ ఆఫ్ స్టార్స్) 6822 వ సంఖ్య కలిగియున్నది. దీనియందు దొక పెద్దనక్షత్రము పూర్వము 10 లక్షల యేళ్లక్రితము ప్రజ్వలింపినదనియు, నిది భూమికాశితనక్షత్రప్రభావసమీపమున దున్నదనియు, దీని కోటానకోట్లమైళ్లవైశాల్యముగలవింబము నుండి మహాగ్నికబళిత వాయుజ్వాలలు పైకెగిసివనియు ఈఅగ్నిజ్వాలావిజృంభణము పదిలక్షల సంవత్సరముల క్రిందట జరిగి నేడు భూనివాసులకు విదితమయ్యెననియు తప్ప, మరియేమియు దీనినిగూర్చి మనకు తెలియదు. ఇట్టిఅగ్నిస్పృశ్యకేములింకను జరిగినవోలేదో, లేక అగ్ని విజృంభణలు తగ్గినక్షత్రము కొంచెమచ్చలలో ఎరుపురంగును పొందినదో మనకు దుర్భోధము. ఈవిషయము మానవులకు తెలియ వీలుకేదు. ఏలన నేడకస్పాట్లగా నీనక్షత్రమంతరించినను తత్కాలంలో మనకింకను 10 లక్షల సంవత్సరముల కాలము వచ్చుచునేయుండును. ఏమృతగాని యీనక్షత్రనాశము ఎవరికిని తెలియదు. జ్యోతిశ్శాస్త్రమందలి మిక్కిలి యద్భుతమగుసంగతి యేదన మన యంత్రాధిపాధనసంపత్తి హెచ్చునను నభివృద్ధి పొందుచుండగా తద్దర్శితద్దగూరముల వైశాల్య జ్ఞానముకూడ హెచ్చును నభివృద్ధిగాంచుచున్నది. ఆకాశవిమానమున గూర్చుండి మనము ఉన్నతవిధుల కెగురుచున్నకొలదిని మనకు గోచరమగు భూనలయము అధికవిశాలత నొందుచుండును. మన దౌన్నత్యము మనకు తెలియకుండుటకు మేడలో పెద్దదాగర నొకతానిని చుట్టనుకట్టుకుని మనము పోవుచున్నట్లుండును. మన జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞానాభివృద్ధి గూడ నీదృశ్యముగ నున్నది. దూరదర్శన యంత్రముకీ హెచ్చుచేయుచున్నది. నూతనజ్ఞానము పండితులు మిక్కిలి పరిశ్రమజేసి సమన్వయించుచున్నారు. నూతనప్రమాణవిధముల కల్పించుచున్నారు. కాని దిగ్దృశ్యాలము అప్రమేయ మగుచున్నది. కొన్నిదూరములు అమితములుగను అతిమహాంతములుగను దోచుచున్నవి. అతిమహాంతములు గనుక నివి యథార్థములా కావాయని సందేహమును జనింపుచున్నవి.

ఆకాశవైశాల్యాధిక్యత

వ్యోమగంగానకారయగు నక్షత్రపీఠియందలి యత్యంత దూర ప్రాంతభాగములు మనకు 600 జ్యోతిస్సంవత్సరముల ప్రయాణముననున్నవనిన్ని మనసూరునితో కూడియున్న నక్షత్రపీఠియొక్క నక్షత్ర విశ్వమనిన్ని ఆవిశ్వముయొక్క వెడల్పు సుమారు 8000 జ్యోతిస్సంవత్సరములనిన్ని గత శతాబ్దాదివరకును జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞులు తలచుచుండిరి. జ్యోతి ర్వర్షవనగా వెల్లురు ఒక సంవత్సరమునకు పోవుదూరము. వెలుతురు సెకనుకు 186 కేల మైళ్లు అనగా సుమారు 2 లక్షల మైళ్లదూరము అతివేగమున పోవుచున్నది. గనుక నొకసంవత్సరమునకు లేజరికణము అప్రమేయమగు 5,840,000,000 మైళ్లదూరముపోగలదు. ఇంతటియెంత వేగమున పోవుచున్న వెలుతురునకు నక్షత్రపీఠియందు దొకవైపునుండి రెండవ వైపునకు పోవుటకు ప్రయాణమున 8000 సంవత్సరముల కాలముపట్టును. కాని లేజోబలపరి మాతృయంత్రసహాయమున నాకసమునందలి దూరపు మచ్చల వెల్లురును పరీక్షించినదివ నీ దూరప్రమాణము లింకను యధికమైనవని లెక్కింపబడినది. ఇది వరకున్న లెక్కలు దశాంశముకూడ తక్కువగ నున్నవని తేలిగిది. నూతన యంత్రములతో కూడ నీ దూరముల జ్ఞానముకూడ హెచ్చుచున్నది. క్రొత్తయంత్రమున టెలెస్కోపులని గాదు. గత. 30 వర్షములలో దూరదర్శనీయంత్రము లధికముగ తయారు చేయబడలేదు. ఇదివరకున్న యంత్రములకు కుద్దిజేసి నాటిసభివృద్ధిజేసిరి. వాటిప్రయోజన మధికమాయెను. నూరు అంగుళముల మందముగల గాజుబిళ్లతోకూడియున్న దూరవస్తు ప్రతిబింబగ్రాహకముగు విల్సన్వర్షతనక్షత్రము యీదూరదర్శనీయంత్రములందు దగ్గరసమువర్తింపియున్నది. ఈయంత్రసాహాయ్యమున నక్షత్రదూరములు భూగోళపరిధిలింప వీలుగలిగినది. దూరదర్శనీయంత్రమునకంగభూతములైన కొన్ని యంత్రముల వల్ల మన కెక్కు

దూరము కలిగినది. ఈయంత్రములు లు రెండురకములు. జ్యోతిస్సముదాయమును తెల్పుచు కొల్లునదొకటి. నక్షత్రజ్యోతిరూపక యంత్రము రెండవది. ఇంకను మరియొక ఉపయంత్రము గలదు. అది గాజుతోగాని యిత్రడితోగాని చేయబడలేదు. అది మానసికయంత్రము. గత జ్ఞానసముదాయ సంస్కారరూపమై యిది యేమిక్కును చూచినను దానివెలుతురుయొక్కతైత్తణ్యములు వర్ణమును బుద్ధికిస్ఫురింపజేయుచుండును. ఏమిక్కు నెట్టిదివరకు వర్ణించి పోల్చి వరుససంఖ్యదానికిడి యున్నారో యీ ప్రతిభవలన జ్ఞానముత్పన్నమగుచుండును. కొన్నికాంతుల నకూనాలను చూచినతోడనే కొందరు పండితులు వాటిని గుర్తింప సమర్థులై యున్నారు. దీప స్పర్శము వెల్లురువలె కొన్ని నక్షత్రముల కాంతివృద్ధిబొందుచు క్షీణించుచు నుండును. ఎప్పుడు నొకేరిగ నవి ప్రకాశింపవు. దానివృద్ధిక్షయముల వేగమును పరీక్షించి యానక్షత్రకాంతి తైత్తణ్యమును జ్యోతిష్ములు చెప్పగలరు. వైద్యులు మనుజునినాడి జూచికూడ వాని శరీరస్వాస్థ్య రోగములను గూర్చి యంతటాగుగ తెప్పలేరు. ఈతీక్షణతను బట్టి అర్జునుమీదనది ప్రతిఫలించునపుడు డెడి సముదాయ శక్తియొంతయని లెక్కించిచూచి ఆనక్షత్రము మన కెంతదూరమున నున్నదో గణితముచేసి చెప్పగలిగియున్నాడు. ఇట్టి గణితము నాశ్రయించియే హోవార్డు మెసేయను జ్యోతిష్ముడు విల్సన్ నక్షత్ర కాల యం ద నక్షత్రములను పరీక్షించి, వాటి పరస్పరదూరము లత్యధికములని తెలియజేసినాడు. ఇంతవర కంగీకరించి నంతటిస్వల్పదూరములుగావని ఖండించి తన యనుమానమునకు హేతువులను నిదర్శించియున్నాడు. గత వహాసంక్రామ సమయమున మనము ప్రపంచ మంతరింపుచున్నదని భీతి నొందిన సమయమున నీతడు యీపరిశోధనలను జేయుచు మానవవిధితగు విశ్వాసమును అధికవైశాల్య సంపన్నమని రుజువు చేయుచుండెను. పూర్వవిదితదూరములకు పదిరెట్లుకంటెగా నధికమగు దూరములు నేడు కనుగొనబడినవి. మన నక్షత్రపీఠికి భావ్యమున సంచరించుచున్నట్టియు, అవ్యక్తము లైనట్టియు చిన్నమచ్చలను విల్సన్వర్షతమందలి టెలెస్కోపుతో పరీక్షించి వానివెల్లురును జ్యోతిర్మిత్రయంత్రముతో పరీక్షించిరి. ఈమచ్చలు అనేకములైన నక్షత్రముల సమూహములని సిద్ధాంతము చేయబడినది. హెర్షెల్లీసను నక్షత్రమువంక మనము చూచునపుడు కనబడెడు దృశ్యదృశ్యమగుచున్న మచ్చయొక్కటి హెర్షెల్ గణితములవలన మనకు 36000 జ్యోతిర్వర్ష మలదూరమున నున్నట్లు కనుగొనిబడినది. మరికొన్ని నక్షత్రప్రభావములు మనకు ఒకలక్షవర్షముల దూరమున్నవని లెక్కింపబడినది. 7006 అనుపరుససంఖ్యకు తప్పమరేమియు మనకు తెలియని యొకచిన్న నక్షత్రసమూహము మనకు 200000 జ్యోతిస్సంవత్సరముల దూరమునకు పైగా నున్నది. మనకు నేటివరకు నక్షత్రగణము 22000 జ్యోతిర్వర్షముల దూరము న నున్నది. హెర్షెల్ జ్యోతి స్త్ర త్వ నిరూపకయంత్రమునగూడ విశేష ము గ ను ప యోగించెను. ఈ యంత్ర సాహాయ్యమున కొన్ని నక్షత్రములకాంతిలనువాటి వర్ణములను గుర్తించి తదాధారమునవాటిదూరములను లెక్కించెను. నాటియొక్కకాంతి వృద్ధిక్షయములను పరీక్షించెను. వాటి రంగును బట్టిగూడ దూరములు లెక్కింపవీలుగను. నక్షత్రము క్షీణించుకొలదిని మనకు అధికరక్తవర్ణము గ కనబడును. నక్షత్రముల లేజోబలమును వాటిరంగును పరీక్షించుటకు వర్ణతత్వనిరూపకయంత్రసహాయ సుతదిపేక్షించెను. విల్సన్వర్షతమందలి మహాంత్రమున కుపకారకములగు పై చెప్పిన రెండు చిన్నయంత్రములతోకూడ నీతడు మరియొక చిన్నయంత్రమును తయారు జేసి ఉపయోగించెను. దీనిపేరు, నిరోధకమిత్రయని యాతడేపెట్టెను. వీటివలన నక్షత్రము నృద్ధియందుండి తెల్లగానున్నదో లేక ఊదారవయందు డి ఎరగానున్నదో పోల్చుటకు వీలుగానున్నది. ఇట్టి యంత్రావృష్టసాధన సంపత్తితో 6822 సంఖ్యగల చుక్కను పరీక్షింపగానది 100,000 జ్యోతిర్వర్షములదూరమున నున్నదని గోచరించినది. ఇది మననక్షత్ర విశ్వమునకు జెందియుండలేదు. ఇదియొక ప్రత్యేక నక్షత్ర విశ్వమై యంతరిత్యమున నున్నది. ఇందలి నక్షత్రప్రభావములు కొన్ని మనవిశ్వమును సమీపించుచున్నట్లు కాన్పించుచున్నది. నక్షత్రప్రభావములు నియమమితములైన కొన్ని నభిఖండములు మనకు దూరముగా పోవుచున్నవి. కానియవి మన విశ్వమునకు జెందియేయున్నవి. నెం 6822 నక్షత్రప్రభావము మన విశ్వమును పోలి న మరియొక విశ్వమై యుండవచ్చును. సకల నక్షత్ర సముదాయము మనకు క్షత్రపీఠియందు నిమిడియున్నదనిన్ని మన నక్షత్రపీఠికింటి వితరములు లేవనిన్ని నూతన జ్యోతిశ్శాస్త్ర మంగీకరింపను. ఇప్పు

దు మనకలిమారమున నుండుటవలన నవ్యక్తముగ కనబడుచున్న యాకాశమందలి చిన్నమచ్చలు ప్రతేకామిత విశ్వాసములై యుండవచ్చును. ఇన్నన్నియుగూడ కలిసిరూపమున మహాంత్రమై నయిండునును భోలియున్నవి. ఇట్టిమహాంత్రములు గూడ ననేకములు బ్రహ్మాండమున నివిడియుండవచ్చును. లక్కసామానులు తయారు చేయువారు నొకగుడ్డులో నొకటి యిమిడిటట్లు 24 కోడిగుడ్డులుజేసి వైకొక్క గుడ్డునే కనబర్చుచు మనకు ఆశ్చర్యము పుట్టునట్లు దానిడిప్పలను విడదీసి యందునుండి మరియొకగుడ్డును, దానిడిప్పలను విడదీసి యందునుండి మరియొకగుడ్డును, యీవిధముగా 24 గుడ్డులు చూపుచున్నారు. భగవంతుడు నిర్మించిన విశ్వములు గూడ నీయండవరంపరను పోలి యున్నది. మిచెల్లను పండితుడే తయారైన నిరోధకమిత్రమును యంత్రముగూర్చి యిందుక మచ్చుటించెదము. ఈయంత్రము కాస్త్రజ్ఞాన సత్ఫల మని చెప్పవచ్చును. ఇదిజ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞులకు కల్పితపువంశిది. అనేకేతరరూపములనిది యంత్రపుర్యము నుండియు వాడుకలో నున్నది వెల్లుగు చేర్చేను వస్తువులగుండ ప్రసరించినపుడు దానికీలుగునట్టి వికారములనిది పరిమాణము గానించి యాశ్చర్యముల ను నిరూపించును. వాయువు నుండి జలోపాధికకాంతి ప్రవేశించునప్పుడే వికృతి నెంతవర్ణంతము అదిసాంధ్రునో యిది లెక్కించును. దీనినూత్మకమిక్కిలి యద్భుతమైనది. ఇది దైర్ఘ్యగుండలి యగ్లోటిభాగముకూడ నూచింపసమర్థమై యున్నది. నీనపుగోళములను రెండింటిని సమీపమున వ్రేలగట్టి పెద్దపుండలేత చిన్నగోళక ఆకర్షింపబడిన బలమును మిచెల్లను పరీక్షింపగా నతనికది చిన్నబంతియొక్కబరువులోన అర్థకోట్లంతయని సువ్యక్తమాయెను. నిర్వాతసమయమున రెండు చిన్న రాళ్లను నూటిలోపడవేసినయెడల రెండునుగూడ తరంగవలయములను జనింప జేయును. ఆవలయపరంపరలు క్రమాభివృద్ధిగాంచునవిగా నుండును. రెండింటికెరటములు నొకదానినొకటి డీకొనునప్పుడేమిజరుగుచున్నది? ఒకదాని, తరంగశిఖరము రెండవదాని తరంగపాదగర్భమందున బడి సంఘర్షణాఫలితముగ తరంగద్వయ మంతరించును. జలోపరిభాగము నిస్తరంగమై నిశ్చలముగ నుండును. లేదా నొకదాని తరంగశేఖర వింకొకదాని శిఖరముతో కలిసి బలియమై మునుపటికంటె నధికమగుతరంగములాగా పరిణమించును. వివిధనక్షత్రములనుండి ప్రసరించెడు లేజస్సుగూడ నిదేరితి పరిణామముల నొందుచున్నది. ఒక్కొక్కప్పుడు నక్షత్రద్వయ లేజరికణములన్యోన్యస్పర్శగుండలయందంతమొంది అంధకారజనకములగుచున్నవి. మరియొకప్పుడు ఏకీభవించి యివి లేజస్సును ద్విగుణితప్రభానిశ్శమునర్చుచున్నవి. యంత్రదర్శితలేజసతామసపరంపరను కాస్త్రజ్ఞులు నిరోధక వలయములని నుడువుచున్నారు. ఈజ్ఞానము నుపయోగించి మిచెల్లను తన నిరోధకమిత్రయంత్రము నుపయోగించుచున్నాడు. నక్షత్రభారమువలన నీయంత్రమందలి నిరోధకవలయ పరిధి సాంతములు దూరమగుచుండును. దీనినిబట్టి లేజస్సునార్ద్రమం దెంతదూరము క్షత్రించినదో తెలియను. నక్షత్రవింబవ్యాసములను కనుగొనటకుమిచెల్లను దూర్వణీయంత్రముయొక్క అర్థమును నల్లగుడ్డుతోమాసి ఆసిలాంబరమునకు రెండుచీలికలునుంచును. ఈచీలికలు మనకీప్రమగుదూరముననుండ వీలుగనందును. ఈయంత్రముతో దూరపుచుక్కను చూచినయెడల మామూలువింబమునకు బదులుగా కిటికీగజములవలె వెల్లురుగీతలు సమానదూరము కలివికాన్పించును. ఈచీలికల కెదురుగాను సమదూరముగాను యాగితలుండును. ఈగీతలదృశ్యమగునట్లు యీవింబు లెడమచేయుచుండును. అప్పుడు ఆనక్షత్రదూరము విదితముగనుక దానినుండి చెప్పినకీరణములకు మగ్గనుండి కోణము తెక్కింపవీలుగుచున్నది. ఈవిధమున నక్షత్రవింబవైశాల్యము గణితముచేయబడుచున్నది. ఓర్యన్నక్షత్రప్రభావమునందుక్కుతరప్రాంతమందున్న బీటిల్ల్యాగు అనునక్షత్రవింబవ్యాసము ప్రప్రథమమున కనుగొనబడినది. వింబవ్యాసము 260,000,000 మైళ్లు పొడవై యున్నది. అనగా మనసూర్యుని వింబ వ్యాసమునకు 810 రెట్టిధికముగ నున్నది. మన సూర్యునివంటి నక్షత్రములు 27000000 కలవనయెడల బీటిల్ల్యాగు వంటి యొక నక్షత్రము కాగలదు. ఆ నక్షత్రము మన భూమికి సూర్యుడున్నంతటి సమీపమున 9 కోట్ల మైళ్లు నున్నయెడల దాని వింబము మనకు దృశ్యమగు వాకసమునంతను ఆకరించును. ఈయంత్రమునే మరియొక విధముగా నుపయోగించి మిచెల్లను కేవలాయన ప్రస్ఫుటతారను అనియొక్క నక్షత్రముగాచిన్ని అది రెండుచుక్కలన్నీ నిరూపించి యున్నాడు. ఈరెండు చుక్కలు నొకదాని మట్టు రెండవది తిరుగుచున్నవి. ఎంత నూత్మకోణముల నితడు పరీ

దక్షిణాంధ్రులు - భాషా ప్రచారము

(సామయికాల వెంటకలిపరావలసిన గాథ)

తమిళదేశమున ఆంధ్రులు తెచ్చు తెచ్చట నన్నార? ఏయే జాతులవారైనారు? వీరిభాష యెట్లున్నది? అను విషయమై పాఠకు లిదివరకే వినియున్నారు. దానినిబట్టి యిచ్చట శీఘ్రముగా భాషా ప్రచారము జరుగుట అవసరమని గ్రహించియే యుండురు. ఏదని యిరువదిమందియోగాక అనేక వేలసంఖ్య గలిగిన, మన యీ దక్షిణాంధ్రకాళి మాతృభాషాజ్ఞానశూన్యమై యున్నంతవరకు ఆంధ్రజాతి సర్వాంగసుందరముగా నుండ జాలదని గ్రహించుట అవసరము. మధ్యపరగజాల యందుండు ఆంధ్రులకంటె వీరి భాషాస్థితి యెంతో సంతసమును గలిగించుచున్నది. తమిళశబ్దభాషావ్యవస్థచేదూషితమై యున్నను, ఏ కొలదికుటుంబములు తప్ప, మొత్తమున ఆంధ్రులను తెలుగునే గృహకృత్యములయందు పయోగించుకొనుచున్నారు. మధురములగు, తెలుగు తేటసంగీతములు నేటికిని వినవచ్చుచునే యున్నవి. అచ్చటి యాంధ్రులకేగాక అరవ వాటికి నైతము పరమనేష్ఠమై మన తెలుగు, గౌరవింపబడుచున్నది. కాన యిట్టిస్థితిలో భాషను ఎంతవరకు సులభముగా ప్రచారము చేయవచ్చునో యూహింపుడు.

అయితే ప్రచారము జరుగు తెట్లు? కటిబద్ధులై ముందు నడచువారెవరు? ఇచ్చటి ప్రజలలో ప్రబోధము గలుగలేదు. గ్రామగ్రామమునకును తిరిగి ప్రజలను ప్రబోధించునాయకు లిచ్చట గానవచ్చుటలేదు. ఒక సంఘముగా ఏర్పడి భాషాభివృద్ధికై పాటుపడు పెద్దలందైన గదా దేశమంతటను సంచలనముగలిగి ప్రజలభివృద్ధిని గాంచగలరు? పాఠశాలద్వారా ప్రస్తుతస్థితిలో పిల్లలకు తెలుగు నేర్పట కష్టము. ఏకొలదిమందితో ప్రత్యేకముగా తెలుగుబట్టండజాలవు. సాధారణముగా గ్రామములలో ప్రభుత్వమువారి సహాయమును పొందలేక లోకలోబోధులచే నడిపింపబడు పిల్లలలో నేర్పుకొనటకు తెలుగుపిల్ల లుండినను, తెలుగునకుగాను గ్రాంటుదొరకడను భయముగలదు. ఒక్కొక్కజిల్లాలో పదిపదిహేను పాఠశాలలలో నైనను తెలుగునేర్పించునయెడల తెలుగు తెలిసిన ఇన్స్పెక్టర్లను బంపి గ్రాంటు నివ్వవలసినదని ప్రజలు ప్రభుత్వమువారిని తొందర చేయవచ్చును. కాని అట్టిచేమియు లేదు. ఖర్చులంతయు తామే భరించి పిల్లలకు విద్యనేర్పించుట ధనవంతులు చేయువలసినపని. అట్టి వారు బహుస్వయ్యముగా నుండురు. కాన యిచ్చట అరవమువలె తెలుగుపిల్లలకు, మాతృభాషను నేర్పుకొనటకు ఏమాత్రమును సౌకర్యములేదు. అదిగాక అరవము దేశభాషయగుటచే దానినే యందరపాపకారమై ఉపయోగించు కొనవలసినవారనేకులుండురు. అట్టివారిపిల్లలను బహువ్యయప్రయాసలతో తెలుగు నేర్పట నిష్ప్రయోజనముగానే తోచునుగదా? గాన యంతకు సారాంశమేమన ఉత్తరాంధ్రులసహాయము లేనిది యిచ్చట ప్రచారముజరుగుట దుర్లభము. సహాయమనినను తప్పగనే తోచుచున్నది. ప్రస్తుతము పని అంతయు వీరివలననే జరుగవలసియున్నది.

కాని ప్రస్తుతపరిస్థితులలో దీనిని గమనించువా రెవరు? మొన్న మద్రాసులో ఇరిగిన, ఆంధ్రసభ యీ దక్షిణాంధ్రులనుగుంటించి గావించిన తీర్మానము కొంచె మాశాసనకమియన్షను అంతమాత్రముననే మనకార్యము నెలవేరునని తోచదు. శేషవరపు రామదాసు పంతులుగారి యధ్యక్షతక్రింద దక్షిణాంధ్రభాషాభివృద్ధి సంఘముకు దానిని స్థాపించుటకు మద్రాసులో నొకసభ గూడనున్నదని తెలిసికొనటకు సంతోషమైనది. ఆసభవారైనను దీనిని పూర్తిగా చర్చించెదరుగాక యని ప్రార్థన. నామమాత్రసంఘముగా నుండకుండుగాక, వారు గమనించవలసిన విషయములు ముఖ్యముగా మూడు. 1. తమిళదేశమున తెలుగువారుండు ప్రతిస్థలమునందును సంఘస్థాపన భాషాభివృద్ధిలను గుఱించి ప్రచారము చేయుట

క్షించి గణితము శేసనో తెలియుట కాయుధాహరణ నిచ్చుచున్నాను. ఒక అల్పసూదియొక్క తలకాయ రెండు వైపుల నుండి మన సేలేమిందే కిద్దాతమును కిరణద్యయము మధ్యనుండే కొణమెంత చున్నది? ఈనాచికమునకు 1000 మైళ్లదూరమున నున్నయెడల ఆకొణపరిమితి ఎంత స్వల్పమును? ఇట్టి యద్భుత విధానముల నాశ్రయించి మహాపండితులు తమబుద్ధి బలముచేత నాకాశమందలి యత్యద్భుతములగు విశాల దైర్ఘ్యములను పరిశోధించుచున్నారు.

మహాభాష్యం సుబ్బారాయుడు.

[అనువాదకుడు]

ఆంధ్ర హిందీ ప్రచారకుల సమ్మేళనము

14, 15, తేదెలుందు గుంటూరునందు గూడును

శ్రీయుత పట్టాభిసీతారామయ్యగారి రధ్యక్షత వహింతురు

ఆంధ్ర ప్రత్తిక సంవత్సరాది సంచిక

ఆర్యులారా!

ఎప్పటి తీరున రాజావు 'క్రోధన' సంవత్సరాది సంచికను బ్రకటింపబోవుచున్నాము. అందు సారస్వత, సాంఘిక, రాజకీయార్థికాది విషయములకు సంబంధించిన వ్యాసములు ప్రకటింపబడును. తాము పూర్వమువలెనే దయతో నమూనాములగు వ్యాసములతో సంచిక నలంకరించి మాయుద్యమమునకుఁ దోడ్పడఁ బ్రార్థితులు.

ఈ సంచికయందు విషయవిభాగమును గావించి యేవిభాగమునకు సంబంధించిన వ్యాసముల నావిభాగమునందే ముద్రించి ఉగాదినాటి కాంధ్రుల కర్పింపఁ దలచినాము. నియమిత కాలమునకుఁ బూర్వమే వ్యాసము లన్నియు మాకుఁ జేరినగాని విషయవిభాగమును గావించ ననుకూలము గానేరదు. సంచికాముద్రణ మారంభించిన పిదపఁ బంపువ్యాసములను సంచికయందుఁ జేర్చుటకు వీలుండదు. కావున వ్యాసములు 1924 డిసంబరు నెల 31-వ తేదిలోపల మా కందవలెను. ప్రతివ్యాసమునను 'సంవత్సరాది సంచిక' అని వ్రాసియుండవలెను. వ్యాసములును, వానికి సంబంధించిన చిత్రములును, ఇతర చిత్రములును సంపూర్ణ వివరణములతో నియమిత కాలమునకుఁ బూర్వమే మాకుఁ బంపుదురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము. చిత్రములను మాత్రమే ప్రకటింపఁ గోరువారట్టి చిత్రములను వాని సంపూర్ణవివరములను నియమిత కాలమునకుఁ బూర్వమే పంపవలెను.

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు,
ఆంధ్రప్రత్తికాధిపతి.

ఇది రాను రాను మిక్కిలి ప్రబలమగుచున్నది. ఎందుకు?

సుప్రసిద్ధమైన వెల్లర్సుగ్రాండు సర్క్సును

ఎ స్ట్రే నే డు, మ ద రా సు

వీలనగా సాధారణమైన వాటికంటెను కొన్ని ముఖ్యమైన ప్రదర్శనములను ప్రదర్శించుటకు తగుశ్రద్ధ వహించుచున్నాము. ఎవరుగాని మా సర్క్సునునందు ఒకే మోస్తరుగానే ప్రతిదినము ప్రదర్శించ బడుచున్నదని తెలుపను.

ప్రతిదినము రెండు ప్రదర్శనములు

సాయంత్రం గం॥ 5-30 నిమిషములకు — రాత్రి గం॥ 9-30 నిమిషములకు
రెండు ప్రదర్శనములును మిక్కిలి అపూర్వమైనవి, అద్భుతమైనవి

12 సం॥ రమలను లోబడిన బాలురకు అన్ని తరగతులకును మాటికి మాత్రము సగముచార్జి తీసుకొనబడును.
టిక్కెట్లు ధరలు:— రూ. 3, 2, 1, గాలిరి అ. 0—8—0 సి. రామానుజం, మేనేజరు.

(1) పాఠశాలలోగాని ప్రత్యేకముగ తెలుగు నేర్పబడు పలములలోగాని అవసరమగుచోట్ల భనసహాయము చేయుట.
(2) ఉత్తరాంధ్రదేశమునుండి తగిన ఉపాధ్యాయులను పంపించుట, అనునవియే, అవశ్యకకార్యములు. అనుకూలపరిస్థితులేర్పడువరకు ఉత్తరాంధ్రదేశముననే ఇట్టిసంఘమేర్పడి వైసజేప్పిన పనులను నిర్వహింపవలయును. అరవజిల్లాలలోని తెలుగు జాతులవారిజనసంఖ్యను సరిగా జిల్లాలవారీగా తీయించి కొన్ని కొన్ని గ్రామములకు ఒక కేంద్రస్థానమునుగూడ నిర్ణయించి, బాలికా బాలకులకు విడిగా పాఠశాలలను స్థాపించిగాని ఉపాధ్యాయులను పాఠశాలలలో నియోగించిగాని తెలుగును నేర్పించుటకై ప్రభుత్వమువారిని తొందరచేయుచు ఆంక్షోశనలన్నిట కుగూడ యీసంఘము సిద్ధముగా యుండవలయును. యింకను అభివృద్ధికరములగు పనులన్నియో చేయవలసియుండుటచే శక్తి మంతమున సంఘము అవసరమగుచున్నది. అదియుగాక ఇచ్చటికి వచ్చి సోదరాంధ్రులలో విద్యను వ్యాపింపజేయవలసినవారు ఉత్తరాంధ్రలే. క్రమక్రమముగ ప్రచారము వృద్ధియైనకొలదిని ఇచ్చటివారే ప్రచారము చేసికొనగలుగుదురు. కాన ఉత్తరాంధ్రులు ఈ విషయమై కడుశ్రద్ధ వహింపవలయును.

తిరునల్వేలి, రామనాథపురము, మధుర జిల్లాలలో కమ్మ వారు ఎక్కువగా యున్నారు. ఈ మూడుజిల్లాల కమ్మవారును కలిసి తమజాత్యభివృద్ధికిగాను ఒకసంఘము నేర్పరచుకొనిపని జేయుచున్నారు. అందులో యిద్దరు ముగ్గురు జమీందారులును గలరు. ఒక బ్యాంకుముద్రణాలయము, పక్షపత్రిక వీరివలన నడుపబడుచున్నది. వీరిసభలలో తెలుగునే మాట్లాడవలయునను నియమముండినను భావప్రకటనము చేయలేనివారు చాలామందియున్నారని వినవలసివచ్చుచున్నది. ఈ సంఘమువారు తెలుగును వృద్ధిచేయవలయునని రెండుమూడుసంవత్సరములనుండి ప్రయత్నించుచున్నారట. కాని తగినపోత్సహమును ఉపాధ్యాయులును లేని కారణమున యంతవరకేమియు జరిగియుండలేదు. ప్రస్తుతమువారినే గాగ్రామములలో పాఠశాలల నేర్పరచెదమనియే

ప్రచారకులు కావలెననియు తెలుపుచున్నారు. వీరికితోడ్పడట ఉత్తరాంధ్రయువకుల కర్తవ్యము గాదా? ఈరాజపాలెయములో ఆంధ్రక్షత్రియులు ఏదెనిమిదివేలమంది యున్నారునని తెలిసియే యుండును. వీరును తమసంఘసభలలో తెలుగులోనే మాట్లాడెదరు. వీరందరు మొగటినుండియు యీఒకగ్రామములోనే యుండుటచేతను, వీరి పెద్దలు స్వయముగా చదువుకొని తమపిల్లలను చదివించుటయందు శ్రద్ధవహించుటచేతను ముఖ్యముగా స్త్రీలకు అరవభాషాసంస్కర్తము లేకపోవుటచేతను వీరి భాష యిప్పటివరకు విశేషముచెదిపోకయుండగలిగినది. అయినను ఇటీవల నీయశ్రద్ధచే అదియు ఖీణింప నారంభించినది. ఇప్పుడుండువారి తాతలకు తెలిసినమాటలు వీరికి తెలియవు. అయినను ప్రస్తుతము తిరిగికొందరు మేల్కొని భాషాభివృద్ధికై పాటుపడుచున్నారు. త్వరలోనే సంఘముకు దానిని స్థాపించి అందు మూలమున తెలుగు నేర్ప బ్రతుక్కించుచున్నారు. యింకను అనేక గ్రామములలో ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఈవిధముననే తిరుమనాపల్లిలో బలిజవారిసంఘము పని చేయుచున్నది. కాని వారి విషయమును గమనించినట్లు కనబడదు.

ఏదియెట్లయినను ఉత్తరాంధ్రులు శ్రద్ధవహింపనిచో ఏమియు జరుగనేరదు. కాన దేశహితమును భాషాహితమును సోదరాంధ్రులహితమును గోరి యీదక్షిణాంధ్రాంతమునకు వచ్చి వీరిలో భాషాజ్ఞానమును వృద్ధిచేయుట తమకర్తవ్యముగా భావించవలయునని ప్రార్థన. ముఖ్యముగా నాయకులగువారు శ్రద్ధవహించినగాని సంద్యం సంఘమేర్పడి విరివిగా భాషాప్రచారము జరుగనేరదు. వెంకటమణి, శ్రీత్రయ, త్యాగరాజుడెలు మనకును మనభాషకును సంపాదించి పెట్టిన యశోధనమునుతీసి వారిపుత్రపౌత్రాదిసంతతి మాతృభాషనుమరచిపోవునంతటి దుర్మతియందుండవారి కన్నె తియైనను జూడకుండునంతటి కృతఘ్నులము కాకుండుముగాక. దయామయుడగు పరమేశ్వరుని యనుగ్రహమున సంకలాంగసౌమ్యముతో నాద్రౌణివలయుగాక.

మదరాసు శాసనసభ

ఇరిగేషన్ బిల్లు

ఫలహారాంతరము నిన్న 1 1/2 గంటల కాలానసభవారు తిరిగి సమావేశమైనపుడు ఇరిగేషన్ బిల్లుపై చర్చ తిరిగి సాగింపబడినది. 20 వ సెక్షన్ లో చర్చను ప్రారంభించిరి. సభవారు సాయంత్రము 5 గంటలకు లేచునప్పటికి 42 వ సెక్షన్ పై చర్చ ముగింపబడినది. ఆధాగమవరకును 106 సవరణలకు నోట్సు లాగుబడియుండెను. అందు నాలుగుసవరణ లుపాదించబడి యుపసంహరింపఁబడినవి. 11 సవరణలు సభవారిచే నంగీకరింపబడినవి. ఇందు చాలభాగము ప్రభుత్వమువారు దెచ్చిన సవరణలే. 8 సవరణలు నిరాకరింపబడినవి. ఈసవరణ లన్నియు అధికారేతర సభ్యులవే. మిగిలిన సవరణ లుపాదించబడనే లేదు. ఇంక 106 సవరణలు మిగిలియున్నవి.

20. (1) లోకలు గవర్న మెంటువారు నిప్పుడైనను ఏదైన ఇరిగేషన్ వర్కునకు లేదా డ్రైయినేజీ వర్కునకు మరమ్మతులను జరిగింపవచ్చును. మరియు అట్టిపర్యవసాన మేర్పడునట్లు ఒకనోటినును ప్రకటించిన తరువాతను హక్కుగల మనుష్యులకు తారి ఆక్షేపణలను వివరించుటకు అవకాశ విచ్చి నతరువాతను లోకలు గవర్న మెంటువారు ఏఇరిగేషన్ లేదా డ్రైయినేజీ వర్కునైన నిర్మింపవచ్చును. మరమ్మతు జేయవచ్చును, మార్చవచ్చును. తీసివేయవచ్చును, లేదా మూసివేయవచ్చును. దేనినుండి (లేదా దేనిగుండా) నీటిసరఫరా చేయబడునో (లేదా తొలగింపబడునో) అట్టి ఇరిగేషన్ లేదా డ్రైయినేజీ వర్కును మార్చవచ్చును. మరియు ఇరిగేషన్ లేదా డ్రైయినేజీ వర్కునుండి యైనను (లేదా దానిగుండా అయినను) నీరును పంపుటకు అశీలముం దుంచుటకును నీటి ప్రవాహమును క్రమపరుచుటకును అగత్యుపని తాము తలంచునట్టి యితరచర్యలను చేసినైన దీనికొననవచ్చును.

అయితే ఏదయిన ఇరిగేషన్ లేదా డ్రైయినేజీవర్కు యొక్క సరఫరాను తగ్గింపుచున్నచేయబడవలెనని లేదా అది తీసివేయబడవలె నని లేదా మూసివేయబడవలె నని ఉత్తరువు చేయబడు లేదా ఏదయిన భూమికి సరఫరా ఆధారమును లేదా డ్రైయినేజీ ఆధారమును మార్చుటకు పూర్వము లోకలుగవర్న మెంటువారు డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరువలన ఒకవిచారణ జరుపబడునట్లు చేయవలెను. మరియు డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరు జహాళి; బాధింపబడగల భూములభూమందులనియు (అనుభవదారులనియు) తెలియబడిన లేదా నమ్మబడినయ్యవన్నుండి మనుష్యులకు నోటికొను నిర్ణయింపబడిన విధమున జారించేసి వారి యాక్షేపణలను వివరింపవలెను. * * * *

సవరణ

20 సెక్షన్ 1 క్లాజు రెండవ పేరాలో "సరఫరాను తగ్గించు" అను పదములకు వదలివేయవలె నని ఆర్. క్రినివాస్ అయ్యంగారు రుపపాదించిరి. సరఫరాను తగ్గించుట మార్పు యొక్క పరిమాణమును గురించి భేదాభిప్రాయము గలుగవచ్చుననియు అట్టిస్థితియందు దీయధికారమును అధికారుల కొనగరాదనియు అట్టి సందర్భముల కొరకు గానీ సవరణ యొక్క ప్రతిపక్షమునందనియు ఆయ్యంగారు నుడివిరి. విచారణజరిగినతరువాతనే గవర్న మెంటువారు చర్చదీసికొనెదరుగాన సవరణ యన వసరమని లీగారు చెప్పిరి.

శ్రీ. కె. వి. రెడ్డిగారు సవరణ నెదుర్చుచు, ఈవిషయము సెలెక్షన్ మిటీవారు పూర్తిగా చర్చించి బిల్లులో తొత్తగానీవాక్యమును జేర్చిరియు, దానిని తొలగించుచు నీసవరణయంగీకరింపబడినయెడల, నీటిసరఫరాను తగ్గించునందర్భమున, ప్రజాభిప్రాయమును విచారించు, బాధ్యతయే ప్రభుత్వము వారినుండి తొలగింపబడుననియు నుడివిరి.

సవరణ యుపసంహరింపఁబడినది.

మొదలుగుకాల్పులు

1 సబు సెక్షన్ రెండవ పేరాలోనే "లేదా డ్రైయినేజీ" అనుపదములకు బదులు "లేదా భూమినుండియగు (డ్రైయన్) ప్రవాహమును" అనుపదముల జేర్చవలసినదని సామ్యుయేలుగారు రుపపాదించిరి. పి. ఆంజనేయులుగారు సవరణనుబలపరిచిరి.

లామెంబరుగారు సవరణయొక్క యుద్దేశముల నంగీకరించుచు, ప్రభుత్వమువారిచే నంగీకరింపబడిన దుగుకాలువల (తక్కువ డ్రైయినేజీ) కందర్భమున మరమ్మతులు మొదలగువాని బాధ్యతను ప్రభుత్వము వారు వహించెదరనియు అందుచే బిల్లులోని, "డ్రైయినేజీ ఆధారము" అను పదములకు పూర్వము ప్రభుత్వమువారిచే

నంగీకరింపబడిన అనుపదముల జెర్పవలెనని సవరణ నుపపాదించెదనని నుడివెను. అందుపై సామ్యుయేలుగారు తమసవరణ నుపసంహరింపఁబడిరి. లామెంబరుగారు తనసవరణ నుపపాదించినవిషయ సభవారిచే నంగీకరింపబడినది.

ప్రైసవరణలతో 20 సెక్షన్ ను సభవారివోటునకు బెట్టుగా నంగీకరింపబడినది.

21 సెక్షన్

21. 9 వ సెక్షన్ ను ననుసరించిన ఒక ప్రకటన కనుగుణముగా అధికారము వహించబడిన ఒక ఇరిగేషన్ లేదా డ్రైయినేజీ వర్కును మూసివేసినమీదట లేదా తీసివేసినమీదట, ఏదైన ఇరిగేషన్ లేదా డ్రైయినేజీవర్కు కార్యము నిమిత్తము అక్కరలేనిదిగా విధూమియైనను గవర్న మెంటు వారిచే వదలుకొనబడినయెడల, అట్టి భూమి విషయమై గవర్న మెంటువారి అధికారము నిలిచిపోవలెను. మరియు గవర్న మెంటువారు ఆ భూమిని సంపాదించిననే తప్ప, ఆ భూమి తిరిగి దానిభూమందుకు పోవలెను.

సవరణ

21 వ సెక్షన్ లో "9 వ సెక్షన్ ను ననుసరించిన ఒక ప్రకటన కనుగుణముగా అధికారము వహించబడిన" అనుపదములను తొలగింపవలెనని రా. బి. సి. వి. ఎన్. సరసింహరాజుగారు లోక సవరణ నుపపాదించిరి. ఈసవరణను ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి. ఈసవరణతో 21 వ సెక్షన్ ను వోటునకు బెట్టుబడి సభవారిచే నంగీకరింపబడినది.

22 సెక్షన్

22. లోకలు గవర్న మెంటువారు యావత్తు ఇరిగేషన్, డ్రైయినేజీ వర్కులను చక్కని స్థితియందు వుంచవలెను. 14 వ సెక్షన్ లో చెప్పబడినది కానట్టి ఇతరమైన ఏ ఇరిగేషన్ వర్కునైన లేదా డ్రైయినేజీ వర్కునైన మరమ్మతు కావలసి యున్నప్పుడు, దానివలన సాయమును పొందిన నీరు పారుదల చేయబడిన భూముల భూమందులు లేదా అనుభవదారులు అవసరమైన మరమ్మతులను చేయించగలందులకు డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరుకు దరఖాస్తు పెట్టుకొనవచ్చును, మరియు డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరు నిర్ణయింపబడిన విధమున విచారణను చేసినతరువాత తనకు న్యాయమని తోచునట్టి ఉత్తరువును జేయవచ్చును.

అట్టి ఇరిగేషన్ లేదా డ్రైయినేజీ వర్కును అవసరమైన మరమ్మతులను జరిగించుటకు గవర్న మెంటువారు తప్పిపోయినందువలన, పూరా పల్లపు శిస్తును చెల్లించు భూముల యొక్క రిజిస్టరు చేయబడిన స్వామ్యదారుడు దానిమీద పల్లపు శిస్తును మొరక శిస్తును గల భేదమును ముజరాపాండుటకు అతడు హక్కును కలిగియుండవలెను. సవరణ

22 సెక్షన్ లో మొదటివాక్యమును తొలగింపవలెను. అని ప్రభుత్వముతరపున ఇ. డబ్ల్యు. లీగారు రుపపాదించుచు నిట్లు నుడివిరి. ప్రభుత్వమువారిచే రవింపబడిన ఆపలుకీలునందీ వాక్యములేదు. సెలెక్షన్ మిటీవారి వాక్యములను జేర్చిరి. ఈవాక్యములతో, చాలమంది ఇరిగేషన్ వర్కుల సరియగు మరమ్మతులలో నుంచబడలేదనియు, అందుచే తమవన్నలలో ముజరా నివ్వవలయు ననియు, అంతియగాక తమకు గలిగిననష్టమునకు గూడ పరిహారముపగవలెననియు కోర్టులలో దావాలను జేవచ్చును.

లామెంబరు:—కాలువలను ఇరిగేషన్ వర్కులను సరియగు స్థితియందుంచుటకు బిల్లునందు పూర్తిగా ఏర్పాటు లొనర్చబడినది. ఇరిగేషన్ వర్కులకు మరమ్మతు అవసరమగునో, విధూమియైనను కలెక్టరు కావలయును అట్టియాపదకును డెలుపుట కీసెక్షన్ లోనే వసతి ఏర్పరుపబడినది. అట్టిమరమ్మతులొనర్చకపోవుటచే ప్రభుత్వమువారు తమ ప్రతిఫలమును వదలుకొని కస్తును ముజరా యొసగునట్లు గూడ విధింపబడియుండెను. కాలువలు మొదలగువానిని మరమ్మతులలో నుంచు బాధ్యతను శాసనరూపమున ప్రభుత్వము వారిపై నుంచినయెడల, నష్టపరిహారములకొరకు అనేకములగు దావాలువచ్చును.

డి. బి. కృష్ణన్ నాయగారు:—ఇట్టి కాలువలు మొదలగువానిని తగుమరమ్మతులలో నుంచవలె నని ప్రభుత్వమువారి పై ప్రస్తుత మెట్టిబాధ్యతయు లేదు. అట్టిమరమ్మతుల కొనర్చుట ప్రభుత్వమువారి విధి. అందుచే నీ సవరణను నిరాకరింపవలెను.

గో. కె. వి. రెడ్డిగారు:—ఈ సవరణ నంగీకరింపకపోయినచో, వ్యాజ్యములందాస్త్రులగువారు నష్టపరిహారములకు దావా జేచ్చున రని భయపడుచున్నారు. కాని, పంటకాలు

వలు మొదలగువానియెడల ప్రభుత్వమువారు రెంతక్షేప వహించుచున్నారో, మురుగుకాలువలయెడలగూడ సరిపమానముగ క్షేపము వహింపవలెను. అట్లుగానిచో ఇరిగేషన్ వర్కుల యుపయోగవంతయు నిరర్థకమగును. ప్రభుత్వమువారు రింతవరకును మురుగుకాలువలను మరమ్మతులను పూర్తిగా నిర్లక్ష్య మొనర్చుచున్నారని, అందుచే ప్రభుత్వమువారిపై నిట్టిమరమ్మతుల నొనర్చుబాధ్యతయుండితీరవలెను.

బి. వెంకటరత్నంగారు:—(తెలుగు భాషలో) అట్లు లంజీ ప్రస్తుతము లైతులకు నీటి సరఫరా యొనర్చవలసిన బాధ్యత లేదు. అట్టి బాధ్యత నేర్పరుచుట వసరము. రైతు నీటి ఆధారమును జూచుకొని పల్లపునకు నొనర్చుకొనుచు దానిపై నాధారపడియుండును. ప్రభుత్వమువారి లోపమువలన నీటిసరఫరా లేకపోయినచో, నాభూమిలోపల్లపు సాగులకు వీలులేకపోవుటయొక్క మెట్టసాగునకుగూడ నిరుపయోగమగును. అట్టిస్థితిలో శాతనికి పన్నులు పూర్తిగా ముజరా యొసగువలెను అంతియగాక, నీటి సరఫరాలోటచే అలస్యముగా సాగుజేసినయెడల పంట చాల తక్కువగును. అట్టిస్థితిలోగూడ ప్రభుత్వమువారు పూర్తిశిస్తు పనులూ జేసెదక, గాని తగ్గించి పుచ్చుకొనరు. అందుచే ఇరిగేషన్ వను వర్కులను సరియగు మరమ్మతుల నుంచుట ప్రభుత్వము వారి విధిగా జేయవలెను.

సి. వి. వెంకట రమణయ్యంగారు:—దేశమునందలి ఇరిగేషన్ వర్కుల నన్నిటిని ఎల్లప్పుడు సరియగుమరమ్మతులందుంచుట సాధ్యముగాదు. అట్లు మరమ్మతుల నొనర్చజాలకపోయినందులకు ప్రభుత్వమువారు రందరి కిడు పరిహారముల జేర్చించుచుండవలరు. అట్టి పరిహారము నొసగునో, డెబ్బజిల్లాల వారి కొనగబడు పరిహారమునకును ఇతరజిల్లాలవారు భరింపవలసి యుండురు. ఇది అన్యాయము.

సవరణ వోటునకు బెట్టుగు 18 ప్రతిపక్షముగను 24 అనుకూలముగను సమ్మతల నొసగుటచే అంగీకరింపబడినట్లు ప్రకటింపబడినది.

శీ సులముజరా

పి. ఆంజనేయులుగారు 22 సెక్షన్ ను రెండవ పేరాకు బదులుగా నీక్రిందివాక్యముల జేర్చవలెనని యుపపాదించిరి. "అవసరమగు మరమ్మతులను ప్రభుత్వమువారు నొనర్చకపోవుటచే, అట్టి ఇరిగేషన్ లేక డ్రైయినేజీవర్కు శీలస్థితివలన, వాని క్రిందనున్న భూముల సాగుబడికి నష్టముగలిగినదని కలెక్టరు సంతృప్తి పడునెడల, ఆభూమిపై ప్రభుత్వమువారు పనులూజేయు పన్నులన్నిటిని ముజరా యొసగుటకు అట్టిభూస్వామికి అధికారముగలదు" ఇట్టి నిబంధనము చాల అవసరమని ప్రతిపాదకుడు నుడివెను.

లీగారు:—ప్రభుత్వముతరపున సవరణ నెదుర్చుచు, ఇట్టి నిబంధన రిమిషన్ నిబంధనలలో గలదనియు, అనిబంధనల నిచ్చుట స్థానమునందు జేర్చుటకు యత్నించుట సరిగాదనియు నుడివిరి.

సవరణ యుపసంహరింపఁబడినది.

రెండుపరిటలును పండింప వీలులేనియెడల

పి. ఆంజనేయులుగారు:— "మరియు పల్లపుపంట, మొరకపంటయనుగూడ పండింప వీలులేనియెడల పల్లపుపన్నును పూర్తిగా ముజరా యొసగవలెను." అనుపదములను 22 సెక్షన్ 2 వ పేరా చివర జేర్చవలెనని యుపపాదించిరి. లామెంబరు ప్రతిపాదన నెదుర్చుచు, రిమిషన్ నిబంధనలను ఈబిల్లునందు జేర్చరాదని నుడివిరి.

సవరణ వోటునకు బెట్టుగా నధిక సంఖ్యకులచే నంగీకరింపబడినది.

తరువాత 22 వ సెక్షన్ ను సవరింపబడినరీతిని వోటునకు బెట్టుగా సభవారిచే నంగీకరింపబడినది.

తరువాత 23, 24, 25, 26, 27 సెక్షన్లు సవరణలతో యే సభవారిచే నంగీకరింపబడినవి.

28 సెక్షన్

28. ఏ నీటిపారుదల అశీలమైనగాని యితర మనిషి గాని ఈ అధ్యాయము ననుసరించి ఇచ్చబడిన అధికారములను చేలాయించుచు ఏదేని భూమిమీదగాని ఏ కట్టడములోనికి గాని అవరణముగల మంగిలిలోనికిగాని ఏ నీటిపారుదల పని (వర్కు) నుండియొనను నీళ్లు లోపలికి ప్రవేశింపని కాపురపు టింటికి చేరిన తోటలోనికిగాని దాని అక్రమవాదాని సమ్మతితో కాకుండ మఱియొకవిధముగా ప్రవేశించుటకు ఉద్దేశించునెడల అట్టి భూమియొక్క, కట్టడముయొక్క, మంగిలి యొక్క లేదా తోటయొక్క అనుభవదారునికి అట్లు చేయుటకు తనకుగల యుద్దేశమునుగుఱించి వ్రాతములగుయిన ఒక

నాగయ్యను నోటినుండి ముందుగా ఈయవలెను. అయితే ఒక జూరుగు సందర్భమునందు భూమిమీద ప్రవేశించుటకు అట్టి నోటినుండి యేదియును ఆవరణమును యుండకూడదు.

ఇట్రిగేను అధికారి ఇతరులభూమిని ప్రవేశించుటకు నోటిను

ఎన్. ముత్యయ్య మొదలియారుగారు, 28 సెక్షనులో “ఏ నీటిపారుదల పనిమొదలైనను నీళ్లు లోనికి ప్రవేశింపని” అనుపదములకు తొలగింపవలెనని ప్రతిపాదించెను. లామెంబరు సవరణలోని అభిప్రాయముల నామోదించు చుంటిననియు, అందుల కనుగుణిగా తానొకసవరణ నుపపాదించెదనని నుడివి నమోదుట సవరణ యుపసంహరించుకొనబడెను. తరువాత లామెంబరు చెప్పినసవరణ సభవారిచే సంగీకరింపబడెను.

తరువాత 28 వ సెక్షను సవరింపబడినదిని సభవారిచే అంగీకరింపబడెను. 29 సెక్షనుగూడ సభవారి యామోదము నందెను.

30 సెక్షను

30. (1) అట్టి నీమార్గముయొక్క నిర్మాణము యొక్క ముందునని నీటిపారుదల అధీనరు తలచేయెడల, ప్రారంభపు చర్యల కగు ఖర్చులకును, బహుళః చెల్లింపవలసినచే కంప స్వేచ్ఛను (పరిశీలన) ఏదైన ఉన్నయెడల దానిమొత్తము నకును చాలియుండునంత ప్రైవేటును డిపాజిటు చేయవలసిన దని అతడు దరఖాస్తుదారుని కొరవచ్చును. అట్లు ప్రైవేటు డిపాజిటు చేయబడిన [యెడల] అతడు సదరు నీటిమార్గమునకు మిక్కిలి యొక్కమున నేలగుర్తు (అలైన్మెంటు) ను తెలిసి కొని దానిని నిర్మించుటకొరకు ఏ భూమి అగత్యముని తాను అభిప్రాయపడునో దానిని గుర్తు పెట్టింపవలెను. [విమర్శ] ఆ నీటిమార్గము ఏయే గ్రామములగుండా ఎక్కడచుటకు ఉద్దేశింపబడినదో అట్టి ప్రతిగ్రామములోను, అట్టి గ్రామమునకు చెందిన అట్టి భూమిలో ఇంతమాత్రము అట్లు గుర్తు పెట్ట బడినదని ఒక ప్రకటనను [అతడు] నిర్ణయించబడిన విధమున వెలునే ప్రచురింపవలెను. అట్టి నోటినుయొక్క నకళ్లను ఏ భూమిమీదుగా నీటిమార్గము తీసికొనిపోవడుట కుద్దేశింప బడుచున్నచో అట్టి భూమియొక్క [ఖానుండు లేదా] అను భవదారుడు అని తెలుసుబడిన లేదా నమ్మబడిన ప్రతిమనిషి కిన్ని, మరియు అట్టి భూమి ఉన్న ప్రతిజిల్లాయొక్క కలెక్టరునకును ఆయా జిల్లా గెజిట్టులో ప్రకటించుటగాను పంప వలెను.

(2) ఇదిగాక, అట్టి నీటిమార్గముద్వారా నీటిసరఫరా పొందగోరు ఏ మనిషియైనను ఆ విషయమును అట్టి నోటిను ప్రకటించబడిన ముప్పది దినములలోగా నీటిపారుదల అధీనరు నకు తన దరఖాస్తును పంపుకొనుటకు సదరు నోటినులో కొర వలెను. అట్టి యే దరఖాస్తుదారునను వచ్చియుండి అతని దరఖాస్తు అంగీకరింపబడినయెడల అతడు అట్టి నీటిమార్గ నిర్మాణమునకైన [ఖర్చులలోను] దానికై భూమిని సంపాదించుట కగు ఖర్చులలోను తన వంతును చెల్లించుటకు బాధ్యుడైయుండ వలెను.

(2) ప్రారంభచర్యలు పూర్తి అయినప్పుడు, ఆ ఖర్చు యొక్క అంచనామొకటి దరఖాస్తుదారునికిని, [(2) వ సబు సెక్షను ననుసరించి అంగీకరింపబడిన ఇతర మనుష్యులకును] నీటిపారుదల అధీనరులవలన ఇవ్వబడినవలెను. అట్టిఖర్చులలో అది అడ్డగింపగల నీటిని లేదా మురుగును ఆ నీటిమార్గము గుండా పోవుటకును, దానిమీదుగా సరియైన రాక పోకల మార్గములు చేర్చుచుటకును ఏదైనపనులు నిర్మింపబడవలసియున్న యెడల వాటిఖర్చు చేయించవలెను.

సవరణలు

అడ్వకేటు జెనరలు:—30 సెక్షనునందు “అతడు” అను పదమునకు బదులు “నీటిపారుదల అధికారి” అను పదమును జేర్చువలసినదని యుపపాదించగా సంగీకరింపబడెను.

అప్పీలునకు హక్కు

పి. పెద్దిరాజుగారు ఈక్రింది క్రొత్తక్లాజును 2వ సబు క్లాజుగా జేర్చవలసినదని యుపపాదించిరి. “(4) వాటర్లకోర్టును నిర్మించుటకు పెట్టుకొనబడిన దరఖాస్తును నీటిపారుదల అధికారి నిరాకరించునెడల ఆయన త్రవప్రసైన్ జిల్లాకలెక్టరునకు అప్పీలు జేసికొనవచ్చును.”

లామెంబరుగారిప్రతిపాదన సంగీకరించిరి. సవరణ సభ వారిచే సంగీకరింపబడిన పిమ్మట సవరింపబడిన మాదిరిగా 30 సెక్షను అంగీకరింపబడెను.

ఆక్షేపణల విచారణ

ఎన్. ముత్యయ్య మొదలియారుగారు: 31వ సెక్షనులో “రెండు నెలలలోగా అనుపదముల యనంతరము” కాని లేక “పై సెక్షనులోని సరింపబడిన భూస్వామికిగాని, భూమివాక్రమించియున్న వానికిగాని నోటిను అందిన రెండునెలలలోగాను” అను పదముల జేర్చవలెనని యుపపాదించిరి. భూస్వామికి నోటిను అందిన తరువా

తనేగాని ఆక్షేపణలను డెలుపుకొనుట సాధ్యముగాదు. అతడు విషపాములనున్న టిని విచారించుకొనుటకు రెండునెలల వ్యవధి యుండవలెను. అని ప్రతిపాదనకు నుడిచెను.

లామెంబరుగారు:—ప్రతిపాదన నెదుర్చుచు, ఈ సవరణ సంగీకరించునెడల పనులందు చాల అలస్యము జరుగునని యు, భూభానుండు, అట్టి నోటినును ఖచ్చితమైన క్రొత్తము కాలపాఠణ మొనరించుటగూడ జరుగవచ్చుననియు డెలివీరి.

సవరణ వోటునకు పెట్టుబడి నిరాకరింపబడెను.

అంతట 31 వ సెక్షనుగూడ సభవారిచే సంగీకరింపబడెను.

నీటిమార్గముల నిర్మాణనిర్ణయము

32. కలెక్టరు తన [నిర్ణయము] నీటి పారుదల అధీనరునకు తెలియజేయవలెను. నీటిపారుదల అధీనరు, [అందుపైని] అనీటిమార్గమునకు [క్రొత్త] నేలగుర్తులను (అలైన్మెంటును) [మాచింప] వచ్చును. [మరియు] ఆ మార్పులను బహుళః బాధితులుకాగల మనుష్యులకు నోటిను నిచ్చినతరువాత అట్టి నీటిమార్గము నిర్మింపబడవలయునా లేదా యను సంగతిని కలెక్టరు తీర్మానింప వచ్చును.

అడ్వకేటు జెనరలు:—32 సెక్షనునందు “నీటిమార్గమునకు” అను పదముల తరువాత “అనుపదమునెడల” అను పదముల జేర్చవలెనని ప్రతిపాదించగా సభవారింగీకరించిరి.

మరియొకసవరణ

ఎన్. ముత్యయ్య మొదలియారుగారు:—“ఆహార్యులను బహుళః బాధితులు కాగల మనుష్యులకు నోటినునిచ్చిన తరువాత” అను పదములకుబదులు “30 సెక్షనునందు వివరింపబడిన నోటిను యొనగబడి, 31 సెక్షనులో డెలుపబడిన విచారణ జరిగినతరువాత” అను పదముల జేర్చవలసినదని పీఠి ప్రతిపాదించగా సభ వారింగీకరించిరి.

అంతటితో 32 సెక్షను సవరింపబడినప్రకారము వోటు నకు పెట్టుబడి అంగీకరింపబడెను.

34, 35, 36, 37, సెక్షనులు గూడ సవరణలుగూడ సభవారిచే సంగీకరింపబడెను.

38 సెక్షనుపై జేబడిన సవరణనుగరించి ఆలోచించుటకు లామెంబరు వ్యవధిగోరుటచే ఆ సెక్షనుపై చర్చ శేషమైనవకు నిలిపియుంచబడెను. 39 వ సెక్షను సవరణలేకపోవుటచే సంగీకారము వడసెను.

నీటిమార్గముల నిర్మాణమునకధికారము

40 సెక్షను

40. (1) ఈ విషయమై అధికారమియ్యబడిన యే నీటి పారుదల అధీనరైనను, అట్టి నీటిపారుదల అధీనరుయొక్క ప్రత్యేకమైన ఉత్తరువుల ననుసరించి వ్యవహరించుచుండు ఏమనుష్యుడైనను, 30 వ సెక్షనుయొక్క (2) వ [సబు సెక్షను] లో సుప్రభుత్వపబడిన వర్కులుచేరి తాను అగత్యమైనవని తలచునట్టి నీటిమార్గములను తానే నిర్మించవచ్చును. లేదా ఉన్న నీటిమార్గమును లేక గనిని జేసినను పెంపు చేయవచ్చును. అఖచ్చిది చేయవచ్చును. లేదా మార్చవచ్చును.

(2) ఒక ఇట్రిగేనును వర్కుతో సంబంధించియున్న ఒక గవర్నమెంటు పిల్లకాలువనుండి సరఫరాచేయబడిన లేదా సరఫరాచేయుట కుద్దేశింపబడిన ఒక నీటిమార్గమునకు, ఆ పిల్లకాలువను నిర్మాణము చేయునపుడుగాని, అది నీటిపారుదలకు గాను తెరువబడిన తరువాత మూడు సంవత్సరములలోగాగాని, నేలమీద గుర్తులను జేయుటకు, అమార్గమును నిర్మించుటకు దానిని పెంపుచేయుటకు, మార్పుటకు లేదా అభివృద్ధిచేయుటకు ఏదైన ప్రయత్నములుచేయబడు సందర్భములలోతప్ప, అట్టి సందర్భములలో అవలంబింపబడవలసిన చర్య సాధ్యమైనంతవరకు 30 నుండి 34 వరకుగల సెక్షనులలో విధింపబడిన చర్యగా ఉండవలెను. కడపటి సందర్భములలో, అనగా, గవర్నమెంటు పిల్లకాలువ నీటిపారుదలకుగాను తెరువబడిన తరువాత మూడు సంవత్సరములలోగా గుర్తులువేయుట మొదలగు పనులకు ప్రయత్నములు చేయబడు సందర్భములలో, నేలమీద గుర్తు వేయు విషయమున ఆక్షేపణ యేదియు చేయబడనట్లే, 38 వ సెక్షనులో విధింపబడియున్న విధముగా, కలెక్టరు ఆ నీటిమార్గముకొరకు కావలసియుండు భూమిని సంపాదించవచ్చును.

అడ్వకేటుజనరలు:—40 వ సెక్షను 2 వ క్లాజునకు బదు లీక్రిందిక్లాజును జేర్చవలసినదని యుపపాదించిరి.

(2) ఒక ఇట్రిగేనునువర్కునకు సంబంధించిన ప్రభుత్వమువారి కాలవనుండి సరఫరాజేయుచున్నట్టిగాని, అట్లుజేరింపబడినట్టిగాని నీటిమార్గమును నిర్మించుటకుగాని మార్పుటకుగాని, అభివృద్ధిజేయుటకుగాని హద్దులు పెట్టుటకుగాని ప్రయత్నముల నొనర్చుచు అట్టికాలవ నిర్మాణమునందు దున్ను వసూలుగాని లేక అది ఇట్రిగేనుకార్యముల కవయోగింపబడుట ప్రారంభమయిన వత్సరములలోగాని అట్టి నీటిమార్గము నిర్మా

ణమునకు 38 సెక్షను ననుసరించి ఆక్షేపణలు లేక భూమిని సంపాదించవచ్చును. ఇతర సందర్భములందు 30 మొదలు 34 సెక్షనులందు వివరింపబడిన పద్ధతి ననుసరింపవలెను. సవరణ సభవారిచే సంగీకరింపబడెను.

41 సెక్షను

41. పూర్వము తనకు అందులకు హక్కు లేనట్టిన్ని, ప్రస్తుతమున్న నీటిమార్గముగుండా నీటినిపొందుటకు [లేదా విడుదల చేసుకొనుటకు] కొరవట్టిన్ని, తనభూమికి నీరుపారుదల చేసుకొనుటకు [లేదా మురుగునీటిని తొలగించుకొనుటకు] న్యాయమైన యితరమార్గము లేనట్టిన్ని ఏ మనుష్యుడైనను నీటి పారుదల అధీనరుకు దరఖాస్తు పెట్టుకొనవచ్చును. అందుపైని ఇట్రిగేనును అధీనరు సదరు (నీళ్లు) సరఫరా [లేదా మురుగునీటి విడుదల] ఏల [అంగీకరింపబడకూడదో] అందులకు గల కారణమును నోటినును అందజేసితిరువాత పదునైదు రోజులకంటె తక్కువ కానట్టి ఒక రోజున మాపవలసినదని కొరడు అట్టి నీటిమార్గము [వలన పాయమునుపొందిన] భూముల ఖామందులని లేదా అనుభవకారులని తెలియబడిన లేదా నమ్మబడిన యావస్థుండి మనుష్యులకును నిర్ణయించబడిన విధమున నోటినులను అందజేయవలెను. మరియు [అతడు] తనకు యొక్కమని తోచునట్టి విచారణను చేసినవిధమున, ఇతర భూములకు ప్రస్తుత హానిలేకుండ అట్టి (నీళ్లు) సరఫరా [లేదా డ్రైనేజీ (మురుగు నీటి విడుదల)] [అంగీకరింపబడ] వచ్చునని తీర్మానియెడలను, అట్టి నీటిమార్గముగుండా సదరు సరఫరా [లేదా డ్రైనేజీ అంగీకరింపబడ] వచ్చునా యను సంగతిని ఏ మరతుల [కు తోచబడి] అంగీకరింపబడ వచ్చునను సంగతిని నిర్ణయించుచు [అతడు] ఉత్తరువు చేయవలెను.

ఈ సెక్షను ననుసరించి నీటిపారుదల అధీనరు చేసిన యే యుత్తరువుమీదైనను డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరునకు అప్పీలు ఉండవలెను. [తీర్మానిబోధువారి లేదా గవర్నమెంటు అధికారములలో బడి, డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరుయొక్క తీర్మానము] కడపటియెడల వలెను.

అప్పీలుపైని ఉత్తరువును [అమలులో పెట్టుటకు] అగత్యమున ఆనీటిమార్గమునకు సంబంధించిన యేమాపునైన ఇట్రిగేనును అధీనరు చేయవలెను.

నీటిపారుదల అధీనరు విధించినవరకు లేదైన ఉన్నయెడల వాటిప్రకారము దరఖాస్తుదారుడు సదుచుకొనువరకును, మతీయుఅతని [భూమి] కి అట్టి నీటిమార్గముగుండా సరఫరా చేయబడుటకు [లేదా మురుగునీరు తొలగింపబడుటకు] అగత్యమై యుండగలట్టి మార్పును జేసినను చేయుట కగు ఖర్చును అతడు చెల్లించువరకును- ఈ సెక్షను ననుసరించి యేదేనియు ఉత్తరువు చేయబడకదనే కారణముబట్టి అతడు (నీటి) సరఫరాకు [లేదా డ్రైనేజీకి] హక్కు గలిగియుండకూడదు.

పిదప 41 వ సెక్షనుపై చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. అడ్వకేటు జెనరలు లుపపాదించిన స్వల్పముటల సవరణలు అంగీకరింపబడిన పిదప పి. ఆంజనేయులు గారు 41 సెక్షనునందు “హక్కు లేనట్టిన్ని” అనుపదముల తరువాత “మరియు అందులకు హక్కు గలిగి యున్నట్టికిన్ని” పూర్తిగాగాని కొంతవరకు గాని నీటి సరఫరాగాని మురుగుపారుదల వసలిగాని పొందకుండ ఆటంకపరుపబడి నట్టిన్ని” అనుపదముల జేర్చవలెనని ప్రతిపాదించిరి.

సభవారిచే సవరణ నిరాకరింపబడెను.

అడ్వకేటు జెనరలు 4 వ పేరాలో ఇట్రిగేనును అధికారి చే” అనుపదములకు బదులు “ఈ సెక్షను[కింద]” అనుపదములను జేర్చవలెనని ప్రతిపాదించగా సంగీకరింపబడెను. సవరింపబడిన రీతిని 41 సెక్షను అంగీకరింపబడెను.

అంతట నీ దినమునకు సభముగి సెను.

మచిలీపట్నము డి॥ ము॥ కోర్టులో

అసలు నెం 326/24

వాది:—పుదమగిరి గోపాలరత్నంగారు, ప్రతివాది:—కె. పి. వి. వేకుమహమ్మదు రఫుత్ సాహెబు.

యానెంబరువాదులు యీ ప్రతివాదిమీద ఖాతానుబట్టి రు 152-7-9 లకు దావా తెచ్చియున్నారు. సదరుదావా తేది 29-11-24 వాయిదా అయివున్నది. ఆక్షేపణలువున్న వారు వాయిదాకోజున 10 గంటలకు సదరుకోర్టువారియెదుట హాజరయి చెప్పుకోవలెను. లేనియెడల ఆరోజున ప్రతివాదిమీద యాక్సన్స్ డిక్రీ యివ్వబడునని యిందుమూలముగా తెల్లకొనవలెను.

ఎం. వి. రామానుజరావు, వాదితరపున పీఠరు.

మంగరాష్ట్రమున కొత్త నిర్బంధచట్టములు

నాయకుల ఒడంబడిక

ఎస్. సి. కెల్కరు హజరతు మోహానిగాల్ల అభిప్రాయములు

ఎస్. సి. కెల్కరుగారు

కఠినశాసనములను నిరసించుట

నాగపూరులో భారీసభ ఆధిపత్యం (ఎం. ఎల్. ఎం. ఎం.) గారి అధ్యక్షతక్రింద బహిరంగసభ జరిగినది. ఆసభలో ఎస్. సి. కెల్కరు (ఎం. ఎల్. ఎం. ఎం.) గారు పాల్గొనిరి. “అరాజకవలపు దొరతనమున కట్టిబిడియును లేదు. దేశీయులలో బెడరు కలిగించి వారిని లొంగదీయుటకే వారి కఠినశాసనముల నములులో పెట్టిరి గాని కారాగృహముల కేగవలసినవచ్చిన దేశీయులెంతమాత్రమును జడియరు. భారత రాష్ట్రీయశాసనసభలో స్వరాజ్య పక్షమువారి ప్రతిఘటనను తీవ్రముగటనలన వారి నుద్దేశించియే యీ కఠినశాసనములను అమలులో పెట్టిరి.

ఒడంబడిక

మహాత్ముడు ఆన్ని పక్షములవారి అభిప్రాయములను తెలుసుకొనిన పిమ్మట యీ కఠినశాసనములు స్వరాజ్యపక్షమువారిపైనే ప్రయోగింపబడెనని నిరారణ చేసికొనియే ఒడంబడికలో సంతకముచేసెను. కాన ఆన్ని పక్షములవారును ఏకీభవించి ప్రభుత్వమువారి కఠినవిధానమును విఫలము గావింపవలెను. స్వరాజ్య పక్షమువారు శాసనసభలో అనుచిత కార్యములను చేయుచున్నారనునంద నిరారణము. దొరతనమువారే ఎల్లప్పుడును అనుచిత కార్యములను చేయుచున్నారు. దేశీయులకు బిరుదము లిచ్చుట వారికి లంచ మిచ్చుట కాదా? అని కెల్కరు నుడివెరి.

వల్లెండు ప్రాత పార్లమెంటును బ్రిటిషువారు చేసిన పనులకును వానిఫలితమునకును సంబంధించిన పూర్వస్థితి తము నా సందర్భమున కెల్కరుగారు వివరించిరి.

అభయంకరుగారు

“కలకత్తా ఒడంబడికవలన శాసన సభల బహిష్కారము రద్దగుటయేగాక కాంగ్రెసు పక్షమున శాసన సభలకు పల్లి పనిచేయుటకు స్వరాజ్యపక్షమువారి కధికారముగూడ ఇయ్యబడినది. ఈరీతిగా శాసనసభలలో కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు పనిచేయుట అవసరమని కాంగ్రెసువారు గుర్తించిరి దీనివలన స్పష్టమగుటలేదా? అటులే ప్రతిఘటనమునందలి పటిమను దొరతనమువారుగూడ గ్రహించిరి.” అని అభయంకరుగారు నుడివెరి.

మాలానా హజరతు

మోహానిగారు

అసహాయోద్యమమును విరమింపగూడదు

“గాంధీగారు అసహాయోద్యమమును విరమించుట మరీ మొక పాఠము. గాంధీగారులు చేయుటవలన బహిష్కరణ పక్షమువారికి ప్రత్యేకవిధానమే లేకుండపోవును. స్వరాజ్య పక్షమువారు కాంగ్రెసులో నొక భాగమే అని నిర్ణయించి కాంగ్రెసుపక్షమున శాసనసభలో పని చేయుటకు వారి కధికార మిచ్చుటలో మాత్రము గాంధీగారు చేసినపని చాల ప్రశంస లియను.

సాలుకు పావలాచందా తీసివేసి నెలకు 2000 గజముల పాలు చందా ఎర్రుదుటచే యిప్పుడు నెలకు నాలుగణాలు సందా యియ్యవలసి వచ్చుచున్నదిగాన కాంగ్రెసు సభ్యుల సంఖ్య తగ్గకమానదు.

మంగరాష్ట్రమున నిర్బంధ శాసనము నములులో పెట్టిరి గాన బ్రిటిషు సరుకులను బహిష్కరింప వలెనని ధిల్లీ అవసరసభలో ఆమోదింపబడిన తీర్మానమును యిప్పుడు అమలులో పెట్టుటయే కర్తవ్యము.

అరాజక కృత్యములు ఆనుచితములనుట నిశ్చయమేగాని కొరతనమువారు గత్యంతరము లేకుండ చేసిరిగాన వారు వాని నము నశుభవింపక తప్పదు. దౌర్జన్యకృత్యములు ఆనుచితములను గట్టుకానుకములనని చెప్పవచ్చునే కాని, అవి ఘాతుకములని చెప్పుట న్యాయముగాదు.

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభవారు స్వతంత్ర తీర్మానము నామోదించిరిని తెలిసినది. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యం తర్జన సాదర దేశములందు భారతదేశ మొక్కటియని తలచుటవట్టి ఆవివేకము. ఆదేశములకు సమాన గౌరవ స్వాతంత్ర్యము లుండినగాని సామ్రాజ్యము సార్థకముకాదు. భారతదేశమునకు సమాన గౌరవమునొసంగినచో ఇంగ్లండుదేశముభారతదేశమునకు వలసదేశము కావలసి వచ్చునుగాన భారతదేశము హరికే. దైన్యముపై నధికారమిచ్చుటకు ఆంగ్లేయులెన్నటికిని సమ్మతించరు. శాసనస్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించుటకు భారతీయులు స్థిరచిత్తులు కావలెను. అధినివేశనముల స్వపరిపాలన పద్ధతికి మహమ్మదీయులంగీకరించినచో బ్రిటిషువారి యాజమాన్యమునకును హిందువుల ఆధికారమును మహమ్మదీయులు లొంగి యుండవలసినవచ్చునుగాన నందులకు మహమ్మదీయులెన్నటికి నంగీకరింపరు. హిందువులకును మహమ్మదీయులకును నిష్కలపటమున సమాధానము కుదురవలెనని బ్రిటిషువారిని తొలగించక తప్పదు. శిక్షకాలములో స్వరాజ్యము వచ్చునను నమ్మకమున్నంత కాలమును మహమ్మదీయులు హిందువులతో కలసి పనిచేసిరి. 1920-21 లో వెల్లడియైన స్వాతంత్ర్యమునే మహమ్మదీయులు మహాపూర్వకముగా కోరుచున్నారు. అత్యంతమైన నెరవేర్చుటకు స్వతంత్రభారత సంయుక్తరాష్ట్రముల పద్ధతియే స్వరాజ్య స్వరూపమని ప్రకటించుటవలసియు. అటులే చేసిన హిందువులను ఖ్యమెండనభితి మహమ్మదీయులను తొలగిపోవును. ఏలననగా కొన్ని రాష్ట్రములలో మహమ్మదీయులసంఖ్యయే హెచ్చుగా నున్నది. దేశరక్షణాధికారము రిపబ్లికు భారతశాసనసభవారి అధికారము కిందనుండును గాన ఆప్టుమల దాడినిగూర్చి హిందువుల భయపడ నవసరముండదు” అని మోహానిగారు నుడివెరి.

(ఆ. ప్రె.)

స్వరాజ్యపక్ష స్థాయిసంఘసభ

ఈ నెల 23 వ తేదీని బొంబాయిలో జరుగును

స్వరాజ్యపక్ష స్థాయిసంఘసభ యీ నెల 23 వ తేదీ ఆదివారమునాడు బొంబాయిలో జరుగును. ప్రస్తుతరాజకీయస్థితినిగూర్చి ఆలోచింపబడును. (ఆ. ప్రె.)

బొంబాయి స్త్రీల సభ

మంగరాష్ట్ర నిర్బంధము

మంగరాష్ట్ర నిర్బంధమును నిరసించుటకు బొంబాయి స్త్రీలసభ యీ నెల 12 వ తేదీని జరిగినది. చాలతీర్మానములు చేయబడెను. (ఆ. ప్రె.)

బ్రాహ్మణేతర పక్షము

చెన్నపురి జన్మినుపక్షము

మాలానా మహమ్మదాలీగారి ఆహ్వానము

“బొంబాయిలో 21 వ తేదీని జరుగనున్న భారత కాంగ్రెసుసంఘసభకు వివిధపక్షములవారిని ఆహ్వానించుచు నేనుచేసిన ప్రకటనలో బ్రాహ్మణేతర పక్షమువారిపేరు వ్రాయబడలేదని నాకిప్పుడు తెలిసినదిగాన చేసిపుడు బ్రాహ్మణేతరపక్షము వారిని, చెన్నపురిలోని జన్మినుపక్షమువారిని గూడ మనఃపూర్వకముగా ఆహ్వానించుచున్నాను.” అ. ప్రె.

డచ్చివై మానికులు

అలహాబాదు చేరిరి

అలహాబాదు, నవంబరు 12:— అలహాబాదునందలి రామ్ రాల్ యే రోడ్లోనున్న డచ్చివై మానికులు చేరిరి. అంబాలాలో నేడు 7-80 గంటలకు బయలుదేరిరి. రేపు ఉదయము 7 గంటలకు కలకత్తా బోయెదరు. (ఆ. ప్రె.)

వైకం నత్యాగ్రహము

ప్రతినిధులు మహారాణి వారిని సందర్శించిరి

వైకం జతవారి ప్రతినిధులు 12 గురు సవర్ణ హిందువులు 12 వ తేదీ ఉదయమున త్రినేంద్రమున మహారాణివారికి విజ్ఞప్తిని సమర్పించిరి. శ్రీవారు విజ్ఞప్తిని విని మళయాళమున ప్రత్యుత్తర మొసగిరి. “ఇది చాల ముఖ్యసమస్యగాన నేను వెంటనే పరిష్కరింపజాలను. శాసనసభలో యీవిషయమున నొకతీర్మాన ముపపాదించబడునని గూడ తెలిసినది. ముందు సభలో దానినిగూర్చి చర్చజరుగును. ఈవిషయమును పరిష్కరించునపుడు మీ విజ్ఞప్తిని గూర్చి గూడ ఆలోచించెదము” అని మహారాణిగారు నెలవిచ్చిరి.

పిమ్మట ప్రతినిధులు దివానుగారినిగూడ సందర్శించి వారికిగూడ విజ్ఞప్తి ప్రతి నొక దాని నిచ్చిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఆంధ్రవైశ్యమహాసభ

ఖద్దరు ప్రముఖుడర్యనము

“డిశంబరు 6,7,8 తేదీలను ఆంధ్రవైశ్య మహాసభ జరుగునుగాన ఆసంవత్సరమున ఖద్దరు, చేతిపనులు, చిత్రలేఖనముల ప్రదర్శనముగూడ జరుగును. దుకాణములకు స్థలము కావలసినవారు ఎంతస్థలము కావలసినదియు ఏయేసరుకులు ప్రదర్శింపదలచినదియు తెలుపుచు ఈనెల 25 వ తేదీ మధ్యాహ్నములో గామాకార్యాలయమునకు చేరునటుల దరఖాస్తులను పంపవలెను. 16 వ తేదీని జరుగుసభలో అధ్యక్షక నియోజనము జరుగునుగాన వెంటనే నూచనలను పంపగోరవను” అని కార్యదర్శి నేడు గుంటూరునుండి తంతివార్త నంపెను.

యుద్ధవిరామదినము

కరాచీ, నవంబరు 12:— ఆంధ్రవైశ్యమహాసభలో కరాచీలో నిన్న యుద్ధవిరామదినమునం దుత్సవము జరుగవలయుగ జరగవలెనని. పంధు రాజపుత్రజిల్లా యొక్క అధికారియగు మేజరు జెనరలు హెచ్చి. యఫ్. నుక్కుగారి యాజమాన్యమున పటాలమంతయు ప్రీరీట్ హాలు లోటలో కవాతుచేసెను. రెండు నిమిషములు నిశ్శబ్దముగ నున్నపిమ్మట పటాలమంతయు వట్టిగోడీ వద్దకు వెడలెను. పటాలములోని వేరువేరు భాగములు గోయెదుట గౌరవార్థము మర్యాద జూపెను. పూలమాలికలచే గోరీ నిండిపోయెను. 251 మంది బాలభటులును 16గురుస్కృటు మాస్టరులును వైనికుల యారాటములో పాల్గొనిరి. చాల భటు లిదివరకెన్నడును మిలిటరీవారితో ప్రదర్శనములందు పాల్గొనలేదు. పట్టణమందన్ని భాగములందు పాపీలనమ్మువారు చురుకుగా పనిచేసిరి. అనేక బ్యాంకులు కలసి చక్కని పాలులను బాడెను వెంట్రీ ప్రదర్శనమునుండి వచ్చి బయల్చిరి జిమెంటులోని గాయకులు శ్రావ్యమైన క్రొత్తగీతములను బాడిరి. (ఆ. ప్రె.)

లంచము దీసికొనినందులకు కేసు

సబుజెడ్డిగారి అపీలు

బొంబాయి హైకోర్టువారు జిల్లాజెడ్డిగారి తీర్పు

ఖాయపర్చెను

బొంబాయి, నవంబరు 12:— మోలాపూరునందు యిటీ వలవరకు జాయింటు సబ్దార్జి నేటు జడ్జిగానున్న యి. యి. బిల్లికారుగారు అధికారరీత్యాల చదువు దీసికొనెనని మోలాపూరు ము అవసరపు నెవన్సు జడ్జిగారిచే నొకసంవత్సరము ఖైదును ధూ 1-00లు జరిమానాయు చేయబడిరి. జరిమానా చెల్లించని యెడల మరి ఆరుమాసములు ఖైదులో నుండవలయును. ఈతీర్పుపై హుబ్లికారుగారు హైకోర్టున కపీలుచేసిరి. అపీలువారు తరపున సర్చిమన్ లాల్ కెతల్ హాదుగారు ప్రధాన న్యాయ మూర్తియగు సర్ నార్సెట్ మజ్జియోడ్, న్యాయమూర్తి క్రొంపుగార్లయెదుట వాదించెను. అనుమానముమీద శిక్ష విధించబడెననియు అనుమానమెంత బలవత్తరమైన దైనను నిజమని రుజువు కాబడవలయు ననియు, పిర్యాద్దీల సాక్ష్యము ప్రతిఘాతముగ నున్నదనియు, నెరల్ హాదుగారు వాదించిరి. క్రిందికోర్టు వారి తీర్పును రద్దుచేయుటకుతగిన కారణములు లేననిబట్టి న్యాయమూర్తులు అపీలుప్రోసీవేసి శిక్షను ఖాయముచేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఆంధ్రపత్రిక

1924-వ సం॥ సవంబరునెల 13-వ తేది

గురువారము

సంయోగసూత్రము

వృత్తాధీన జాతులకు రాజకీయ వ్యవహారములు లేవని, బెంగాలు ప్రముఖ లాకరు వెనుక దెలిపినసంగతి సత్యమని నానాటికే తెల్లడి యగుచున్నది. స్వతంత్రదేశములలో ప్రజాభిప్రాయమును ప్రతినిధిసభలద్వారా సఫలముగ కనేకావకాశములు గలవు. ప్రజాభిప్రాయమును తృణీకరించిన ప్రభుత్వము వెంటనే సానప్రభుత్వ గాంచును. పరాధీనజాతులస్థితి అట లగదు. వారి యభీప్రాయముల నెంతకాలము నిరాకరించినను, ప్రతినిధిసభ లేమియు జేయజాలవు. నిరంకుశత్వము యథేచ్ఛగ కొనసాగుచుండును. ప్రజలు నెఱవేర్చెడి రాజకీయ వ్యవహారములు విన్నపములను అర్జీలను పంపుట తోను, అసమ్మతి తీర్మానముల గావించుటతోను సరిపోవును. స్వరాజ్యసంపాదనవలనగాని ప్రజాభీప్రాయ ప్రతినిధిసభలద్వారా సఫలము గానేరదు. రాబోవు హైందవశాసనసభలో పండిత మోతీలాలు నైహూగారు బెంగాలు అర్జీ నెన్నును రద్దుజేయు చట్టమును ప్రవేశపెట్టుటకు ముందుగ నోటిసునిచ్చిరి. ఇందుకు రాజప్రతినిధిగారి అంగీకార మవసరము. రాజప్రతినిధిగారిని కు సమ్మతించరని, స్టేట్సుమెన్షిక్రికు డిల్లీవిలేఖరి వ్రాయుచున్నాడు. విలేఖరికి దెలిసిన సమాచారము నిజముగావచ్చును. సంస్కరణశాసనము పాలకుల టిట్టి అసాధారణాధికారమిచ్చువరకు, ప్రజాభిలాషలు నెఱవేరుమార్గము గనుపించదు.

క్రిమినల్ లా సవరణచట్టమును రద్దుజేయ వలె నను బిల్లును సామ్రాజ్యశాసనసభవారి కంగీకరించి నను ప్రభుత్వమువారు దానిని పాటింపరయిరి. ఇట్టి స్థితిలో ప్రజలు జేయదగినపని ఏమి? స్వాతంత్ర్యము తమహస్తములందే గలదని గ్రహించి దానిని పరిపక్వస్థితికి చేచ్చుటకు బ్రయత్నింపవలయును. ప్రస్తుతస్థితిగాంచి వెఱగొంద నక్కరలేదు. ఏకమత్యమే స్వరాజ్యమునకు మూలసాధనమని మహాత్ముడు గ్రహించియే హిందువుల మహమ్మదీయుల మధ్య సంయోగమును బలపరచుటకు మొదటి నుండియు ప్రయత్నించెను. ప్రజాసామాన్యమునకు కట్టుకొనుటకు బట్టయు తినుటకు తిండియు లభించు మార్గమును సూచించెను. పరాధీనస్థితినుండి స్వాతంత్ర్య పదవి సధిష్ఠించుటకు స్వశక్తియే మార్గమని నిరూపించెను. మహాత్ముని సంయోగ ప్రయత్నముల కీటివల కొన్ని యవాంతరములు ఘటల్లినను అతని మహోపవాసవ్రతము ప్రజల మనోద్వేషిని ఏకసంపజేసెను. హిందూ మహమ్మదీయ వియోగమువలన దేశమున కెట్టి యనర్థములు వాల్చుచున్నవో స్పష్టముగ గోచరించెను. మతసంఘములందేగాక రాజకీయక్షుల మధ్యగూడ ఏకమత్య మవసరమని భావించి మహాత్ముడు కలకత్తాలో నొడంబడికను సమకూర్చెను. ఏక

మత్యము వలననే భారతీయులెంతటి ఘనకార్యముల నయినను సులభముగ నాచరింపగలుగుదురు. ఎల్లరును కలిసి, స్వరాజ్య నిర్మాణమునకై దీక్షతో కృషిసలుపుచో, ఎట్టి యాపదలు ఘటల్లినను, పాటింప బనిలేదు. నిర్మాణ కార్యక్రమమే దేశమునకు ముక్తి నెనగగలదు. శాసనోల్లంఘనాది తీవ్రచర్యలకు ప్రజల కర్హత నొనగగలదు. నిర్మాణ కార్యక్రమమును విడచి, ఇతర మార్గముల ననుసరించుట, నేల విడచి సాము జేయుట యగును. దేశములో సంయోగావశ్యకత నెల్లరును గ్రహించుచున్నందులకు సంతసింప వచ్చును. కర్దరు నిర్మాణమునకును మరల ప్రోద్బలము గలుగునని తలంపవచ్చును. అస్పృశ్యతా నివారణపట్ల దేశము జూపుచున్న యత్సాహము ఎంతయు కొనియాడదగియున్నది. వైకంజఠ తిరువాన్కూరుజేనడి ప్రజలును ప్రభుత్వమువారును ఏకమై బనిచేయుచో, కేరళదేశమునదిట్టి కళంకము తొలగిపోవును. ఇటులనే నన్ని భాగముల దును అస్పృశ్యతను తొలగించి సంఘ బలమును పెంపొందింపవలయును. భారతీయు లీ తీరున అంతరంగిక బలమును సంపాదించుకొను నెడల, పాలకుల నిరోధములు స్వాతంత్ర్యసిద్ధి నడ్డ గింపజాలవు. దేశ మిదివరకే కాలహరణము గావించెను. పంజాబుమెయిలు వేగముతో గావించదగిన నిర్మాణ కార్యక్రమమును ఆతిమందగతితో నయినను నిర్వహింపజాలకబోతిమి. స్వరాజ్యసిద్ధి కింతకాలము బట్టుటకును, నిర్బంధములు యథేచ్ఛగ చెలరేగుటకును, ప్రజలే బాధ్యులనుటకు సందియము లేదు.

బెంగాలు నిర్బంధములు, ప్రజలను మేల్కొల్పి నెందులకు అధికారుల సభినందింపవచ్చును. ఇక నయినను, దేశముకార్యదీక్షకుబూనుకొననిచో, పరిస్థితులు మరింత క్షీణగతిజెందును. దేశమునకు మరి యొక పరీక్షాసమయ మరుచెంచినది. దీని నుపయోగించుటపైనే భారతీయుల భావ్యభివృద్ధి ఆధార పడియున్నది. అన్ని పక్షములకును మధ్య సంయోగ సూత్రము కనుగొనబడినది. రాటమే జాతీయ చిహ్నమై యొప్పుచున్నది. జాతిమతభేదము అన్ని యు రాటమునందు లీనమైపోవుచున్నది. డాక్టరు బిసెంటుగా రీమారు జరిగెడి కాంగ్రెసుసభకు హాజరగుటకు నిశ్చయించినటుల దెలియుచున్నది. కాంగ్రెసుసభల కష్టమురాకుండునటుల, దివ్యజ్ఞానసమాజములుజరుగుతేదులు నిర్ణయింపబడెను. అడయారు లో నూలుపడుకుటకు శ్రద్ధజూపబడుచున్న దనియు, రాబోవుమాసములో అడయారునుండి గాంధీమహాత్మునకు నూలుబంపబడుననియు దెలియుచున్నది. కనిష్ఠసామాన్యాంశమును చేయుతగ్గైకొని, అన్ని పక్షములవారును దేశవిముక్తికై ప్రయత్నించుట ముఖ్యము. గాంధీదాను ఒడంబడిక, అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘ సభలో చర్చింపబడును. మహాత్ముడు సంయోగావశ్యకతను ప్రతిపాదించి సందియములనెల్ల బాపునని నమ్మవచ్చును. అన్ని పక్షములవారును సభకాహ్వనింపబడిరి. నిర్ణయమునకు రాకముందు అన్ని పక్షముల వారునుతమతమ యభిప్రాయములను దెలిపి అనుకూలమగు సంయోగసూత్రమును నిరూపించుట ముఖ్యము. చాలకాలమునుండియు వివాదములు చెలరేగి కార్యసిద్ధికి భంగము కలుగజేయుచున్నది.

గాంధీ మహాత్ముడు అసహాయోద్యమ ప్రశాంత రూపముజూపి వివాదముల నంతరింప జేయ దలపెట్టెను. గాంధీదాను ఒడంబడికయందు ముఖ్య నియమములు వివరింపబడెను. మహాత్ముడు ఒడంబడిక కంగీకరించుట అగౌరవమనియు భర్తహాని కతడు సమ్మతించెననియు అంగ్లో హైందవ పత్రికలును ఇంగ్లండులో కన్సర్వేటివు పత్రికలును అజ్ఞేపింప గడంగినవి. కాని మహాత్ము డిదివరకు దెలిపినటుల హిందువులవలె నతడు విగ్రహారాధకుడు. మహమ్మదీయులవలె నతడు విగ్రహభంజకుడు. అపసరమగునపుడు కలహములకును విభేదములకును కారణమగు విషయముల నన్నిటిని వెనుకకు బెట్టి తమకు అత్యంత ప్రియమగు పద్ధతులనుగూడ విరమించి మహాత్ముడు అపూర్వమగు త్యాగము జూపియున్నాడు. తుదకు నూలుచందా విషయమునగూడ మహాత్ముడు తనపట్టుదలను విడనాడి మినహాయింపుల కవకాశ మిచ్చెను. యక. సి. కేలా గారు నాగపురమునందుకున్యసించుచు, “మహాత్ముడు కాంగ్రెసు సభ్యత్వమునకు ఎట్టి మినహాయింపులు లేక ప్రాతయోగ్యతనే నిలిపియుంచవలయునని పట్టుబట్టినచో, మహారాష్ట్రదేశమే గాక, మద్రాసును మిగిలిన రాష్ట్రములుగూడ మహాత్ముని ఏకగ్రీవముగ నెదిరించియుండెడివే” యని, నుడివినటుల, హిందూ పత్రికకు నాగపురపు విలేఖరి దెలుపుచున్నాడు. ఇట్టి స్థితిలో మహాత్ముడు గనుబడిన విశాల భావమపారము. మానవశ్రేష్ఠులను ప్రఖ్యాతికి వీరు తగినటులనే ఆచరించిరి. అసహాయ కార్యక్రమమును నిలిపివైచుటలో, మహాత్ముడు తప్పిదము జేసెననియు, ఇందువలన బహిష్కారపక్షము వారికి స్వంతమై ఆచరణ యోగ్యమును రాజకీయమునగు కార్యక్రమము లేకుండు జేసెననియు, స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులగు హజరత్ మోహానీగారు ప్రకటించిరి. ఇందుకు విచారింప నక్కరలేదు. నిర్మాణ కార్యక్రమ నిర్వహణము గావించిన, చేతనిండ పని దొరుకును. నిర్మాణ కార్యక్రమము స్వరాజ్యసిద్ధికి బోద్ధుడనని సమ్మతముగల బహిష్కారపక్షమువారు తమ విశ్వాసమును సార్థకపరచుటకు సమయ మాసన్నమయినది. అసహాయ కార్యక్రమము విరమింపబడు స్థితి యరుదెంచుటకు, భారతీయుల చలనరాహిత్యమే కారణమయ్యెను. అందుచే, ఇంకను మిగిలియున్న యవకాశములను గైకొని, బహిష్కార పక్షమువారు నిర్మాణమునకు బోద్ధుడుట ముఖ్యము. ఇకముందు వీరు గ్రామములకుబోయి, ప్రజలతో చేలిమిజేసి కొని దేశసేవయొనర్చి, బాహ్యోడంబరమును విడనాడవలెనని, సర్వెంటుపత్రిక సహితము హితమొనగుచున్నది. కావున అన్ని పక్షములవారును ఏకవేదికపై మరలజేరి పాటుబడుటకు, గాంధీదాను ఒడంబడిక బోద్ధుడగలదు. అయ్యది సఫలమగుగాక! ఆంధ్రదేశము మహాత్ముని యాదేశములను శిరసావహించు గాక!

గంధిమహాత్మని శ్రాజ్ఞనిధి

13.11.84

యదా శతాని త్రోక్షుడుడు

పంతులుగారికి చేరిన వనూసు

24,524.1-8

అనంతరము దానికి సామునుబంపు చిరునామా:—కా. నాగేశ్వరరావు నం. 7, లంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

మరల అరల్ విఠ్టరుటనుగారు ఇండియాకు
సహాయరాజ్యాంగమంత్రిగ నియమింపబడిరి. వెను
కటి కన్వర్సేటీవు పరిపాలనమునందును సహాయ
మంత్రిగ నుండిరి. విఠ్టరుటనుగారు హిందూదేశ
మునకుగూడ విచ్చేసియుండిరి. వీరి యభిప్రాయ
ములు, ప్రజాశత్యప్రతికూలములని చెలువనక్కర
లేదు. ఇండియామంత్రి యగు బర్క్లెను హెడ్డు

తమిళనాడు రాష్ట్రీయసభ సుప్రసిద్ధులుగు-
రామస్వామి నాయకరుగారి యధ్యక్షతక్రింద 15
తేదిన తిరువణ్ణామలైలో గూడనున్నది. రామస్వామి
నాయకరుగారు తమిళదేశమున చేరెన్నికగన్న
నాయకులు. అసహాయోద్యమారంభమునుండియు,
వీరు మహాత్ముని యాదేశముల ననుసరించి పాటు
బడిన ధీరులు. వైకం సత్యాగ్రహసందర్భమున,
వీరు వైకంనందు నిలిచి కారాగృహనిర్భంభములకు
పెరువక మిగుల తోడ్పడి అన్యైశ్వతా నివారణ
పట్ల తమకుగల యభిమానమును కార్యరూపము
దాల్చి జేసిరి. తమిళనాడు రాష్ట్రీయసభ, గాంధీ-
దాసు ఒడంబడికనుగూర్చి తన నిర్ణయమును చెలు
పుటకు వీలేర్పడినది. గాంధీమహాత్మునిపై నింత
వరకును భక్తి జూపుచున్న తమిళరాష్ట్ర మీ
మారును ఆమహామహుడు జూపిన మార్గముననుస-
రించి చరితారత గాంచుగాక!

విదేశవార్తలు

బాల్వినుమంత్రివర్గము

ఇండియా సహాయమంత్రి

మరల వింటర్వ్యక్తప్రభువే!

లండన్, నవంబరు 11:—

పోస్టుపాస్టరు జనరలు:— సర్ విలయ్ మెచిలు థాంక్స్.

పింఛనుమంత్రి:— మేజరు జి.సి. టైలర్.

ట్రాన్సుపార్టుమంత్రి:— కర్నలు ఆర్మ్స్.

సాంస్థిటరు జనరల్:— సర్ థామస్ ఇన్స్పెక్టర్.

లాన్డు ఆడ్వర్టైజ్మెంట్:— విలియం వాట్సన్.

స్కాట్లాండు సాంస్థిటరు జనరల్:— జేవిడ్ ఫ్లెమింగ్.

ఆర్థిక కార్యదర్శి:— లెఫ్టినెంట్ కర్నలు హుగ్గిన్స్.

ఇన్స్పెక్టర్.

ఇండియా సహాయమంత్రి:— వింటర్వ్యక్తప్రభువు.

విదేశాంగసహాయమంత్రి:— రోనాల్డ్ మెక్మిల్లెన్.

సహాయముద్యమంత్రి:— ఆన్సో ప్రభువు.

దేశీయ సహాయమంత్రి:— గార్డీల్ లాకరు ల్యాంప్సన్.

వైమానిక సహాయమంత్రి:— మేజరు సర్ పిలిప్ స్టాన్మాన్.

ఆర్థిక వేతన రక్షక సహాయమంత్రి:— ఏ. ఎం. సామ్యూల్.

ట్రాన్సుపార్టు కార్యదర్శి:— కర్నలు జే. టి. సి. మూరు

ట్రాన్స్.

విద్యాశాఖా కార్యదర్శి:— ఆర్థోల ప్రభువు.

అధినివేతన సహాయమంత్రి:— ఆరంప్సీగోరు.

కాని ఇతడు అంగీకరించినట్లు ఇంకను చేరలేదు.

మధ్యరాష్ట్రముల గవర్నరు

లండన్, నవంబరు 11:— సర్ మాంట్లె బట్లర్ గారు

వైకారి స్థానే మధ్యపరగణాల గవర్నరుగా నియమింపబడిరి.

ఆంగ్లో ప్రెంచి సంబంధములు

బాల్విన్ గారి యువన్యాసముతో తృప్తి చెందుట

పారిస్, నవంబరు 12:— ప్రాంసు, బెల్జియం, జెర్మీ

స్థాయిల వర్తమానానికి బాల్విన్ గారి యువన్యాసములు తృప్తి కరముగ నున్నవి. ఆంగ్లో ప్రెంచి ప్రెత్రిని పెంపొందజేయుట కుద్దే శింతుటచే తృప్తికరముగ నుండెను. ఒడంబడికల ననుసరించి నిజముగాంటి ఏర్పడుగాక యని ఆశించిరి.

కీ॥ శే॥ స్వామినాథ్ గారు

మరణశాసనము వ్రాయకనే చనిపోయిరి. 252000 పా నులు ఆశ్రియున్నది. ఆతని చెల్లెనికి శాఖలుచేయబడెను.

ఇటలీ రాచకీయములు

కష్టకాలము

ప్ర్యాసిస్టులకు నిరోధము

రోము, నవం 11:— ఇటలీ పార్లమెంటు సేడు సమా వేశమైనది. కష్టముల నెదుర్కొనవలసియున్నదిగ కన్పించుచు న్నది. మ్యాటియోట్రివాత్మ అయినపిరప పార్లమెంటునుండి లే చిపోయి బాక్లో తాము ఖండించినపరిస్థితులు మారనంతవర కు పార్లమెంటులో పాల్గొనజాలమని ప్రతిపత్తులు ప్రతిపత్తు తెలియజేసిరి. ప్రజాభిప్రాయ మిదియే యని ప్రకటనయందు తెలియజేసిరి. కాని స్వల్పసంఖ్యాకులు ఆక్రమముగ అధికారము ను చెలాయించుచున్నారనిరి.

సీనరు మున్సిపాలిటీగారి ఖండనము

సక్రమపరిస్థితులను ప్రవేశపెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారు శీఘ్రముగ ప్రయత్నించుచున్నారు. పార్లమెంటుకు ప్రతిపత్తు అరాకుండుట తప్ప. ఆత్మశ్రీయును. ప్ర్యాసిస్టుపక్షమువారు తమకార్యక్రమమును, ఆక్రమపద్ధతులను మార్చుకొనిరి. దుండ గీడుకృత్యములను తగ్గించి, ప్రభుత్వమువారి విదేశాంగ దేశీయ వి ధానములను కొనియాడిరి. అధినివేతనపరిస్థితుల నభివృద్ధిజేయువి ధానములనుగూర్చి చాలముఖ్యమనిరి.

యుద్ధవిరామపు టుత్సవములు

విద్యముగ లండనులో జరిగెను. చాతావరణము అనుకూ లముగ నేయుండెను. చాల నిశ్శబ్దముగ నుండెను. పనిపాటలన్ని యు ఆపుజేయబడెను. ప్రభుత్వకార్యాలయపు గవాక్షమునుండి చక్రవర్తిని ఉత్సవమునంతట పిలిచించుచుండెను.

కల్లిను, ప్రాంసు, న్యూయార్కు దేశములందు గ శియుత్సవము అఖండముగ జరిగెను.

ఇటలీ ప్రభుత్వమును అధిక్షేపించు

రోము, నవం 11:— ప్యాసిస్టులకు కాంచె

నకు వైరము పెరిగిపోవుచున్నది. రాచకీయసభలను నిషేధించుచున్నది. కాసనములకు విధేయతగ ప్రతి సమచున్నాడు. దౌర్జన్యము ఖండించునట్లు ప్రభుత్వమువారు ప్రవర్తించవలెను. సక్రమపరిస్థితు లేర్పడునట్లు జేయవలెను.

యూదులకు జాతీయ గృహము

వార్సా, నవంబరు 11:— వార్సాలో యూదులు పల న్నెయిను యూదులకు జాతీయవాసముగ ఏర్పరిచినందులకు సంతోషమును వెల్లువచ్చుచు 7 వ వార్షికోత్సవము జరిపిరి.

మాంచెస్టరు నూలువదుకు సంఘము

వారు వారమునకు 40 క్వి గంటలు అమెరికను ప్రత్తిని వదుతు యంత్రాలయములందు పనిచేయువలెనని గోరుచు న్నారు.

విధేన్యులో కమ్యూనిస్టులు

సేనల నెదుర్కొనుట

విధేన్యు, నవంబరు 12:— కానిల్లా దగ్గర కమ్యూనిస్టులు తీవ్రముగ సేనలతో ఖిలాసరట. కమ్యూనిస్టు పనివాండ్లు పాగాకును తీయుకుండనేనలు ప్రయత్నించినవట. కమ్యూనిస్టులు. పోలీసువారిని ముట్టడించిరి. ఒక పైనికోర్కీగి చంపబడెను. ఒకనికి గాయములు తగిలెను. 15 గురు పైనికులకు గాయములు తగిలెను. పైనికులు సుంపులపై తుపాకులను గాల్చినపుడు వారు బెడలిపోయిరి.

అల్లీర్సు దగ్గర గొప్పదాము

ను కట్టుటకు పునాదిజేసిరి. వ్యవసాయమునకు మంచి నీటివనస్థితి గలుగ జేయునట్లు.

మరణవార్తలు

మిడిల్టన్ ప్రభువు, ఇరిడెలు సేనానులు చనిపోయిరి

ఎవరస్తు వర్షతారోహణము

ఎక్వెడివారి కష్టములు

విషయమైస్వింట్స్ గా రుపన్యసించిరి. ఒక్కొక్క 80 గలజముదూ రములో రెండు నిమిషములు విశ్రాంతి యుం డెడిది. ఒకగంటకు 80 మైళ్లు ఎక్కుగల్గిరనిరి.

బర్మన్ హెడ్ ప్రభుని

ఇండియావయన మబద్ధము

లీపెల్లు, నవం 11:— తానును ఇండియాకు పయనమగుచు నని ప్రకటించిన సంగతులు అసత్యమని అన్ని ప్రత్తికలందును బర్మన్ హెడ్ ప్రభువు ప్రకటించెను.

బ్రిటిషు పనిలేనివారి సంఖ్య హెచ్చుట

లీపెల్లు, నవం 11:— నవంబరు మాడవ తేదీతో అంత్య మగు వారమున 12:2800 మంది పనిలేనివారు న్నారు. అక్టో బరు 27 తేదీకంటె 24770 ఎక్కువమంది అయిరి. పోయిన డిశంబరు 31 తేదీకంటె 57870 మంది తక్కువగ నేయున్నారు.

ఆస్ట్రేలియా నౌకల తగవు

బర్తరపుజేయబడిన పడవపనివారి డనందరిని మరల పని లోనికి జేర్చుకొన్నాగాని కామన్వెల్త్ పడవ లన్నిటిని కట్టివేసెద మని స్ట్రీవర్లు యూనియనువారు ప్రకటించిరి.

మరాఠో పరిస్థితులు

మ్యాడ్రిడ్, నవం 12:— స్పెయిను సేనలు వాడాదగ్గ మరాఠో సేనలను ముట్టడించెను. వైమానిక తేజస్వీ దళములతో ముట్టడించెను. రిపులు ఓడించబడిరి. పలాయనమైరి. స్పెయిను సైనికులు 40 మంది చనిపోయిరి. తుతగాత్రులైరి.

ఇస్తితుపాషాగారు

అనారోగ్యముగ నుండుట

లండన్, నవం 12:— ఇస్తితు పాషాగారి కింకను అనా ర్యమున నే యున్నదని కాన్స్టాంటి నోపిలువార్లు తెలుపు వి. కాన్స్టాంటి నోపిలునుండి వైద్యులను రప్పించిరి. ప్రా యుం ఇస్తితుపాషాగారు యూరపుకు వైద్యచికిత్సార్థము వెళ్ల వలసి వచ్చును.

వెంట్ల ప్రదర్శనము

దొమినియనుల ఆమోదము

లండన్, నవం 12:— వెంట్ల ప్రదర్శనమును సాగించుట కు తగినకారణము లున్న వాఱును విషయమును చర్చించనక్కర లేదు. దొమినియనులు బ్రిటిషుపాలిత్రామితులతోగలంత సహాయము చేసినచో ప్రదర్శనమును గావించెదమని బాల్విన్ గారు మర తుతో ప్రకటించిరి. దక్షిణ ఆఫ్రికా, న్యూజిలాండు, ఇండియా దేశముల కిది ఇష్టములేదు. మాడదనుచున్నవి. కనడా, ఆస్ట్రే లియా, న్యూఫౌండ్లండు కావలెననుచున్నవి. ఏకగ్రీవముగ ఎవరును గోరుట లేదు. ఈ ఏడు అనుకొన్నట్లు ప్రదర్శనము జరుగలేదు. అందుచే బ్రిటిషు సామ్రాజ్యవర్తక ప్రతిష్ఠకు భం గము రావచ్చును. కాని ఇప్పుడు అనుభవము గలుగుటచే సామ్రా జ్య సాధనసంపద అంతయు తోడ్పడినచో సామ్రాజ్యవర్తక మునకును, సామ్రాజ్య వికల్పకును ఎంతయు లాభకరముగ నుం డును. అందుచే సామ్రాజ్యమంతయు తోడ్పడవలెనని ప్రైము ల్ పత్రిక హెచ్చరించుచున్నది.

వేల్పుయనరాజు ప్రదర్శనము నిమిత్తము ఏర్పాటు జేసినవార లందరకును వందనము లప్పించిరి.

స్పెయిను తిరుగబాటు

సరియయిన ఏర్పాటు లేకుండుట

పారిశ్రామికులు అనుమానించబడుట

సిండికలిస్టులు స్పెయిను తిరుగబాటుకు కాకులని చాలమంది అనుకొనుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు పరిస్థితులను లోబరుచుకొనిరి. ఈశాన్యము విప్లవోద్యమము స్పష్ట ముగ అడంచబడెను. ప్రాతపాలనమును ఆమోదించు రాచ కీయ వేత్త లీ యుద్యమము నేర్పాటు జేసిరినియు అయ్యది బాగుగ జేయబడలేదనియు అందరును అనుచున్నారు.

పూర్వము పార్లమెంటు సభ్యులుగనున్న ఇద్దరు సభ్యు లను బట్టుకొనిరట. వీరు అతివాద రిపబ్లికనులు. ఇంకోక 40 మంది అరస్తుచేయబడిరి.

ఆస్ట్రేలియా గారు ఈజిప్టుకు 11 తేదీని బయలుదేరిరి.

ఆరువారము లచట గడపెదరు.

మరాఠో విప్లవకారులు

సంధిప్రయత్నములు

జి.బ్రాల్మరు నవం 11:— ఎనిమిదిటాగారును, బెకహా డజీ ఆలీగారును రచ్చుటచే సంధిప్రయత్నములను జేయుట కుద్దేశించిరి అనుకొనుచున్నారు. స్పెయినుతో ఒడంబడికను జేసికొనుటకు అబ్దుల్ కరీంగారి కిష్టమని హడజాలీగా రను చున్నారు.

రిపులతో పోరాటము

మ్యాడ్రిడ్, నవం 11:— స్పెయిను సైన్యములు రిపుల నెదుర్కొనెను. టిపరు వెలసిరాపం కిలో స్పెయినుసానము లను వీరు ముట్టడించిరి. మరాఠో విప్లవకారులు పలాయితైరి. చాల నష్టముగల్గెను. స్పెయిను సైనికులు 50 మంది చనిపోయిరి. తరువాత కష్టములేకనే టిఫరును రిపుల వారినుండి తప్పించ గల్గిరి.

మెక్కా

లండన్, కన॥ 11:—మెక్కాకు ఆమీరాల్ గారి సేవల పోపును వసుసంగతి నిజముగాదని విశేషంగా కార్యాలయము వారు తెలుపుచున్నారు. పరిస్థితులం దెట్టిమాన్యులైనట్లు.

లండనులో మహమ్మదీయ భవనము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండనులో మహమ్మదీయ ముఖ్యభవనము నిర్మించుటకు గూర్చి ప్రోత్సహించుచు వెట్టమినిస్టరు గజెటులో నొక వ్యాసము ప్రకటించబడినది. పార్లమెంటులో (ఫ్రాంసు) పెద్దనుసీమ దివ్యమైన గ్రంథాలయము సభామండపము వైద్యశాలతో సహా నిర్మింపబడినదనియు దీనికి భవనము ప్రభుత్వమువారి ఒసంగియందురనియు అందు నూచించబడెను. ఉత్తర ఆఫ్రికాలో యిట్టి ప్రయత్నములకు భవనములు జేయగల నైజాములు, రాజులు లేరు. ఇండియాలో నెక్కువమందికలరు. ఇస్లాముమతము విషయమున ప్రాన్సునుండంజనేసింది. ఇంగ్లాండు కూడ త్వరపడి అట్టిభవనమును నిర్మించి తనదేశములోని రాజభక్తిపరులకు మహమ్మదీయుల కోర్కెల నీడేర్చవలెనని ఆఫ్రికా హెచ్చరించుచున్నది. ఈవిషయమున యింకెట్టి ఆలస్యము జేయనవసరము లేదు. బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారు 50000 నాణెముల నొసగినచో మహమ్మదీయులు మసీదు కట్టుటకును, విశ్వవిద్యాలయము నిర్మించుటకును మిగతాభవనమును ప్రోగుచేయ సంగీదులయ్యెదరు. కామనవెల్సులందు అన్ని దేశములను జాతులను దగ్గరచేర్చుటకు యిదియే ఉత్తమసాధన మని ఆవ్యాపరచతులు చెబుచున్నారు.

వలస రాజ్యముల సహాయమంది

ఆర్యసేన్ గారు గారు బ్రిటీషు వలసరాజ్యముల సహాయ కార్యదర్శి పదవి సంకీర్తించిరి.

చిక్కువ్యాధులకు అద్భుతనివారించి

దీర్ఘ కాలమునుండి యిట్టిదని తెలియకుండునట్టి చిక్కువ్యాధిచే బాధపడుచుంటిని. నరములదుర్బలత్వము, నానడుముక్రింద తిమ్మగు, ఈరెండే నావ్యాధికి మూలకారణములు. బాధయున్న భాగములు చాలమట్టుకు చిక్కిపోయెను. నాకన్నులనుండి నీరుకారుచుండెను. మతియు అవి ముడుచుకొనిపోవుచుండెను. కన్నురెప్పను పైకెత్తుటకు వీలుకాకుండెను. నాదృష్టికూడ చాలవరకు తగ్గుచుండెను. నామూత్రము తెల్లగానుండెను. నాచేళ్ళు వణకుచుండెను. తిరునల్వేలి జిల్లా, కృష్ణాపురవాసి యను, ప్రస్తుతం చెన్ననగరము, ఆర్మీనియన్ వీధిలో నెం 72 రు భవనమందున్న పండిత స్వామి శ్రీనివాసఅయ్యంగారివద్ద ఒకమాసము బోషధములేను కొనినతరువాత నావ్యాధులన్నియు కుదిరి, నాఆరోగ్యమునందు క్రొత్తమార్పు గలిగెను. పాశ్చాత్య వైద్యులనేకులు కుదుర్చబాలనట్టి చిక్కువ్యాధిని పండితులువారు కుదిర్చి నా కారోగ్యము కలుగజేసినందుకు వారికి సేను మిక్కిలి కృతజ్ఞుడను. ఈ వైద్యులుగారు ఆయుర్వేదము నంతటిని చక్కగా పరిశీలించియున్నారు. మరియు ఆయుర్వేదచికిత్సపాశ్చాత్యచికిత్సకంటెను శ్రేష్ఠమైనదని రూపించుచున్నారు. రోగములచే బాధపడుచున్నజ్వలకు సహాయము చేయుటకై భగవంతుడు వీరికి దీర్ఘాయువు నొసంగవలె నని నాప్రార్థన.

ఎమ్. ఏ. దాసు

చీఫ్ ఆడిటరు ఆఫీసు, ఎమ్. అండు ఎన్. ఎమ్ రైల్వే, పార్కు టౌను. మద్రాసు. 30-10-22.

ఇంటివిలాసము:—14, టానా వీధి రాయపురము, మద్రాసు. (ప్రకటన నెం॥ 11)

వారి సలహాకట్టుము రు 15-0-0

ఆంగ్లేయ భారతసంబంధము

వికసీరుమహారాజాగారి యభిప్రాయము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

వికసీరుమహారాజాగారు రిట్యూ ఆఫ్ రిట్యూను పత్రికకు యిటు చెలిపెను. భారతీయులు ఆవినుండియు అమితసాత్వికులు. బ్రిటీషుదేశముతో సంబంధము వీడినచో నెంత హని కలుగునో వారికి చెలియును. భారతదేశములో ప్రజలయభిమతము త్వరగా మారిపోవుచుండుట గాంచి, ఆంగ్లనాయకులు భారతీయనాయకులతో సంప్రతించి ఆంగ్ల భారతసంబంధమును గట్టిపరచు ఏర్పాటులు జేసిన బాగుండునని సంస్థానాధీశులు కోరుచున్నారు. సంస్కరణల విధానమును విడిచిపెట్టి తిరిగి నిరంతరచర్యలకు గడంగుటకు చింతింపబడియున్నది. ఇట్టిచర్యకు గడంగవలసినదను పాపపు సలహాను బాధ్యత గలవా రెవరును ఒసంగరు. ఇది బ్రిటీషుప్రజల యభివృద్ధికి ప్రతికూలము అభివృద్ధి కలుగుట కష్ట సాధ్యమగును కాని ప్రతీకారచర్య ప్రమాదకరము. ఇండియను సంస్థానములపట్ల బ్రిటీషువారు తమ విధానమును మార్చుకొని యిప్పుడేప్పుడు విశ్వాసమును సానుభూతిని జూపుట సంతోష వాచకము. ఇండియా ప్రభుత్వమువారికిని దేశీయ సంస్థానములకును రాజకీయసంబంధము ఆచారములు ఉభయులకు లాభకరములుగా నుండవలెను. భారతదేశము ఎంత త్వరితముగా మార్పులు జెందుచుండ వీటి పతస్పరసంబంధము అవలసముగ నుండవలదు. దేశీయసంస్థానముల శమస్థలను కొన్ని సత్వరముగ ఉభయప్రభుత్వముల రాజ్యాంగవిధానముల ననుసరించి పరిశీలించవలసియున్నవి. అం దేమియైన మార్పులు జరిగినవేమో జూడవలెను. ప్రస్తుత మది తగినట్లు విచారించుటకు అవకాశము లేదు. పరిపాలనాకార్యభార మిప్పు డధికముగ నుండుటచే వైస్రాయిగారు ఇండియామంత్రితో సంప్రతించి యివిషయమున విచారించుటకు అధికారయుతముగ ఉపసంఘము నేర్పరుపవలెను. అట్టివిచారణ మున్నందు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము ఇండియా కొసంగబడునపుడు చాల ఉపయోగపడును.

రీడింగుప్రభువుగారు విరమించునపుడు నూతనవైస్రాయిని మంజీరమధ్యదగువాని నియమించవలెను. బాగుగా నాలోచించి పూర్వపుఆచారములను గమనింపకుండ తగినవానిని నియమింపవలెను. ఇండియాలో పరిస్థితులు మారుచున్నపుడు ఆంగ్లేయులకు పని అధికమగుచుండును.

జాతిద్వేషముండునను భయముచే విశ్వవిద్యాలయములందు తీర్థులను ఉత్తమపురుషులు ఇండియాదేశమునకు రాజుండుచుండురు. అట్టిదేశీయు లేకుండ ఇండియాలో ఉద్యోగము జేయవచ్చువా రందరు కేవలము సహాకారే గాకుండ మనో ఎన్ని న్నటను గార్లవలె మతప్రచారకాభిమతి గలవారుగూడ రావలగునట్లు చేయవలెను.

అట్టివారిని బల్ల వద్ద వ్రాతలకునియమించుటతో సరిపెచ్చక వారికి నూడ కార్యనిర్వాహణోద్యోగముల నివృత్తుండవలెను.

ఉద్యోగులకుండచలసిన న్యభావము

మంచిన్యభావముగలిగి విశాలవృద్ధితో సానుభూతిగలిగి పరిశీలన పటించనిచ్చగింపు సత్వయవులు భారతదేశీయుల వాంచల సత్కరించువారు కావలెను. వారివాంచల నీడేర్చు అవకాశము చిక్కినందుకు గర్వపడు ఆంగ్లేయోద్యోగులుండవలెను. వారు యేసంఘమునుండి వచ్చువారయినను మర్యాదకథలుగా నుండవలెను. ఆలోచన శక్తియు నట్టిఅసంగత విమర్శనకై ఓర్పు యుండుశక్తియు నుండవలెను స్వాతంత్ర్యోత్సాహము ను రాజభక్తి లేమిగా నెంచువారు కాగూడదు. రాజకీయభివృద్ధి వాంఛ యీశుర్రాను, బ్రిటీషుసంబంధము తెంపుకొన గోరు ఆభిలాషగా నెంచరాదు. బ్రిటీషు ఇండియాకును దేశీయ సంస్థానములకు పరస్పర సంబంధము అతిస్పష్టముగ నుండవలెను. భారతీయుల సంకల్ప ప్రతిపది పరచిన పుడు భారతదేశములో ఉనికిని స్థిరమగును. ప్రభుత్వము ప్రజలకుపయోగకరముగ నుండుటయేగాక వారి చిరకాల వాంఛల నీడేర్చు యేర్పాటులు చేయుచున్నదని ప్రజలలో విశ్వాసము కలుగవలెను.

ఇండియాలో నిప్పుడు బలవత్తరమగు శక్తియే దన బాధ్యతాయుత పరిపాలనా వాంఛయు జాతీయతాభావము, దీనినిగర్హించని ప్రభుత్వవిధాన మేదియు నిలిచియుండవలదు.

రాటముల స్థాపన

అమరావతి గ్రామంలో జరుగుచున్న శ్రీ శక్తివక్త్రాత స్వార్థ వేదాధ్యయన పాఠశాల విద్యార్థులు నూలుతీయుటకు గాను శ్రీ దేశరాజ హనుమంతశాస్త్రపంతులుగారివల్ల ౧౬ రాటము లొసంగబడి అవి ౧౬-౧౧-౨౨ తేదీఉదయం ౧౦|| ౮ లకు ఉత్సవములు నగయిరాలతో స్థాపించబడును.

గోపాలుని రామలింగయ్య

వార్తావరణస్థితి

1924 నం॥ నవంబరునెల 13.వ తేది గురువారము

ముఖ్యజిల్లాలు	మునుగల్గునది గత 24 గంటలలో అత్యధికవర్షము	మునుగల్గునది గత 24 గంటలలో అత్యల్పవర్షము	మునుగల్గునది గత 24 గంటలలో వర్షము	మునుగల్గునది గత 24 గంటలలో అత్యధికవర్షము	మునుగల్గునది గత 24 గంటలలో అత్యల్పవర్షము
గోపాలపురం	82.8	64.6	...	13.22	44.96
విశాఖపట్నము	82.8	70.4	...	14.44	37.09
కాకినాడ	81.6	68.6	...	15.81	39.09
మచిలీపట్టణము	88.9	70.8	...	9.75	41.59
కర్నూలు	87.8	67.4	...	8.45	26.61
బళ్లారి	88.5	67.7	...	2.44	20.51
కడప	89.2	73.3	...	6.51	81.28
నెల్లూరు	81.2	72.7	0.07	15.51	37.98
మద్రాసు	78.9	73.1	0.88	15.68	50.74
కడపూరు	83.3	73.2	1.20	20.89	52.94
సేలము	85.8	71.9	0.14	5.41	39.30
కోయంబత్తూరు	85.7	70.6	0.19	19.29	22.29
తిరుచునాపల్లి	87.3	73.5	0.19	6.47	38.18
నాగపట్టణము	83.7	75.6	0.04	19.04	54.98
మధుర	87.1	70.0	0.27	3.90	38.58
పాంబన్	89.1	77.4	0.30	8.26	37.00
తిరునల్వేలి	...	...	...	14.24	28.34
తిరువేలూరు	83.0	75.5	...	11.01	64.51
కొచ్చిన్	88.3	77.1	...	13.19	114.51
కాలికట్టు	87.8	76.1	...	18.61	117.16
మంగళూరు	88.5	75.3	0.09	8.44	125.68
జెండుకూరు	81.6	64.8	...	2.90	35.37
మేర్కాత	73.0	62.5	0.27	4.94	125.46
కొడైకనాల్	59.9	51.7	0.02	8.89	62.18

సర్కారులు:—మేఘములు ఒకమాస్తరగ నున్నవి. విశాఖపట్నములో అర్ధంతర తక్కువ. రాత్రివేడిమి 2½ నుండి 3½ డిగ్రీలు తక్కువ.

డక్కన్:—మేఘములు ఒకమాస్తరగ నున్నవి. ఆర్ధంతర చాలతక్కువ. కడపలో రాత్రివేడిమి 3 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నాటకము:—వర్ష పోతము సాధారణముగ నున్నది. కడపూరులో 1.20 వర్షించెను. మద్రాసులో 0.88 వర్షించెను. నెల్లూరులో చినుకులు పడినవి. మేఘములు ఒకమాస్తరగ నున్నవి. మద్రాసులో పగటివేడిమి 8½ డిగ్రీలు నెల్లూరులో 5 డిగ్రీలు తక్కువ.

రాజధాని దక్షిణమున తూర్పున చినుకులు మిశ్రముగ బడినవి.

ఆర్. ఎన్. సామూరు,
వార్తావరణశాస్త్రజ్ఞు.

అటవీశాఖయందు దుర్మోగుల తగ్గించుట

అటవీశాఖ యుజ్యోగుల తగ్గించుటకు రెవనుండే గారు నియమింపబడిరి. వారు 100 కి, 15 గురిని తగ్గింపవచ్చునని నూచించిరి. అనగా మొత్తము 122 పదవులు. రిట్రెయింగ్ మెంటు కమిటీవారుగూడ దీనిని బలపరచిరి. ఈ సూచనల ప్రకారము యీ క్రింది విధముగా తగ్గించుట కొప్పుకొన్నారు.

(1) చీఫ్ కన్స్టేబులుగారి నెం 18 దాఖలా ప్రకారము 84 పదవులు 1 మార్చినుంచి ఖాళీకావలెను.

(2) 6 ఫార్మేషన్ల సీంపర్ పుచ్చుకొందురు. పీరిసర్వీస్ ఫర్రి అయినది. 25 ఏండ్ల సర్వీసైనవారు 10 మంది యిక్కుముందు సర్వీసకు పనికికారు. వీరు రిటైరు కావలసిన రోజునుంచి తగ్గింపులో లెఖి.

(3) మిగతా 22 పదవులు ఖాళీలనుబట్టి తగ్గింపబడును. నీలగిరి ప్రాంతమున సరిహద్దుల పరిష్కారమునకు అదనముగా కోరబడిన 8 పదవులు అనవసరము. ఈ సందర్భమున ఆ పరిష్కారముగూడ ఆపబడినదాన ఆనటి ఉద్యోగులకు తగ్గవచ్చునని చెప్పవలసియున్నది. పోత్ కనరాలోకికావలసిన రెండు పోస్టుల తాత్కాలికముగా నియమింపబడుట కంగీకారమే.

ఇవి కన్స్టేబుల ఇష్టముపైనున్నది. ఈ మంజూరు చేయబడిన రిజిస్టరు నెంబరు 168 (1924-25) అని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుచున్నారు.

జాతీయమహాసభ: పునరైక్యం

గాంధీ - దాసు ఒడంబడిక

స్వరాజ్యపక్షనాయకుల యువన్యాసములు

వేమవరపు రామదాసుపంతులుగారి లేఖ

నిన్నటిదినము సాయంత్రము గం 5.30 లకు గోఖలేభవనమున ఆంధ్ర, తమిళనాడు స్వరాజ్యసంఘముల తరపున "జాతీయమహాసభ పునరైక్యత" గాంధీజీగారిని పలువురు స్వరాజ్యపక్ష ప్రముఖులు గంధీజీపన్యాసముల నొసంగిరి. శ్రీ యస్. కె. ఆచార్య (భా.కా.స) గారు అధ్యక్షపీఠము నధిష్టించిరి.

సభాసభ్యులకుంకరించిన ప్రముఖులలో శ్రీమన్, యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, యస్. సత్యమూర్తి (చె. కా. స) టి. రంగస్వామి, వేమవరపు రామదాసుపంతులు, టి. ఆదివారా యణశెట్టి (చె. కా. స) సి. గోపాలమివన్. (చె. కా. స) సి.ఆర్. రెడ్డి(చె.కా.సం) స్వామి ధర్మానంద, అబ్దుల్ హమీదు ఖాను, బి. వెంకటరత్నము (చె.కా.స)గోనుగుట్ట సుబ్రహ్మణ్య శ్రేష్టి, వావిళ్ల శంకరేశ్వరశాస్త్రిగార్లు మొదలగు ప్రభువులు గలరు.

ధర్మమాతృప్రవము జరిగినపిదప వేమవరపు రామదాసు పంతులుగారు యస్. కె. ఆచార్యగారిని (భా. కా. స) అధ్యక్షులుగ నుపపాదించిరి. కరతాళధ్వనులు చెలరేగ ఆగ్రాసవాధి పతి ఉన్నతాసీనడై ఉపన్యసించుచు విశ్వాటంక మున్నన చెక్కెడు సభ్యులు సభకు విచ్చేసినందులకు వారికి జాతీయమహాసభయందును నాటిచర్చనీయాంశమునందుగల శ్రద్ధను వెల్లడి చేయుచున్నదనియు ఆసమయము శుభసమయముగపరిగణింపవలె ననియు పల్కిరి.

బెల్లమునందు జరుగనన్న వికమత్య దేశీయమహాసభ యొక్క విజయము నభిలషించుటకును, కాంగ్రెసునందు మన ఎల్లర అభిప్రాయములను ఒకేగమ్యస్థానమునకు కేంద్రీకరించి ఏకాశయబద్ధులమై యుండుటకు నేడిట సమావేశమైనారము.

బెంగాలు నిర్బంధము

లిట్టను రీడింగ్ ప్రభువులు బెంగాలునందు జాతీయోద్యమమునకు వ్యతిరేకముగ నిర్బంధవిధానము నవలంబించినందులకు మన మెల్లరము దేశమందలి వివిధపక్షములకు, సంఘములకు బెంగి న ఎల్లరును తమయసమ్ముతిని గనుబట్టుట త్యవసరమై యున్నది. బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు, స్వరాజ్యవాదులు అరాచక పక్షమునందు పాల్గొనిరిని చెల్లడింప నుంకించిరి. కాని రాచకీయ పరిజ్ఞానము గలవా రెవ్వరును అట్టివానిచే మోసపోజాలరు.

మహాత్మాగాంధీకి ప్రియతములును విశ్వసనీయులునగు దేశభంధుదాసు, నెహ్రూ మొదలగు నాయకులు పంపినసందేశము ను నేడు కలకత్తాకు వెదలివచ్చిన స్నేహితులు ముచ్చటించ గలరు.

భారతీయులు సంబంధించినంతవరకు ఈ ప్రభుత్వ నిర్బంధవిధానమువిషయమై ఎక్కుడు భేదాభిప్రాయము లేదు. గొల్లి. శ్రీనివాసశాస్త్రి తమ అందమగు వాగ్ధోరణితో లిట్టనురీడింగ్ ప్రభువులచర్యల సమర్థించిరి.

7 వర్సరముల క్రితము మనదేశమందుగల హోమయూలు ఆంధోళనాదినములను స్ఫురణకు దెచ్చుకొనడు. ఆయాద్యమనా యకురాలగు బెసంటుమ్మనేడు మనసమక్షమున లేకుండుట విచారకరము. బెంగాలునందలి శ్రీయుతులు, సుభావజండ్రబోసు, అనిలచరణరాయి, ప్రభువులు హోమయూలు దినములయందలి బిసెంటుమ్మ, వాడియా, అరండేలుగార్ల కన్న నెక్కుడుదొర్ల న్యభూరితులును, ఎక్కుడు అరాచకులును గారని విషయభూర్వకముగ నామెను విన్నవించెదను.

సంఘీభావము

కావునదేశమనందలి మితవాద అతివాదులు, బహిష్కరణవాదులు స్వరాజ్యవాదులు, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణోత్తర్య మానలంబు లెల్ల పక్షములవారును ఈసందర్భసమయమున చేతులు గలిపి దేశసేవకైయగోరెదను. ఈశ్వరకృపచే బెల్లముకాంగ్రెసు నందు ఎల్లరాచకీయపక్షములు ఏకీభవించి దేశస్వాతంత్ర్యసంపాదనాభిలాషులు గాగలసంకల్పము నెరవేరును గాత! దేశమునందలి మూలమూలములను బి కేనినాదమువెలువడి దేశస్వాతంత్ర్య సుచిత్రకాలములో నే సిద్ధించుగాక.

యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు:—వంగదేశజులు కాంగ్రెసుతిరిగి సంపూర్ణ వికృతగతినియందుటకాతుకత కనుబరచుచు న్నారు. బెంగాలునందు కాంగ్రెసు, స్వరాజ్యసంఘములు తేర్చేయగావు. ప్రజాసామాన్యమును, విద్యాధికులందు బహుసంఖ్యాకులును దేశభంధుదాసుగారిననుసరించియున్నారు. విద్యాధికులలో స్వల్పసంఖ్యాకులెటుల తలంచినను బెంగాలునందలి అధికసంఖ్యాకులు రాజీ తీర్మానమున కామోదించినారనునది నిస్సంశయము.

ప్రభుత్వమువారు సుభావచండ్రబోసును నిర్బంధించినందున కలకత్తాకొర్పొరేషనుపైను మొత్తమువీడ స్వరాజ్యపక్షము, జాతీయోద్యమముపైను దాడివెడలిరి. నేడు బెంగాలుతమతో నిలబిలువరచుటకుభారతదేశమంతటిని వాంఛించుచున్నది. మహాత్మాడు తాను కాంగ్రెసావలముత్తడైన దాడి దేశపరిస్థితులంతిజాగ్రూతతో పరిశీలించుచుండిరి. ప్రతిపక్షమును ప్రతిజూలిప్రాయమును శ్రద్ధతోగమనించియుండెను. భారతదేశ నిజాభిప్రాయము నాతడు గమనించియుండెను. భారతీయులపై నాతనికి గల వశికరణ మేరికిని లేదు. స్వరాజ్యవాదులు మహాత్మునితో భేదించుటకు మిగుల విచారించిరి. ఆకనిష్టకైపై గల భక్తియభిమానము లూకవై పునను, దేశమునందలి రాచకీయపరిస్థితు లూకవై పునను లూక మొదలడినవి. మన మెల్లరము ఏద్రానికొరకు నిరీక్షించుచుంటిమా అట్టి అనాహుత్తుని ఏకనాయకత్వము రాబోవుచున్నది. (కరతాళధ్వనులు)

సర్వప్రపంచమును, ప్రభుత్వమువారును మహాత్ముడే భారతీయ ప్రజాసామాన్యమును మేల్కొల్పెననియు, వారు లేనికాంగ్రెసును, స్వరాజ్యపక్షమును చీలికలే యని తెలిసికొనిరి. మనదేశమందలి ఈ నిరంకుశపరిపాలనయొక్కయు దీనిని సమర్థించు ఇగ్గుడుదేశమందలి ప్రభుత్వముయొక్క సిద్ధాంతములు మనకు తెల్లమే యొయున్నది. కాంగ్రెసు తిరిగి వికమత్యముగాంచుట విధిగత్యవశ్యకమైనది. మహాత్ముడు 1921-22 సం॥లో వలె దేశమును నడిపినట్లు నేనును మార్గదర్శకుడై బయల్పడెదననే ఇయ్యది జయప్రదమగును. కాంగ్రెసునందు నాతో ఏకీభవించిన నా మిత్రులెల్లరు ఈరాజీ సంగీకరించగోరెదను, దేశజనుల నిజాభిప్రాయమైన మహాత్మునియాదేశము ననుసరింపగోరెదను.

కొన్నిలుకార్యక్రమము

స్వరాజ్యపక్షమువారు చేసిన శాసనసభా కార్యక్రమము మిగుల బాధ్యతాయుతమును వారి విధియున్నదై యున్నది. కాంగ్రెసుతరపున నిలచి మహాత్మునిచే కార్యక్రమ మొసంగబడినదై స్వరాజ్యపక్షము తనవిధి సంగీకరించుటలో తప్పేమియు నుండజాలదు.

స్వరాజ్యపక్షము కాంగ్రెసుసభ్యులందరికీ సంఖ్యాకులను గలిగియున్నది. కావున శాసనసభయందు కాంగ్రెసుతరపున ప్రతిష్టంభనము సలుపుబాధ్యత వారికే వొసంగబడుట నిశ్చయము. దేశమునందన్ని రాచకీయపక్షములును మంచి యవకాశమును బోగొట్టుకొనెనవి. అయ్యది కొనసాగిన ముఖ్య ఫలితము. దానికిదీప లభించగల ఫలితముకొరకు స్వరాజ్యపక్షావలంబకులు ప్రయత్నించుచున్నారు. కనిష్ట సామాన్యనూత్రము నందెను నమ్ముజాలను. స్వరాజ్యపక్షమువారి కొసంగబడిన ప్రతిష్టంభనవిధానము తమనూత్రములకు వ్యతిరేకమని మితవాద, బ్రాహ్మణోత్తరసంఘములు తలంచుచుండుగాత! వారెల్లరును బహిరంగముగ తమ యభిప్రాయముల వెల్లడించి స్వరాజ్యపక్షమువారికి సలహాలను సూచింపవచ్చును.

ప్రజలచే ఎక్కుకొనబడిన శాసనసభ్యులెల్లరును బెంగాలునందలి నిర్బంధ విధానముపై తమ యసమ్ముతిని ప్రాతిమూలకముగ తెలియబరచి తమధర్మము ను గుర్తించెదరని విశ్వసించుచున్నాను.

నూలుచందా

మహాత్మునిచే ప్రథమమున సుపపాదించబడినది ప్రతివారు వడుకుటనూర్చి కాని ప్రస్తుతముమార్చబడినరీతిని ప్రతివారును,

వడుకునూలును పంపవలయుననియే. ఇయ్యది సకారముగనున్నటుల దలంచెదను. ప్రజాసామాన్యమునకును విద్యాధికులకును ఎక్కువకును విశ్వతా మాచకమైనది ఖద్దరు. ఈఖద్దరు ప్రపంచమునతను ఆశ్చర్యనిమగ్నతనుగ చేసినది. ఎల్లపక్షములవారును ఖద్దరును వృద్ధిజేయవలెను. ప్రతివారును తాము స్వయముగ వడికియైనను ఇతరులచే వడికించియైనను నూలును పంపవలెను. ఒక్కొక్కరు పంపినది వత్సరమునకు 1-2.00లు అగును. ఖద్దరు చౌకగాగలదు.

మహాత్మునిచే పునాదివేయబడి దేశనాయకులచే సుప్రతిష్ఠితులుగాబడిన ఈసూతన వికమత్యజాతీయ మహాసభయందెట్లు సభ్యులుగ జేరవలెను. మదరాసు తదితర ప్రాంతములకే నూత్రము వెనుదీయదు. ఇచ్చటనున్న యువకులెల్లరు బెల్లము కాంగ్రెసునందు తమకే క్రివంచ లేక పనిచేయగోరెదను. స్వరాజ్యపక్షమునకు అమితముగ సభ్యులను సమహర్షవలెను. నేను మహాత్ముని ప్రశ్నించగ "స్వరాజ్యము చేరవనున్నది" యని యామహానీయుడు ప్రత్యుత్తర మొసంగెను.

బెంగాలునందలి ఈనిర్బంధవిధానము శాసనసభ్యులకున్న, దేశమంతటికిన్ని సహలైయున్నది. విద్యాధికులు వేర్వేరు రాజకీయక్షులు, అంతర్నిధములు వైమమ్యములు మాని సాధారణప్రజల నుద్బోధించి కృషిసల్పిన స్వల్పకాలముననే స్వరాజ్యము బడయగలము. దేశభ్రష్ట దౌర్జన్యరహితమైయున్నను నపరిమితముగనుండవలెను. ఎవ్వరును దేశభక్తుడుగా నుండుట అవమానకరమని తలంచుచుండుగాక!

వేమవరపు రామదాసుపంతులుగారు

మహాత్మాగాంధీగారిని స్వరాజ్యవాదులు తమపక్షమునకు లోబరచుకొనినటుల దేశములో కొందరభిప్రాయపడుచున్నారు. ఆంగ్లో హైందవపత్రికలు కొన్ని దేశీయపత్రిక లీ యభిప్రాయమును బలపరచుచున్నవి. ఇయ్యది కేవలము న్యాయవిరణతము. బెంగాలు స్వరాజ్యవాదులపై ప్రయోగింపబడిన నిర్బంధములు దేశమందలి జాతీయోద్యమముపై ప్రయోగింప నుద్దేశింపబడినటుల మహాత్ముడు గ్రహించగలిగెను. దేశమందలి జాతీయసంఘటనల్ని ప్రభుత్వమువారు అణచజూచుచున్నారనునూజనలెల్ల మహాత్మునకు విదితమయ్యెను. మహాత్ముడు కారాగారవిముక్తుడైనప్పటినుండియు దాసు నెహ్రూ పత్రులు మొదలుగాగల స్వరాజ్యపక్ష నాయకులు మహాత్ముడు నాయకత్వము వహించినగాని దేశమందు ఉద్యమసాఫల్యము గలుగనేరదని తలంచియుండిరి. అందువలననే పలుమారులు, అనేక స్థలములందు మహాత్ముని సమ్మతింపజేయుటకు తమ యావచ్చకీ నువయోగించి ప్రయత్నించిరి. అప్పుడు మహాత్ముడు వారి కార్యక్రమమున కంతయు సుముఖిత గనుబరచియుండలేదు. కాని కాలక్రమమున పరిస్థితులు మార్పుబెడినవి. వారు తమసూచుముగ స్వరాజ్యపక్ష విధానమునకు తమ సమ్మతిని తెలియజేసిరి.

ఆంధ్రదేశము

ఆంధ్రదేశమందు దీనిని నిరసించువారు కొందరుగలరు. కాని ఆంధ్రదేశమందలి అధిక సంఖ్యాకుల అభిప్రాయము స్వరాజ్యపక్ష విధానమునకును, గాంధీదాసు ఒడంబడికకును అనుకూలముగనేయున్నది.

ఆంధ్రదేశమందలి నాయక వారాప్రతికలలో నొకటియగు ఆంధ్రప్రతిక ఈ విషయములో సరియగు సలహా నొసంగుటలేదు. ఆరుకలముల సంపాదకీయ వ్యాసమును స్వరాజ్యవాదులు పూర్వము గావించిన పాపములనన్నిటిని పోగొని ఇకముందు వారటు లావర్యమందుచుగాతయని వ్రాయుచు, కాంగ్రెసుతరపున స్వరాజ్యవాదులు సేర. వేర్ప బోవు కార్యక్రమము విషయమై ఏమాత్రము వ్రాసియుండలేదు.

నేను దానికిబదులుగ వలప్రశ్నలతో నొకవిమర్శనను పంపగ, స్వరాజ్యపక్షమునకు జేరిన సత్యమూర్తిగారు చెప్పిన దానినే మేము తెలుపుచున్నారనుటకన్న వేరేమి కారణము గనుబరచియుండలేదు. అట్టిపాపాటలు లేవియు ఆంధ్రప్రతికను తప్పుప్రతివ నడిపించుచుండుగాక యని తలంచుచున్నాను. ఆంధ్రదేశమున కంతయు నిదియొక్కటే ప్రాముఖ్యత గాంచినదిపత్రిక. కావున ఆంధ్రసాదరు లెల్లరు ఈవిషయమునందలి ప్రాముఖ్యతను గమనించెరనియు ఆంధ్రప్రతిక సమంజసముగ సలహా నొసంగునని విశ్వసించెదను.

ఆంధ్రదేశీయులు మహాత్మునికి ప్రియముగగు సహాస్థులని ఎన్నబడియున్నారు. తమ అభిప్రాయములకు మహాత్ముడనుకూలుడై యుండునపుడుమాత్రమే వారు మహాత్ముని తలపై నడుకొని, భేదించినపుడు తాను పీడిపోయెదరా?

ఆంధ్రరాష్ట్రము సభ్యులందు స్వరాజ్యనిర్వచనమువిషయమై ప్రతిపక్ష తీర్మానమునకై సభ్యులెక్కువగా ఆతురత గనుబరచిరి. ఇదివరకు హజరతు మోహనీగా రిటులనే కాంగ్రెసులో వాదించిరి. నేడు వారు స్వరాజ్యపక్షము నలంబించి పనిజేయుటయే స్వరాజ్యపక్షము ప్రతిపక్షమునకు విముఖత గనుబరచుట లేదని తెల్లముజేయుచున్నది. స్వరాజ్య కార్యక్రమమందు స్వాతంత్ర్యము తోసివేయబడలేదు.

దేశవిముక్తికి కాసనసభలందు ప్రతిష్ఠాంశనవిధులు రాజకీయకార్యక్రమము దొక విధాన మని మేము విశ్వసించుచున్నాము.

జహాన్ముని యథాస్థానమున నాయకత్వముండుచుటకు దేశమందు సంఘీభావ మత్వకపరము.

రంగనామి ఆయ్యంగారు:— మాట్లాడుచు స్వరాజ్య వాదులు నూలుచందాకు సంపూర్ణమోదమును గనుపరచిరనియు తమద్వయ నాయకులగు దాసు నెహ్రూలు రాజకీ సమృద్ధిచేసి తమసంతకములను చేసిపిదప స్వరాజ్యవాదులు అందుల కంగీకరించినని నిస్సందేహముగ చెప్పకనే తెలియుచున్నదనియు, దేశభక్తిగల ఏభారతీయుడైనను ఈసమయము దిట్టితీర్మానము నామోదిం చుట విధియై యున్నది. తమ మనస్సాక్షికి విరుద్ధమైన దేదీయు ఈ సమస్య విధించుటలేదు. దేశముయొక్క ఆర్థికస్థితి బాగుపడుటకు, అయ్యది దేశముయొక్క విముక్తిని ఖద్దరు అత్యంత సహాయకారిగాన దేశమంతటను విరివిగ వ్యాపింపజేయబడవలెను. విదేశవస్త్రమును దేశమునుండితొలగించుటకు ఖద్దరేయాలాధారమని మహాత్ముని యుద్దేశము. ఎల్లరము ఖద్దరుసమస్య విషయమై మేకభావము గలిగి యున్నారము. రాజకీయప్రాముఖ్యత ఏమనిన మన మీఖద్దరును వృద్ధిచేసి దేశమునకు నలయు గడ్డపై మనమీదనే ఆధారపడగలిగినచో బ్రిటిషు ప్రజలున్ను, ప్రపంచ మంతయును తమ వస్తుసామగ్రి లేకయే భారతీయులు స్వయంసహాయమునై నాధారపడియుండగల రని తెలిసికొన జాలుదురు. ప్రభుత్వము వారిని కేవల కుమ్మరిప్రియులతో వ్యవహరించుట నిద్రమయోజనకారి. నిజమగు కృషి గనుబరచవలయును అట్లు లానర్నినపుడే మన వాంఛల నీడేర్చవారు సుసిద్ధు లయ్యెదరు.

స్వరాజ్యపక్ష విజయము కాంగ్రెసునందలి వివిధపక్ష సంఘీభావమునైనను, కృషివైనను ఆధారపడియున్నది. గత వత్సరము అనేకులు స్వరాజ్యవాదులు కాన్పిలుచుచు అత్యల్ప సంఖ్యాకులై యుండిరినియు ఆధికసంఖ్యాకులు గాజాల రని పరిహాసించిరి. అప్పుడు మేము మిన్నకుంటిమి. నేడు స్వరాజ్య వాదులే పలువోట్ల కాసనసభలందు అధిక సంఖ్య గలిగి యు న్నారు. ప్రజలయందు భేదముల గల్పించుటయందు నిరంకుశ పరిపాలన ఇంక కలుపించవలదు. అన్నిపక్షములవారి కల యొక ముఖ్యము.

ప్రభుమునుండియు మహాత్ముడు స్వార్థపరత్వమును నిరసించియుండెను. తాను సమంజస మని విశ్వసించిన విషయము కారకు స్వర్థ మర్పింప సంసిద్ధుడాయెను. మమ్ములనుండి పలుమారులు భేదాభిప్రాయముండెయ్యెను.

కానకాల్లంపునము

నమ సమయము వచ్చినప్పుడు మేము ఏమాత్రము వెనుదీయము. అట్టి కానకాల్లంపునావశ్యకత సమీపించుచున్నది. దేశమందులకు సిద్ధమని స్వరాజ్యపక్షమువారు తలంచుచో అట్టి విధానమును నడపుటకు నే ముంచంజ వేయగలను.

రాష్ట్రీయ కాసనసభలయందు, భారతకాసనసభలయందు ప్రజానియమిత సభ్యులెల్లరు ఏకీభవించి బెంగాలు నిర్బంధముల రద్దుపరచినగాని ప్రభుత్వముతో సహకారముయొ డనుని, రాజప్రతినిధిగారికి, ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి తెలియబరచిన ప్రభుత్వమువారికి పాఠమును బోధించి ఫలాశయులము గాగలవని చెప్పగలను.

టి. ఆదినారాయణచెట్టిగారు పర్యవసించుచు 1921 సం॥ ము హిందూదేశచరిత్రయందు ప్రాముఖ్యత వహించిన దనియు మహాత్ముడవుడు దేశమంతటికిని చక్రవర్తివలె ఆజ్ఞలు నొంగజాలెననియు, పరిస్థితులు మార్పుజెంది అయ్యది మహాత్ముని నిర్బంధముగ పరిణమించినది. దేశీయులెల్లరు నిరుత్సాహులైరి. అతరి కొందరు నాయకోత్తములు ఒక కార్యక్రమమును దేశమున కిడిరి.

దీనిచే భారతేశమందలి రాజకీయచరిత్రయందు గొప్పమార్పు గలగనున్నది.

జహాన్ముని హిందూమతని జతత్వమును గ్రహించినవాడు. అట్టి లోకోత్తరుడు, దేవాంశసంభూతుడు నేడుకళానలంబ మొసగుటెంతయు శ్రేయస్కరము. సంఘీభావము ఎల్లరకు గలిగి తీరవలెను. అయ్యది బెల్లము కాంగ్రెసునందు స్థిరపరపబడవలయును.

పిదప ఉపన్యాసములు తమిళనాడు కాంగ్రెసువారు తమధర్మమును గుర్తించి స్వరాజ్యముకొర ముద్వేగజితోత్సాహముతో కృషి సలుపవలెననిరి.

అబ్దుల్ హమీదుఖానుగారు కలకత్తాయందు గావించబడిన కాంగ్రెసుపక్ష నాయకుల సమాధానమునకు సంతకమును జెల్లిబుచ్చుచు, అందులకు కాగతుడు అసమానప్రజ్ఞ గల మహాత్ముడేయనియు, దేశీయులు తమలో తాము సహకార మవలంబించి ప్రభుత్వమువారి తోడనే సహాయనిరాకరణము ప్రయోగింపవలయుననియు, బహిష్కరణవాదులు స్వరాజ్యవాదులు నిర్భాగకార్యక్రమమును ఖద్దరును అంగీకరించెదరు గాన ఇరుపక్షములు భిన్నములు గావనియు సహాయనిరాకరణతత్వమునే స్వరాజ్యవాదులు కాసనసభలయందు ప్రయోగించు చున్నారనియు దేశీయుల దృష్టి జాత్యైత్యకము తద్వారా స్వరాజ్య సంపాదనకు మరల్పవలెనని నుడివిరి.

యస్. సత్యమూర్తిగారు కరతాళములు ప్రతిస్పందింపలేచి యుపన్యసించిరి.

“బెంగాలునందీ నిర్బంధవిధానము కాంగ్రెసు పక్షముల సఖ్యత నొడగూర్చునని తలంచినవారిలో నేనొకడు. కాంగ్రెసు సందైక్యత ఆచింకాలములో గజగనున్నది. ఇందులకు లెట్లను రీడింగు ప్రభువులు నిరపమానసహాయ మొనర్చినారు (కరతాళ ధ్వనలు)

మిమ్ముల ఉపన్యాసములు గాం॥ వి.యస్ శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి వ్యాసము ను విమర్శించుచు శాస్త్రిగారు తమ బుద్ధిసృజితము, కార్యదీక్షను దేశేశవమ వినియోగించవలసనియు వారితోడ్పాటు, నేవ కాంగ్రెసు వాంఛించుచున్నదనియు, వికేటమ్యుగారును ఉపన్యమందు పాల్గొని ఐకమత్యము నొడగూర్చవలెననిగోరిరి.

స్వరాజ్యపక్షము నణగద్రొక్కటకే ప్రభుత్వమువారి నిర్బంధములను తలచెట్టివారు. దాదాపు 60 లేక 70 ఫలములు సోదాచుచినారు. ఒక బాంబుగాని ఆయుధముగాని చూపెట్టగలిగినారా? లేదు. అట్లుండియు ప్రభుత్వమువారు తమతప్పిదము నంగీకరింప నాదార్శమును జూపజాలకపోయిరి. నిర్బంధింపబడినవారిలోదాదాపు ఎల్లరు స్వరాజ్యపక్ష ప్రముఖులే. విచారణ కవకాశమిచ్చెడి అడ్డి నెన్ను మొదటిభాగముక్రింద నెవ్వరును నిర్బంధింపబడలేదు. విచారణ కట్టియవకాశ మొసంగని రెండవ భాగముక్రిందనే ఎల్లరు నిర్బంధింపబడిరి. ఏదిఎట్లయినను నిర్బంధింపబడిన ప్రముఖులపై నేడియైన దౌర్జన్యకార్యములను ప్రభుత్వమువారు రుజువుపర్చగలిగారా? అట్లువారు తలంచిన రీడింగుప్రభువుగారు భారత కా స న స భ్యు ల తో నీ విధానమును ప్రవేశ పెట్ట విషయమై ఏలనంప్రతిపదే? వారి వాదనలు సభ్యులను సమృద్ధింపజేయజాలనని వారికి బాగగ తెలియను.

గాంధీ-దాసుబడంబడిక

మిగులదీర్ఘముగ చర్చించి తయారుజేయబడినది. బహిష్కరణవాదులు, స్వరాజ్యపక్షమువారు కాంగ్రెసులో ఏకీభవించి ఇతరులను తమయందు జేర్చుకొనవలెను. దేశమునందలి వేర్వేరుపక్షములవారెల్ల కలసి కృషి సలుపవలెను.

నూలుచందా, ఖద్దరుధారణవిషయమై అన్నిపక్షముల వారు ఏకాభిప్రాయమై యున్నారు. బహిష్కరణవాదులు మహాత్మునియొద్దేశమునసంపంగోరెద. కాసనసభలందలి ప్రజానియమిత సభ్యులెల్లరు బెంగాలునందలి నిర్బంధములకు తమయన మృతిని జెల్లిబుచ్చవలెను. బెంగాలు నిర్బంధములపై నొక్కమాటపల్కటకు మంత్రులకు తీరుబడి లేకపోయినది.

నిర్బంధింపబడిన 60 లేక 70 చుది ప్రముఖులు దాదాపు ఆంధ్రులు ప్రాప్యజేతులని ప్రాప్యజేతరవర్తమువారు గమనించెదరుగాక, మీరెల్లరు శ్రద్ధవహించి ఈ కార్యక్రమమును జేపట్టెదరని నమ్ముచున్నాను.

వి. వెంకటరత్నముగారు (చె. కా. స) ఆంధ్రమున ఉపన్యసించుచు బెంగాలు నిర్బంధములు దేశమునంతట ఆంగ్లోశనపరచుచున్నవనియు, అయ్యది స్వరాజ్య సంపాదనానుకూలమే యనియు, బాధానుభవమువలననే మన యం దైకమత్వము గలుగుననియు, జహాన్ముని అభిప్రాయములను, పదతులను అర్థముచేసికొనుటకే కొలదిమంది మహామహులకే అలవియుగననియు, మహాత్ముడు ప్రజాసామాన్యమునకు ప్రబోధముగలిగించ పాటుబడువాడనియు, ఖద్దరు అభివృద్ధిజేయవలెననియు, హిందూమహామృదీను సంయోగము గుఱివినేగాని ముందుకు నడునజాలచునియు అస్పృశ్యతానివారణమునకు గడంగవలెననియు గాంధీదాసు యొడంబడిక నెల్లరు నామోదించి ఏ మాత్రము నిరుత్సాహులుగాక పనిజేయవలెనని పట్టిరి.

అధ్యక్షులు అంతోష్ఠపన్యాసమునందు దేశమునందుండు పక్షములవారిలెల్లపాటులతోపు మేపుక్షములులేననియు, ప్రజలదౌర్జన్యరహితమునైనను ప్రభుత్వము దౌర్జన్యమునైనను ఆధారపడియున్నదనియు అట్లులైనను ప్రజలే తమ కారితీయతకు ఆందోళనచే విషయముగాంచగలరని నుడివిరి.

అమితోత్సాహము చెలరేగ సభ ముగిసంబడెను.

నిన్నటి ప్రసంగము

వేమవరపు రామదాసుపంతులుగారిలేఖ

గాంధీ-దాసు బడంబడికను గురించి నేను వ్రాసినలేఖను ప్రచురించి తాము సమాధాన మొసంగినందుకు నాకృతజ్ఞతాపూర్వక వందనములను తమ కర్పించుచున్నాను. తాము వ్రాసిన సమాధానములో సత్యమూర్తిగారి అభిప్రాయములను స్వరాజ్య పార్టీవారి సిద్ధాంతములుగా గ్రహించిన విషయము తప్ప తక్కిన అన్నివిషయములతో నే నేకీభవించుచున్నాను. తా మాంధ్ర దేశమునకు జేయుచున్న మహాపకారము నేను తెలియనివాడను కాను. నేను ఆంగ్లపత్రికలకంటె ముందుగా తమ పత్రికనే పత్రిదినము చదివి ఆనందించుచుండును. తాము మంగళవారమునాడు బడంబడికను గురించి వ్రాసిన సంపాదకీయవ్యాసమును ఈదినమే చదివితిని. నేను నిన్నరాత్రి గోక్లేహాల్లో మాట్లాడినప్పటికి చదువలేదు. అందువలన బడంబడికవిషయములో తా మాంధ్రదేశీయులకు సరియైన సలహా నిచ్చియుండలేదని చెప్పేతిని. నేను చెప్పివిషయము పరియైనది గాదని మీరెండవ వ్యాసము నీదినము చదివి గ్రహించితిని. నే నట్లు నిన్న ప్రసంగించినందుకు నన్ను మన్నింపవేడెదను.

గాంధీ-దాసు బడంబడికను అంగీకరింపు డని మీ రాంధ్రులను ఉద్బోధించియుండుటచే ఆంధ్రులట్లు చేయుదురని నమ్ముచున్నాను.

వే. రామదాసు.

బర్తా ప్రభుత్వము

నూతన హోంమెంబరును ఆటవిశాఖ మంత్రియు

ప్రమాణములను కై కొనిరి

గవర్నరుగారి ఉపన్యాసము

రంగూను, నవంబరు 12:— నూతన హోంమెంబరును గౌరవనీయుడునగు యు. మెకలను, నూతన అటవిశాఖమంత్రి యగు యు. పుగార్లు గవర్నరుమెంటు భవనమున జరిగిన సమావేశమున నందు ప్రభుభక్తిని జెల్పుటకును ఉద్యోగరహస్యములను వెల్లడి చేయుటకును ప్రమాణములను చేసిరి. మిమ్ముల గవర్నరుగారి ప్రసంగము గావించిరి:—ఈసమావేశమునందీ మనమునిష్క్రమించుటకు పూర్వముకీర్తిశేషు లగు ౪౮ మాంగుకిన్ గారిమరణము చెగలిగిన తీరరానినష్టమును నేను మరియొకసారి దెప్పుచున్నాను. ఆయనప్రసిద్ధ పురుషుడు. దేశమును విశ్వాసముతోను భక్తితోను గొల్చెను. నేటిఉదయము వరకును బర్మాపైకొర్తలో న్యాయమూర్తిగనున్న మెకాంగ్ గారు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వ నిర్వహణమునకు సహాయ మీయవచ్చి నందులకు యీ రాష్ట్రీయయొక్క అద్భుతముని చెప్పవలసి యున్నది. ఈయన యొక్క ఆపారమైన బుద్ధిసాత్మిక ఎల్లరకును దెలిసిన విషయమే. అట్టివారు కీర్తి శేషులగు సర్ మాంగ్ కిన్ గారిస్థానము లంకరించినందులకు నాకెంతయొ సంతకముగ నున్నది. డబ్లియు ఎ. మాంగ్ గ్విగారి అనుభవము మనకీక లభింపదు. వారిస్థానమునందున్న జేక్కుకాఖిలపై వారుగైకొనిన శ్రద్ధయు గ్రహించిన లాభములును పొందిన అనుభవములును ప్రభుత్వమువారికి లభింపవు. ఎల్లరీయన యందు విశ్వాసము జూపెదరు. కాని వారుమోక్షోర్థ న్యాయమూర్తిగా వెడలుచుండుటచే ఆందయన సంతోషించవలయును. అందుచే బర్మారాష్ట్రీయమునకు నులాభమే. ప్రజాహితేవనమందు అగ్రస్థానములంకరించుచున్న గౌరవనీయులగు యు. పుగారిని విరిస్తానమున బనిసల్పుటకు అవకాశము చిక్కినందులకు నాకెంతయొ సంతోషముగ నున్నది. యు. పుగారు పరిబ్రువున్న ఆచారములను, సంప్రదాయములను, సవభిప్రాయములను, సామరస్యమును పెంపొందించెదరని నానమ్మకము.”

నూతన హోంమెంబరుగారును మంత్రియు నేనుఆక్షిసు నకువెడలి పనిజూడ ప్రారంభించిరి. (ఆ. ప్రె.)

స్థానిక వార్తలు

తపాలా ప్రకటనము:— కొల వో మీదుగా మార్చునకు పోవు తపాలా 16 తేది రాత్రి 8.25 గంటలకు మూయబడునని తపాలాధికారులు ప్రకటించుచున్నారు.

మొబిలైజేషన్ గీత సభ:— ఆదివారమునాడు సాయంకాలము 5 గంటలకు గోపాలనాథులగారి స్కూలులో బెంగళూరు నాగరత్నము పాటకచేరి చేయును.

వరదనహాయ సంఘసభ:— శేపు సాయంకాలము 5 గంటలకు మహాజనసభా మండలిమున వైసభ జరుగును. సభ్యులందరు రా ప్రార్థితులని కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నాడు.

అడయూరులో కాలక్షేపము:— తిరుమాకొత్తి మతి మీనాక్షి అమ్మతో గడదగర్వభంగమును తనివారము సాయంత్రం 7.30 గంటలకు అడయూరు కృష్ణమందిరములో హరి కథగా చెప్పుదురు.

పడవ బ్రాహ్మణేతరసమావేశము:— వాయదా వేయబడిన వైసమావేశము డిసెంబరు 26, 27, 28లలో జరుగును. డిసెంబరు 26 తేదీని జప్తిను ఆగినులో విషయ నిర్ణయసభ జరుగునని కార్యదర్శులు వ్రాయుచున్నారు.

పిల్లలమర్రి ఆంజనేయులుగారు :— మదరాసు శాసనసభయందు సుంబూరుజిల్లా ప్రతినిధులలో నొకరగు పిల్లలమర్రి ఆంజనేయులుగారు మదరాసు రాష్ట్రీయ శాసనసభా స్వరాజ్యపక్షమునందు జేరినది మాకు తెలియుచున్నది.

ఒకవిజ్ఞప్తి:— పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి ఆయుర్వేదశ్రమముతో సహాయ యజమానత్వము వదలుకొని నేను 1/140 బ్రాహ్మణలో మలబారు ఆయుర్వేదప్రొఫెసర్ అను పేరుతో మందులకాల పెట్టుచున్నానని ఎస్. మాధవమూర్తి గారు వ్రాయుచున్నారు.

దక్షిణ హిందూదేశ మహమ్మదీయ విద్యా సంఘము:— వైసంఘ కార్యనిర్వాహక సభ 8 తేదీన గౌరవనీయులగు సర్ మహమ్మదజిల్లా సాహెబ్ గారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. ఆందులో మార్టీనుమహమ్మద్ నయి మూల్ రహిమాన్ సాహెబు ఎం. ఏ. ఎఫ్. యం. యు. గారి నేపథ్య కొనియాడుచు యొక తీర్మానము గావించిరి. ఏకప్రముగా ఆమోదించబడినది.

తెన్నీసు పోటీలు:— బెజవాడలోని లోకమాన్య బాలగంగాధరలింగ స్మరణ తెన్నీసు సంఘమువారు డిసెంబరు 28 తేదీ నుంచి పోటీలు జరుపుదురు. పోటీకన్నీ విధముల క్లబ్బులవారు రావచ్చును. (మదరాసు రాష్ట్రము హైదరాబాదులో వారు) వ్యక్తులకు హేమరజిత పతకము లీయబడును క్లబ్బులకు కప్పు లీయబడును. కప్పులొక్కచో నుండవు. ఏటీలు. పోటీల 7౫వు వారికిబడును. క్లబ్బులకు భోజనవసతులుచిత్తును.

తారీఖు (డిసెంబరు) లోగా అన్నివిషయములు తెలుపవలె తిను, ప్రవేశమును జంటలకు 6 రుప్య ఒక్కరికి 4 రుప్య.

వి వట్టాభిరామయ్య, గౌరవకార్యదర్శి,

రాకపోకలు:— లెఫ్ట్ కల్ మెకానిక్ ఐ. ఎం. ఎస్. పిబిస్సు జనరల్ యిన్స్పెక్టర్, డా॥ కె. టి. మేమూర్తి పబ్లిక్ హెల్త్ డైరెక్టర్. ఎం. ఇ. కాన్ మెన్ రివిన్యూ పోర్టు ప్రభుత్వసభ్యుడు యాభుదయం వచ్చిరి.

పి.కె. వణ్ణుగం చెట్టి (ఎం. ఎల్. ఏ) కోయంబతూరునుండి, కె. ఉప్పిసాహెబ్ మలబారునుంచి, కెప్టెన్ జి. డి. సి మార్షల్ యాభుదయం వచ్చిరి.

లాకారేజిలో అసిస్టెంటు ప్రొఫెసరుగానున్న పి. చెం చయ్యగారు ప్రీవీకౌన్సిలులో పనిపుడి బొంబాయి మీదుగా యింగ్లాండుకు నిన్న రాత్రి బయలుదేరిరి.

ఈసందర్భములోనే వ్యతిరేకుడుగా వున్న డా॥ స్యా ని నాగ్ గారు యూరోపి వెళ్లుదురు.

కొలంబో తార్లదేవప్ప, కేసన్ గిల్స్ గార్లు యాభుదయం వచ్చిరి. వారు గవర్నమెంటు ఇంటర్ అతిథులుగ నుండి 16 తేదీ కలకత్తాలో జరుగు ఏసిస్కాపల్ సిన్డేట్ ఈరాత్రి పోవుదురు.

కీర్తి శేషులగు - బీ ఆమ్మ ను గారు

ఆలీ సోదరులను కన్నవీరమాత

మాలానా మహమ్మదాల్లీ, మాలానా మోతాలీగార్ల మాతృదేవతయును దేశభక్తురాలగు నాయకమణియునగు బీ ఆమ్మనుగారు నిన్న 12 వ తేదీ రాత్రి 2 గంటలకు ఢిల్లీనగరమున మృతి నొందిరి. ఈ వృద్ధ తదస్విని కొంతకాలమునుండి వ్యాధిగ్రస్తురాలై యుండెను.

ఒడంబడిక

ఎంగ్లండ్ లో మహాత్మునివ్యాసము

నేను స్వరాజ్యపక్షమువారికి సమర్పించగల దానినంతను సమర్పించుటకు తగినత్యాగశక్తిని నాకొసంగినందులకు నేను భగవంతునకు ప్రణమిల్లుచున్నాను. నేను నా మిత్రులను కలవిన దానికంటె అధికముగానే నేను వారికి సమర్పించ గలిగితిని. స్వరాజ్యపక్షమువారు నాకవకాశ మిచ్చినందులకు నేను కృతజ్ఞుడను. నిష్కర్షగా ఆసహాయవాదినే యైనను నేను స్వరాజ్య పక్షమువారి భావములను సహించుటయును వారితో కలిసి పని చేయుటనేగాక చేతనైసంతకరకు వారిని బలపరచుటగూడ నాకు విధియైయున్నది అసహాయాద్యమును యొక విరమింపబడునని నాకు గట్టి నమ్మకము కలదు. కాన స్వరాజ్య పక్షము వారి విధానమున కెట్టి ఆక్షేపణయును కలుగదనుట నిశ్చయము.

అసహాయాద్యమును విరమింపబడినను దాని యందు గట్టి నమ్మకముకలవా రెప్పటికిని అసహాయ నాడులుగానే యుందురు. అట్టి నమ్మకములేక కాంగ్రెసువారి ఆజ్ఞయను కారణమున విధిలేక అసహాయాద్యమును నవలంబించినవా రిప్పుడు దానిని వదిలివేయదలచినచో వారి కవకాశ మేర్పడును. అని మహాత్ముడు వ్రాసెను.

II

నిర్మాణవిధానము

నిర్మాణవిధానమును గూర్చియైన అన్ని పక్షముల వారును కలిసి పనిచేసినచో దానివలననే ఆత్మవిశ్వాసమును క్రియాపాటమును కలుగగలవు. రహస్య విప్లవసంఘములుగాని బహిరంగ దౌర్జన్యవిరహితశాసన తిరస్కారముగాని మనకనకము లేదు" అని మహాత్ముడు వ్రాసెను.

III

ప్రభుత్వ ఋణము

"81.12.22 వ తేదీకి పిమ్మట దొరతనమువారు చేసెడు ఋణములకు దేశీయులు బాధ్యులు గారు" అను తీర్మానము గయా కాంగ్రెసుమహాసభలో ఆమోదించబడినది. ఇది చాల సముచితము స్వరాజ్యప్రభుత్వ మేర్పడినపుడు అంతకుపూర్వముండిన ప్రభుత్వమువారు అసగా యిండియానుంత్రిగ్గాని యిండియా దొరతనముగాని చేసిన అధిక వ్యవహారములనుగూర్చి నిష్పాక్షికముగా విచారణచేయుట చాల న్యాయము" అని మహాత్ముడు వ్రాసెను.

త్రివేంద్రములో బహిరంగసభ.

12 వ తేదీ సాయంకాలము త్రివేంద్రములో బహిరంగ సభ జరిగినది. మహారాణిగారి సందర్శనమును గూర్చి పద్మనాభ పిళ్లెగారు వివరించిరి. "ఇక శాసనసంఘములో హెచ్చుమంది సభ్యుల నాకర్పించుటకే మేము ప్రయత్నింపవలసి యుండును. ఆయాతాలాకాలలోగూడ బహిరంగసభలను జరిపి నియోజిత సభ్యులందరను అనుకూలముగా ఓట్లు యిచ్చుటలు చేయవలసి యుండును. అని పద్మనాభపిళ్లెగారు తెలిపిరి. రాత్రి 8 గంటలకు సభ ముగిసినది. జతవారు వెడిలిపోయిరి. (అ.ప్రె.)

ఒడలరాకపోకలు

బొంబాయి, నవంబరు 12:— యస్. యస్. పిటి ఆఫ్ కాంటెరుబీ ఒడ కరాచీరేవునుండి 9 వ తేదీని ప్లిమత్తురేవు చేరెను.

యస్. యస్. సింధియా ఒడ ప్రయాణికులతో మాన్వె లీసునకు ప్రయాణించును. బహుళోను ప్రయాణికులతోను యస్. యస్. ఖండేలా ఒడ బొంబాయినుండి ఢర్మనునకు ప్రయాణించు పోయెను.

స్వాతంత్ర్య సంగ్రామము

శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారి లేఖ

"ద్రవిడరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘమునకు శ్రాత్తగా ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులందరును తిరువణ్ణామలలో జరుగనున్న రాష్ట్రీయ సభకు వచ్చెడు ప్రతినిధులందరను కాంగ్రెసు వారిలో మరల ఏకీభావము కలుగుటకు తగినరీతిని పనిచేయువలెనని కోరెదను. ఇప్పుడు మిక్కిలి గొప్ప విషమస్థితి కలిగినది. ఇప్పుడు మనకు కలిగిన అవకాశము గూడ చాలగొప్పది. మనమందరమును కలిసి ముందంజవేయుటకు ప్రయత్నింపవలెను. తిరువణ్ణామలలో జరుగుసభకు శ్రాత్తగా ఎన్నుకొనబడిన రాష్ట్రీయ సంఘసభ్యులందరును ముఖ్యముగా రా గోరెదను.

రాజప్రతినిధియు లెట్టుప్రభువును అమలులో పెట్టిన నిర్బంధవిధానమును నిరసించుటకు చెన్నపురి శాసన సంఘమున నియోజిత సభ్యులందరును వెంటనే బహిరంగసభను జరుపవలెనని నేను కోరెదను. నేరము మోపకుండను విచారణజరుగునవకాశము లేకుండను వంగరాష్ట్ర శాసనసంఘ సభ్యులను ముగ్గురుని ఆ రెండు తేసిరను విషయమును స్మరింప గోరెదను. బొంబాయిలో జరుగనున్న భారతకాంగ్రెసు సంఘసభకు శాసనసంఘసభ్యులు హెచ్చుమంది వెళ్లవలెను. లేనిచో తమ ఆభిప్రాయముల నాసభలో తెలుపుటకు అధికారమొసగి ప్రతినిధులనుపంపవలెను. బాల్వినిను మంత్రివర్గము వారెట్లు పట్టుటలో నున్నారో అటులే కాంగ్రెసువారుగూడ పట్టుటలో నొకవిధానమును నిర్ణయించి పనిచేయుటకు తగిన ఏర్పాటు చేయుటకు అన్ని పక్షములవారును కాంగ్రెసులో చేరుటకు చేయబడిన సూచనల నామోదించవలెను. వంగరాష్ట్ర నిర్బంధవిధానమును స్పష్టముగా నిరసించవలెను. కాన మీరందరును ముఖ్యముగా బొంబాయి సభకు వెళ్లగోరెదను.

"ఈనిర్బంధవిధానమునుగూర్చి చెన్నపురి శాసనసంఘ సభ్యులలో ప్రభుత్వపక్షమును పూనినవారెవరో ప్రభావత్యము నుపూనినవారెవరో దేశీయులను ఓటదలకును స్పష్టముగా తెలియుట వసరము. ఇప్పుడు తీవ్రముగా నుండుట ఎంతమాత్రమును మంచిదిగాదు. ప్రభుత్వమువారి చర్యలను దేశీయుల చర్యలనుగూడ విమర్శించుచు న్యాయాధిపత్యమును విహింపబూనుట వలన లాభములేదు. సరిగదా ఎవరును మెచ్చుకొనరు. విషమస్థితి కలిగినపుడెల్ల ఈ వేడుకవహించి మిన్నకచూచు చుండుపద్ధతిని దేశకారాధకులు అవలంబించుట యొక నెంతమాత్రమును ఉచితముకాదు" అని శ్రీనివాసయ్యంగారు నేడు మాకు వ్రాసిరి.

కలరావ్యాధి ముందున్నది:— మదరాసు నగరము

లో చాలాచోట్లనుంచి కలరా తగిలినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. ఇదిగరమంతటను వ్యాపించవచ్చునని తలపబడుచున్నది. ఈరోగముతో నున్నవారిని ఇండ్లయందుంచుకొనెడు. ఇట్లు చేయుటచే నగరమునకును ప్రజలకును హాని కలుగును. అంతేగాక ప్రజలు (1) ఈరోగములని ఆన్ము తినవలయును. (2) కాచిననీరుమాత్రము త్రాగవలెను. అప్పుడు వండిన అన్న మేతినవలయును. (3) అజీర్ణముపుట్టించునట్టియు దాగావండడనట్టియు కూరలను మాంసము మొదలైనవనిని తినగూడదు. కలరా తగిలినదని తెలియగనే వారిని కృష్ణాతేట ప్రత్యేక వైద్యశాలకు పంపవలెను. లేదా ఆయడైలెవిధిలోని వైద్యశాలకు పంపవలెను. కార్పొరేషన్ మోటారు ఎంబుసుపడితే అపుడు సహాయమునకు సిద్ధముగా నుండును. (తెలిఫోను నెం 842) ప్రతివిషయమున్నూ ఆరోగ్యాధికారులకు వెంటనే తెలిపినచో వారు కలరావ్యాధి నివారణ కవసరము చర్యల తీసికొందురని కార్పొరేషన్ కమిషనరు ప్రకటించెను.

శిశు ఆరోగ్యసమితి

బొంబాయి గవర్నరుగారిసతి గూర్జింగు కన్వెంట్ కలసి యిల్లూమెంటు ట్రస్టు చార్టర్నును జూయిటకు వెడలెను. సమితి వారొనర్చుచున్న ప్రశస్తమైన పనియందు గవర్నరుగారి భార్య చాలశ్రద్ధచూపెను. కిల్లందరును నామెను దర్శించుటకు వచ్చిరి.

అ. ప్రె.

Now Ready for Sale:

1924-25 Edition

Published for the mutual Benefit of the

Foreign and Indian Business Houses

THE BUSINESS DIRECTORY of India, Burma, and Ceylon.

A Comprehensive Directory of the various Businessmen, Exporters, & Importers, Firms, Factorie, Merchants, Manufacturers, Mills, and Industries of the principal Cities, Ports and Towns of India, Burma and Ceylon.

Price Rs. 10 per copy.

V. P. charge Re. 1 extra.

AS FEW TESTIMONIAL.

The British Export Gazette, London:—We would draw the attention of all interested in Far Eastern markets to the excellent "Business Directory of India, Burma and Ceylon," published by the Business Directory Co., Kanara Press Buildings, Madras. The work covers the principal towns of the countries concerned, business names being arranged under trade headings, while there are additional sections particularising firms in certain foreign centres who are engaged in trade with India. Not the least helpful part of the volume is that devoted to the Indian import and export Customs traff.

The British Printer, London.

The Business Directory offers a bulky volume in stout covers, suitably arranged for reference. The Kanara Press has certainly shown very strong enterprise in the production of the Directory. The lists must be of the greatest use to business people in the enormous districts covered, as also to export houses in this country. The volume is well supported by advertisers.

Ceylon Daily News, Colombo.

A useful addition to the libraries of business houses in India, Burma and Ceylon. It affords a useful reference book, and the manner in which the index of products is compiled makes it simple to place a finger on the right place for the goods. The printing is clear and distinct, and the volume serviceably bound.

The Hindu, Madras.

The Business Directory is a handsome book of reference useful for businessmen of every description, including traders and merchants. It is a directory of Banks, Firms, Associations and Business houses in all important towns and cities of India, Burma and Ceylon, arranged in the alphabetical order. The description of these cities is brief and interesting. The names of Foreign Banks and Firms interested in trade with India are also given.

The Servant, Calcutta.

On the whole we congratulate the publishers on this very useful publication. Every business firm will encourage this first Indian enterprise of the kind will do so with profit.

Madras Mail, Madras.

It is a well-got-up publication and gives a comprehensive list of the different trades, not only in the principal cities of the Indian Empire but also in various mofussil centres. The publication should prove of great use to merchants and tradesmen of the look-out for improving their business.

Indian Daily News, Calcutta.

This is a very handy volume containing a mine of information. It not only gives a detailed list of business firms in order of subjects of almost all the important towns of India, Burma and Ceylon, but it has also a Foreign Section stuffed with Similar information. Every business man and public institution should possess a copy.

The Bombay Chronicle, Bombay.

The Business Directory has an attractive get-up and it offers a good medium of advertisement. It contains valuable information for businessmen. Some prominent features are exchange values and money equivalents, ready reckoner tables, Indian Customs duties and tariff valuations, together with brief descriptive notices on important business centres. Occasional photographs of special attractions of cities give some relieving interest. Some tips to salesmen are also given. The volume is a welcome addition to the number already in the field.

Ceylon Observer, Colombo.

It is clearly printed and is a comprehensive work dealing with the businesses of about 200 principal places. In the foreign section is given a list of firms in the United States of America interested in trade with India and the Far East. On the whole this Directory should prove a useful work of reference to businessmen.

The Statesman, Calcutta.

The Business Directory of India, Burma and Ceylon for 1923 issued from the Kanara Press, Madras, is a useful work of reference. It has an Indian as well as a foreign section and the information given is of a kind that will be appreciated not only by businessmen in this country, but also by manufacturers, merchants and exporters in foreign countries.

The Modern Review, Calcutta.

This is a very useful book of reference for businessmen and a very good medium of advertisement. Chief towns of India have been treated under different sections, sometimes with short introductory notices about their origin and objects of interest. The book deserves a good circulation among the public taking an interest in commerce, industry and trade of the country.

The Industry, Calcutta.

This handy volume contains addresses not only of the Business houses of this country but also of some representative firms of Shanghai, (China); Kobe (Japan), Singapore (F. M. S.) etc. This is a new diversion for which the directory should be liked by merchants wishing to extend their trades in oriental seas. It is neatly printed, decently bound and cheaply priced.

PUBLISHERS:

THE BUSINESS DIRECTORY Co.,

2/13, VANIER STREET, KANARA PRESS BUILDINGS, MADRAS.

సమస్తమును క్రొత్తమాదిరి సగలుదొరకు స్థానము

ది ఆంధ్రా జ్యాయలరి మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.

హెడ్డాఫీసు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, వైసాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

మావద్ద అనేకరకములు క్రొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొలుసులు, కానుకలు అడ్డగి వైకలు మొదలగు బంగారు సగలున్ను, నవరత్నములు వేసిన అనేకమిదిల అడ్డగిలు, జడబిళ్ళలు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపనరములు, పతకములు, మొదలగువి చెండి లైలు కూజాలు, టంబుర్లు, పేలాగిన్నెలు, కాపిసెట్టు మొదలగు పాత్రసామానులున్ను అనేకరకములు కాళ్ళగొలుసులు, మొదలగు అన్నివస్తువులు యెప్పుడున్నప్పుడును యందును. కాను బంగారమునకున్న చాచివేండికిన్ని రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యివ్వబడును.

సచ్చనివి నావను తీసుకొనబడును.

ప్రాతిభిట్ట:—కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి,

1597

శనగపాటి కోటయ్య అందు బ్రదరు,

చెన్నై పరి బజారుధరలు

నవంబరు 13-వ తేది గురువారము

(1) ఖాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి రు	80.0-0	మొదలు	42.0-0	వరకు
బియ్యము బస్తాలు		మొదలు		వరకు
మనుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు	14.0-0			14.8-0
నెల్లూరివి ,, డిటా ,,	15.8-0			16.0-0
డిల్లీ ,, డిటా ,,	16.8-0			17.0-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,,	8.12-0			9.0-0
నవ్వులు ,, ,,	20.0-0			24.0-0

(2) పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205 రు	11.0-0	రు	12.0-0
సెనగలు ,, డిటా ,,	11.8-0		12.4-0
పెసలు ,, డిటా ,,	11.8-0		12.4-0
మినుములు ,, డిటా ,,	13.0-0		16.0-0
ఉలము రు 164 ,, ,,	9.4-0		11.4-0

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	రు	170.0-0	175.0-0
నెయ్యి మ 1-కి		14.0-0	26.0-0
కొండాపురం వేరుసెనగపప్పుబా 1-కి ,,	65.0-0		68.0-0
ఇతరప్రదేశము ,, ,,	60.0-0		62.0-0
వేరుసెనగనూనె గానుగ బా 1-కి రు 150 మి.కె ను నె 145			
అముదము బా 1-కి	రు	175.0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రు	190.0-0	195.0-0
కూరపసుపు ,,	రు	125.0-0	130.0-0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి) బా 1-కి రు	120.0-0		138.0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు	50,55		
కాళహ స్తిపాయకట్టు ,,	రు	70, 75	
బెల్లము బా 1-కి	రు	85.0-0	60.0-0
చింతపండు బా 1-కి	రు	80.0-0	49.0-0

(5) ఇనుము

పట్టా రకం బా 1-కి	రు	81.0-0	82.0-0
చదరం ,,	81.0-0		82.0-0
రవుండు ,,	81.0-0		84.0-0

(6) లోహములు

వెండి 100 తులలితు	రు	76.0-0	79.0-0
బంగారము, తులము 1-కి	రు	22.8-0	28.0-0
సవరము 1-కి			14.12-6
ఇత్తడి బా 1-కి	రు	249.0-0	255.0-0
రాగి డిటా	రు	280.0-0	285.0-0
అస్కా-చక్కెర బా 1-కి	రు	86.12-0	87.0-0

(7) రంగులు అలిజరై ను

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు రు			75.0-0
తొట్టికృష్ణము డిటా			,,
సింహం డిటా			,,
గుర్రం డిటా			,,

(8) దూది

బోండా వెన్నబారుప 1-కి	రు	320.0-0	
-----------------------	----	---------	--

(9) నూలు

కోయంబుతూరు నెం 10 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు	9.0-0	
మధుర నెం 12 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు	8.6-0	
పుల్లూరు యేనుగ నెం 8 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు	8.12-0	
అహమదాబాదు నెం 12 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు	9.8-0	
డిటా నెం 14 డిటా	రు	10.0-0	
నూళియేనుగ నెం 20	రు	11.4-0	
జపాన్ నెం 20	రు	11.12-0	
,, ,, 40 ఏ లేదిలు అయినను	రు	14.4-0	
గోకాకు నెం 12 $\frac{1}{2}$	రు	9.8-0	
వడ్డాక్ నెం 24 $\frac{1}{2}$	రు	11.14-0	
14 $\frac{1}{2}$ క్విలక్ పక్షి	రు	9.8-0	

వస్తువులకు తైలము

కెల డబ్బీ 1-కి రు. 0-6-0. వి. డి. తో 0-11-0

1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోన్టీజి 0.5-0 మూత్రము.

అరికాడ్లు, అరిచేములు, చర్మము కారకవలన, కిరిగాలి వలన పనికి నీరుకాయబయలు, బిల్పుట్టుబయలు సంభవించును. ఈ తైలమును రాచిన పగుళ్ళుమాని జిలహాయి మంచిచర్మము రాగలదు. పగుళ్ళునొప్పియు నయమగును. స్వల్పక్రయము. కాచి శకుళ్ళకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగకరము.

అమ్మతాంజనము డిపో బొంబాయి, మద్రాసు.

గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము

మూడవవాయిదానూలు పంపినవారి నామములు—నభ్యేతరులు

ర-౧-౨౪ లగాయతు 3౦-౯-౨౪ వరకు

గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘముయొక్క
ఆదాయవ్యయపట్టిక

ఆదాయము

గత సం రపునిల్వ	౧౧౭	౨	౧౧
కాకినాడ ఆహ్వానసంఘం	౦	౬	౨
పాతలెక్కబాపతు అడ్డపు మొట్టు బాకీలు వసూలు వగయిరా	౯౩౫౧	౬	౪
తిలక్ స్వరాజ్యనిధి	౩౯౧	౧౧	౧
మోటారుధండు	౭౦౦	౦	౦
జాతీయపాఠశాలల పతనీయగ్రంథములు (వాయుటకు ప్రత్యేక నిధి)	౪౨౮	౧౦	౯
దేశాధికబృందమునకు రాష్ట్రసంఘ మునుండి విరాళము	౩౯౩౦	౦	౦
గాంధీపూజానిధి	౮౮౫౫	౩	౭
పల్నాడుగోనిధి	౯౦	౦	౦
ఇతరులకివ్వవలసినబాకీలు	౪౧౪	౨	౧౧
స్వరాజ్యపతాకముల అమ్మకం	౧౬	౭	౬
రాటములఅమ్మకం	౩	౧౧	౦
కోనంకి జానకిరామయ్యగారు	౧	౦	౦
చిల్లరవమాను	౨	౪	౦
బెల్లం కాంగ్రెసుప్రాతినిధ్య అభ్యర్థి రుసుం	౩	౦	౦
గ్రామసంఘ రుసుము	౮౧౧	౫	౦

వెరకి

౨౫,౧౧౬ ౭ ౩

వ్యయము

తాలూకాదార్లపద్దనిల్వలు	౨౩౦	౨	౧౧
స్టేషనరీ	౮౭	౨	౯
పోస్టేజి	౨౫౨	౨	౦
అఫీసుచిల్లరఖర్చులు	౯౦	౧౦	౦
(ప్రచారపుఖర్చులు	౫౪౧	౪	౧౧
ప్రచారకులవేతనము	౩౪౮౪	౧౫	౮
ఖద్దర ప్రచారపుఖర్చు	౫౭	౦	౦
పుస్తకములు	౧౭	౬	౬
మోటారు ఖర్చులు	౬౯౧	౯	౬
పెట్రోలు	౨౭౩	౮	౬
మోటార్ ఆయిల్	౩౬	౫	౦
వార్తాపత్రికలు	౩౮	౨	౦
అఫీసు జీతములు	౪౩౩	౧౩	౦
అఫీసు అద్దెలు	౧౧౦	౦	౦
గాంధీ సంతర్పణ	౯౮	౧౪	౧
అచ్చులు	౩౦౧	౧౨	౯
ప్రచారకులకు అడ్వాన్సు	౧౩౭	౧	౪
గతసం పు ప్రత్యేక నిధులు నిల్వలు:—			
మర్రిపూడి గ్రామసంఘంవద్ద	౪౫	౦	౦
డిల్లో భవననిధి	౨౦	౦	౦
శేషల్ల గ్రామకాంగ్రెసుసంఘంవద్ద	౨౧౭	౮	౦
సహాయములు:—పంచమవిద్యార్థి భోజనములు	౪౫౦	౧౨	౦
హిందీసహాయము	౧౩౫	౪	౦
నేతవిద్యార్థి వేతనములు	౧౦౪	౬	౦
జాతీయవిద్యార్థివేతనము	౫౦	౮	౦
పంచమాభివృద్ధి	౧౪౫	౦	౦
తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘములకు సహాయము	౪౪	౨	౩
ఇతరులవలన రావలసినబాకీలు	౨,౫౭౩	౧౩	౬
అడ్డము	౪,౮౭౬	౫	౦
గతసం పు గుంటూరుజిల్లా ఖద్దరుబోర్డు			
నష్టము	౨౨౭	౧	౪
జిల్లా ప్రత్యేక నిధి	౮౦	౦	౦
కా. నాగేశ్వరరావుగారికి పంపబడిన			
గాంధీ పూజానిధి	౭,౬౧౬	౧౪	౯
నభలు	౩	౧౩	౦
కోటప్పకొండ తిరునాళ్ల ఖర్చులు	౩౦౯	౬	౦
నగరు నిల్వ:—గుంటూరు డిస్ట్రిక్టు కో.ఆపరేటివ్ పు			
బ్యాంకింగ్ యూని			
యజ్ఞ లిమిటెడ్ వారివద్ద	౧,౧౧౦	౦	౦
నగరు చిరానిల్వ	౨౨౪	౧౦	౬

వెరకి

౨౫,౧౧౬ ౭ ౩

మొ. ము|| ప్రసాదరావు,

జిల్లా కాంగ్రెసు కార్యదర్శి

వరుస నెం.	పంపినవారి పేర్లు	జిల్లా	రిజిస్టరు నెంబరు	నూలుపొడవు	నూలు నెంబరు
146	శోరి సుబ్బారావుగారు	గుంటూరు	1146	1080	9
147	చారుగుళ్ల అంజయ్య	"	1144	2000	24
148	అమృతన్న రామకృష్ణయ్య	"	1140	1485	18
149	బ్రహ్మాండం వెంకటపున్నమ్మ	"	1150	500	13
150	శ్రీ వేణుగోపాల జాతీయపాఠశాల	"	451	2520	20
151	తూములూరి శివరామయ్య	"	1152	2000	24
152	ఇంకొల్లు వీరయ్య	"	552	800	15
153	తుమ్మల నాగయ్యచౌదరి	"	1162	586	8
154	ముప్పానేని రత్నమ్మ	"	1168	800	28
155	గడ్డిపాటి వెంకటరత్నం	"	1161	1866	14
156	గొట్టిపూళ్ల గోపయ్య	"	1156	2000	26
157	రామధను వెంకటేశ్వర్లు	"	1160	400	14
158	చిలుకూరి సూర్యకృష్ణయ్య	"	1159	209	18
159	చిలుకూరు కామేశ్వరమ్మ	"	1155	700	18
160	మద్ది మైత్రేయ (కారదాని శతసంబాలిక)	"	1157	588	18
161	గోవర్ధనగిరి రాజ్యలక్ష్మమ్మ	"	1158	2000	24
162	ములుకులూరి కృష్ణమూర్తి	"	1154	840	7
163	కంభంపాటి వెంకటసుబ్బమ్మ	"	1158	220	16
164	మంగుటూరి వెంకటసుబ్బయ్య	"	1164	272	14
165	ఆకెళ్ల సూర్యకాంతమ్మ	గోదావరి	119	1000	22
166	బోళ్ల సుబ్రహ్మణ్యం	"	616	2000	14
167	ఆలుమూరు కనకమ్మ	"	620	2000	36
168	జొన్నలగడ్డ చంద్రమతి (8 సం ల బాలిక)	"	614	2000	15
169	మేరుసామయ్యల వెంకటేశ్వర్లుగార్లు	"	685	2000	15
170	భూపతిరాజు చినవెంకటపతిరాజు	"	646	2000	15
171	" వెంకటపతిరాజు	"	621	2888	40
172	నడింపల్లి సుబ్బరాజు	"	684	1880	44
173	గోపరాజు వెంకటాచలపతిరావు	"	872	2170	10
174	ఆలుమూరి కృష్ణంరాజు	"	689	2000	38
175	ఆకెళ్ల సూరన్న	"	128	2000	40
176	గోకవరపు సుబ్బారావు (12 సం లు)	"	627	2000	15
177	వయ్యారి రామారావు	"	613	2000	14
178	పాలెపు వీరభద్రయ్య	"	607	1000	24
179	ఆకెళ్ల చినవెంకన్న	"	619	2000	38
180	దొగిపర్తి వెంకటసుబ్బారావు	గుంటూరు	1068	287	15
181	గోకవరపు విశ్వనాథం	గోదావరి	645	2015	22
182	జయంతి చినసుబ్బయ్య	"	280	2000	69
183	బోడే అమృతరామయ్య	"	1165	2000	15
184	గరటిప్రగడ వెంకట్రామయ్య	"	1166	2000	29
185	దేశికాజు రామచంద్రరావు	"	1187	2124	15
186	సంస్కృతపాఠశాల విద్యార్థులు కోరుకొండ	"	1168	1726	12
187	గరిమెళ్ల రామకృష్ణమూర్తి	"	1169	1400	20
188	చీకల గోపాలం	"	1170	1900	38
189	వెన్నా సత్యనారాయణ	"	1171	2000	7
190	భూపతిరాజు బంగారురాజు	"	1172	2000	41
191	గోవరెన అప్పలాచార్యులు	"	1173	2250	78
192	వెద్దాడ వెంకటసుబ్బయ్య	"	1174	3826	12
193	మి. సెన్ కేవలీవరాజ్	"	1175	4280	8
194	కర్రా సూర్యనారాయణ	"	1176	2000	23
195	జోన్నల భాస్కరలక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి	"	1177	2000	27
196	భమిడిపాటి సూర్యనారాయణ	"	1178	2000	31
197	గజపల్లి నరసింహరావు	"	1179	1800	22
198	భూపతిరాజు సూరపరాజు	"	1180	2000	36
199	కే. యల్. యజ్ఞ. శాస్త్రి (పూ రిపేరు వ్రాయుడు)	"	1181	2000	25
200	గంటి సోమనాథశాస్త్రి	"	1182	2100	14
201	స్పిన్నర్స్ క్లబ్బు (అమలాపురం)	"	1183	4000	15
202	గోకవరపు సూర్యనారాయణ (పిల్లవాడు)	"	1184	1500	14
203	గంటి వెంకటరత్నం	"	1185	2000	42
204	మంతెనమూర్తి సత్తిరాజు	"	1186	1900	14
205	భూపతిరాజు సుబ్బరాజు	"	1187	2000	19
206	పేరూరి వైద్యనాథం	"	1188	2040	30
207	బి. యజ్ఞ. శాస్త్రి	"	1189	2000	24
208	జయంతి లక్ష్మీనరసింహ్యశాస్త్రి	"	1190	438	14
209	దువ్వూరు లక్ష్మీనారాయణ	"	1191	2000	14
210	కొల్లూరు సుబ్బారావు	"	1192	1500	24
211	యర్రవల్లి సత్యనారాయణ	"	1193	1000	28
212	బోలభాతు సర్రాజు	"	1194	1000	28
213	భువనగిరి సత్యం	"	1195	1850	32
214	కొత్తపల్లి శ్రీమంతకమణి	"	1196	500	22
215	భమిడిపాటి రామచంద్రమ్మ	"	1197	1066	21
216	ఆకుల వీరాస్వామి	"	1064	2000	24
217	భూపతిరాజు సుబ్బయ్యశాస్త్రి	"	1198	800	30
218	అల్లూడి సూరన్న	"	1199	1000	9
219	దువ్వూరు రామయ్య	"	1200	600	17